

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ECONOMISIREA

ENERGIEI

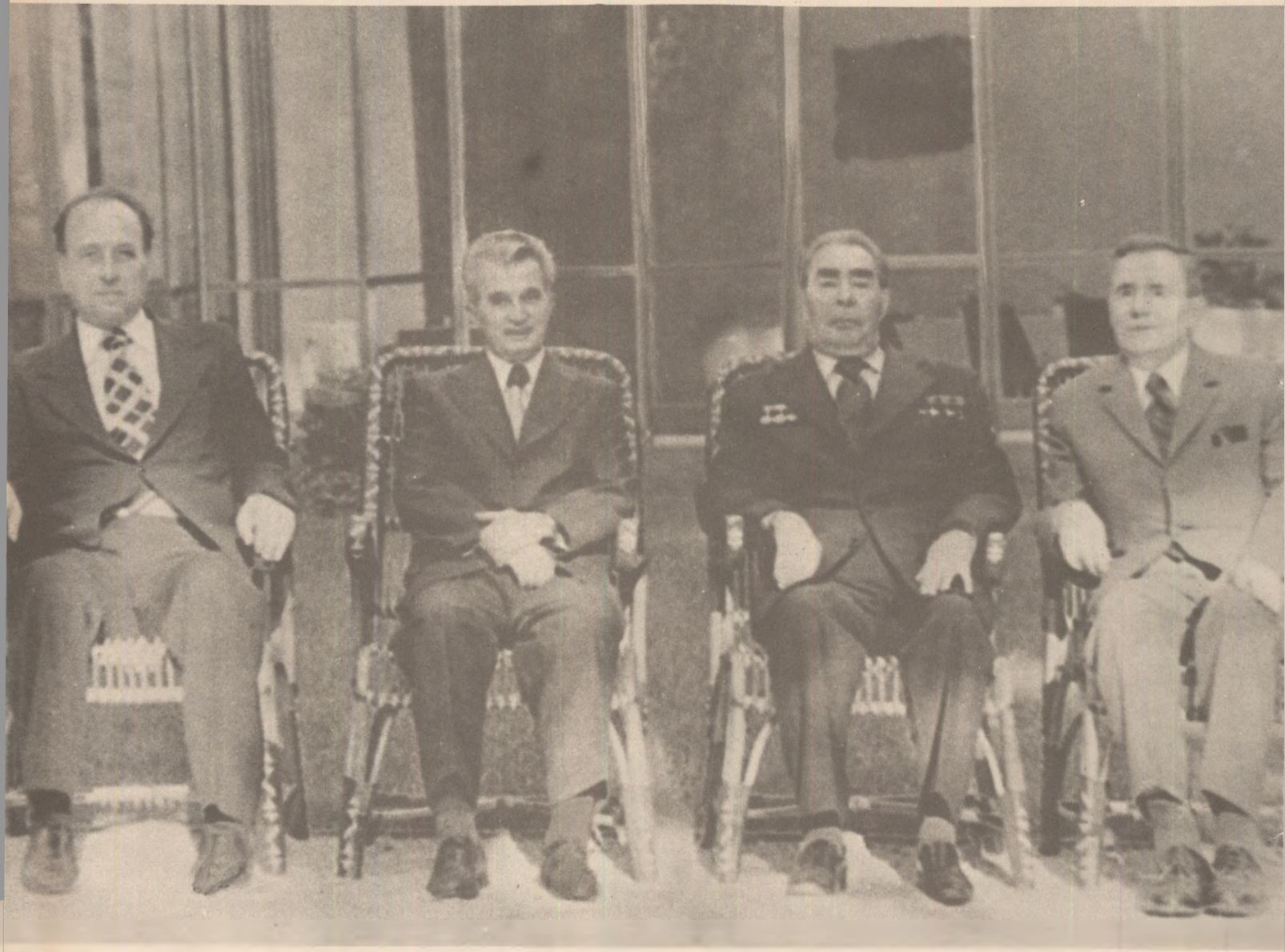
ELECTRICE

ȘI COMBUSTIBILULUI-

OBIECTIV FUNDAMENTAL

ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII

**ÎNȚILNIREA DINTRE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
ȘI TOVARĂȘUL LEONID BREJNEV**

**TOVARĂȘULUI
NICOLAE CEAUȘESCU
I-A FOST ÎNMÎNAT,
DE CĂTRE
TOVARĂȘUL
LEONID BREJNEV,
ORDINUL „LENIN”**

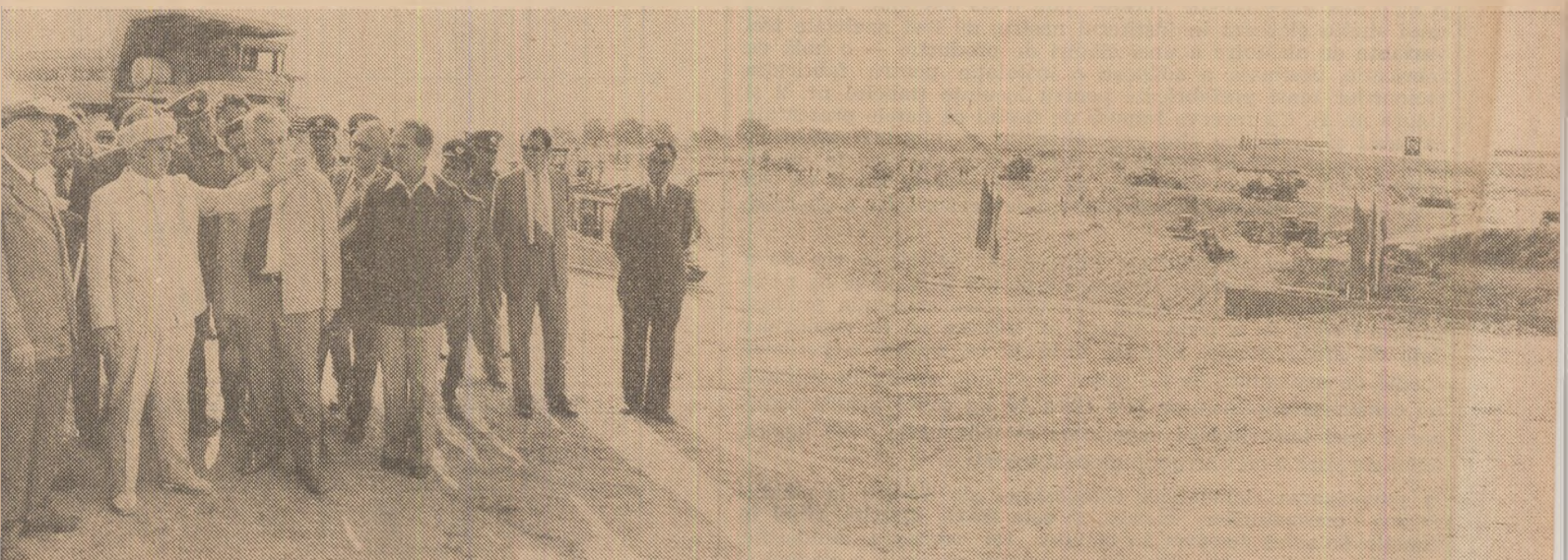

Întâmpinat cu entuziasm
de miile de constructori

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a făcut o nouă vizită de lucru pe șantierul canalului Dunăre-Marea Neagră

În centrul noului dialog cu factorii de răspundere, specialiștii și constructorii viitoarei căi navigabile ce va străbate Dobrogea de la Cernavodă la Agigea s-a situat examinarea la fața locului a modului cum se îndeplinesc indicațiile secretarului general al partidului, date cu prilejul vizitei din luna trecută, privind accelerarea lucrărilor de excavare prin utilizarea tehnicii celei mai înaintate și rezolvarea operativă a unor probleme complexe legate de construirea canalului în devans.

Miile de constructori și locuitori din așezările învecinate l-au întâmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu prin calde manifestări de dragoste și înaltă prețuire.

În lumina orientărilor și măsurilor stabilite de partid pentru economisirea energiei și combustibilului

ECONOMISIREA ENERGIEI ÎN REALIZAREA ȘI EXPLOATAREA CONSTRUCȚIILOR

— o cerință majoră pentru toți participanții la procesul investițional —

ÎN cadrul amplelor preocupări care vizează creșterea eficienței întregii activități economice o importanță deosebită capătă elaborarea de noi măsuri și mijloace de acționare pentru scurtarea duratelor de execuție a noilor investiții, introducerea de noi materiale și tehnologii de lucru care să determine diminuări considerabile ale consumurilor energetice și materiale, economisirea și valorificarea înaltă a resurselor existente. În îndeplinirea acestor obiective, sarcini importante revin Institutului de cercetare și proiectare pentru materiale de construcții — principalul „producător” de tehnologii și proiecte de construcții pentru noile unități producătoare de

● Radiografia contribuției elementelor componente ale clădirii la mărimea consumului energetic — sursă valoroasă de sugestii de economisire ● Corectitudinea executării termoizolației și întreținerea periodică a clădirii, surse de economii ● Minimizarea consumului energetic — nu numai în construcție ci și în exploatare ● Proiectarea clădirilor în volume compacte și cu mai multe etaje — aport valoros la reducerea pierderilor de energie ● Necesitatea unui sistem unitar de criterii de optimizare energetică a soluțiilor proiectate ● Realizarea unor materiale de construcții superioare conduce la economii substanțiale de energie în exploatare ● Un nou concept de evaluare a materialelor energofage

sustin elementele prefabricate de acoperiș, odată realizate, nu mai participă la dimensionarea pierderilor de energie în perioada de exploatare;

3 mari consumatori de energie, adevărate energofage se dovedesc a fi benzile vitrate (mai ales în cazul realizării lor simple) și luminatoarele. Dacă o alcătuire având coeficienții de transmisie termică „K” egal cu 1 (kcal/m²h°C) determină în condițiile țării noastre un consum energetic de 8...10 kg c.c. anual pentru compensarea pierderilor, o fereastră metalică sim-

plă conduce anual la un consum energetic de circa 50 kg c.c. iar un luminator simplu — metalic cu geam sau cutat din PAS, la valori și mai ridicate, putând depăși în cazul celui cutat din PAS 60 kg c.c./m², din cauza utelilor care măresc suprafața de contact cu mediul rece. În același timp, o fereastră dublă sau un luminator cupoletă dublu din PMMA determină un consum anual energetic de sub 30 kg c.c. La această reducere de consum datorată alcătuirii, respectiv dublării materialului cu includerea unui strat de aer, trebuie să adăugăm, în cazul luminatoarelor cupoletă din PMMA, și randamentul luminos care permite, pentru asigurarea unei intensități luminoase necesare, utilizarea unei suprafețe mai reduse de luminatoare;

Diminuarea consumului energetic o însemnată sursă de energie

ESTE INTERESANT de arătat că, într-un fel sau altul, clădirile, clădiri și hale industriale, agrozootehnice, social-culturale, pentru transport, comerț, locuințe, etc.) utilizează — după unele calcule — prin încălzit și iluminat circa 22—25% din consumul energetic național. Cea mai mare parte din acest consum este determinat de compensarea pierderilor de energie în perioada timpului friguros. Prezentăm în tabelul nr. 1 filiera simplificată a modului în care se cumulează consumurile energetice pentru o clădire încălzită, amplasată în condiții specifice climatului țării noastre.

Participarea unor elemente componente ale clădirii la consumul energiei totale înglobate în clădire și a energiei ce se consumă în perioada de exploatare este diferită, în funcție de categoria clădirii, de concepția care a stat la baza proiectării și calitatea materialelor folosite. Iată două exemple. În cadrul unui studiu elaborat în institutul nostru, au fost analizate trei variante de alcătuire a unei clădiri de producție — o hală de fabricație, destinată a adăposti o instalație pentru fabricația panourilor mari prefabricate pentru locuințe (tabelul nr. 2 și figura nr. 1). Cu rezerva impusă de faptul că datele prezentate în tabel și grafic nu sînt generalizabile și nici caracteristice pentru orice hală de producție, cu limitele pe care le impun soluțiile constructive analizate, se poate aprecia totuși că din analiza lor se desprind unele sugestii de economisire a energiei, avînd în vedere că :

1 variația energiei înglobate între prima soluție și cea de a treia (din tabel și grafic) este de numai 4,4% (9,18 kg cc în plus), în timp ce în perioada de exploatare economia produsă în cazul celei de a treia soluții în fiecare an de exploatare față de prima soluție este de 53,46 kg cc. Pentru o perioadă medie de exploatare de cel puțin 60 de ani, economia obținută de consumul suplimentar de circa 10 kg cc/m² pentru realizarea unei termoizolații superioare este de peste 3200 kg. cc, adică de circa 5 ori energia înglobată inițial;

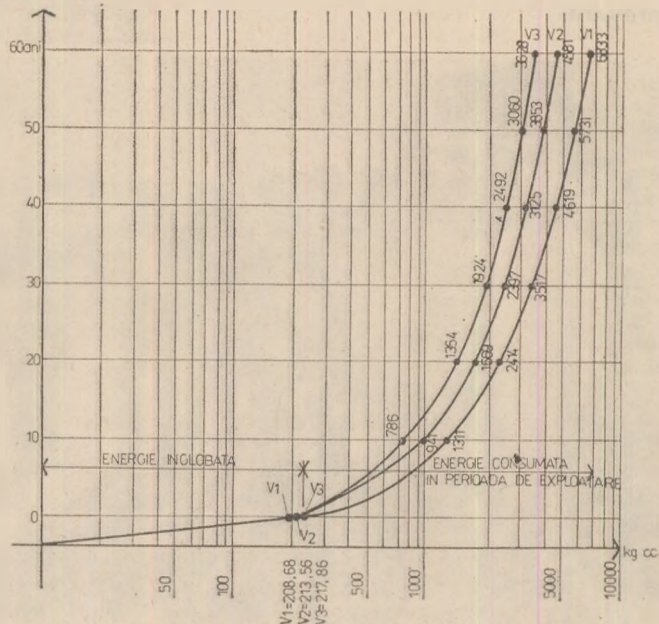
2 participarea elementelor componente ale clădirii la stabilirea consumurilor energetice este foarte diferită, fiind în funcție de rolul acestora în clădire. De exemplu, fundațiile, grinzile și stîlpii care alcătuiesc structura portantă a clădirii și

plă conduce anual la un consum energetic de circa 50 kg c.c. iar un luminator simplu — metalic cu geam sau cutat din PAS, la valori și mai ridicate, putînd depăși în cazul celui cutat din PAS 60 kg c.c./m², din cauza utelilor care măresc suprafața de contact cu mediul rece. În același timp, o fereastră dublă sau un luminator cupoletă dublu din PMMA determină un consum anual energetic de sub 30 kg c.c. La această reducere de consum datorată alcătuirii, respectiv dublării materialului cu includerea unui strat de aer, trebuie să adăugăm, în cazul luminatoarelor cupoletă din PMMA, și randamentul luminos care permite, pentru asigurarea unei intensități luminoase necesare, utilizarea unei suprafețe mai reduse de luminatoare;

4 quantumul energiei consumate pentru compensarea pierderilor de energie în timpul iernii este substanțial mai ridicat decît cel necesar pentru funcționarea instalației de iluminat

Fig. 1
Variația consumului energetic în perioada de exploatare în funcție de energia înglobată, la o hală de producție

Varianta 1 = termoizolație redusă
Varianta 2 = termoizolație medie
Varianta 3 = termoizolație ridicată

Tabelul nr. 1

Filiera de constituire a consumurilor energetice la clădiri

Etape	Tipul activității principale	Activități specifice	Elemente determinanțe care dimensionează consumul energetic
I Realizarea clădirii (energie înglobată în clădire, având o pondere de 8... 15% din consumul energetic total)	Fabricarea materialelor și elementelor de construcții (transformarea resurselor în produse)	Extragerea și prelucrarea resurselor	— Accesibilitatea resurselor, tip de exploatare, tipul instalației de extracție
		Transport carieră-fabrică producătoare	— Distanță, mod de transport, tip de vehicul, sistem de încărcare-descărcare
		Transformarea resurselor în produse utile și eventuala lor asociere	— Tipul instalației și procesului tehnologic
			— Performanțele clădirii
			— Activitatea de întreținere și reparații
	Transformarea produselor finite sau elementelor asociate în clădiri	Transport producător-șantier	— Distanță, mod de transport, tip de vehicul, sistem de încărcare-descărcare
		Activitatea de punere în operă, montaj și echipare	— Tehnologia de realizare a clădirii, utilaje și mijloace de ridicat
			— Anotimpul în care se execută lucrarea
II Exploatarea clădirii (perioada de funcționare a acestora, normată la 60... 100 ani, având o pondere de circa 85... 92% din consumul de 92% din consumul energetic total)	Exploatare normală	Activitatea de producție	— Încălzire (iarnă)
		Întreținere, reparații curente și capitale	— Iluminat artificial (noaptea)
		Modernizare, transformare, adaptare	— Ventilație
	Conservarea în timp a performanțelor inițiale ale clădirii		— Calitatea și durabilitatea materialelor
	Adaptarea la noi necesități		— Disciplina în perioada de exploatare pentru un TMBF cât mai ridicat
			— Capacitatea de adaptare a soluțiilor inițiale la transformări
III Demolare	Oferea amplasamentului unui nou ciclu de utilizare		— Capacitatea clădirii de a fi demontată sau demolată

aproape 2,3 din consumul total. Restul de 1/3 este acoperit de cota parte a terasei, cota parte a pardoselii peste subsol, pierderile de energie datorită circulației și nevoilor de ventilație și adaosurile datorate orientării. Fiind vorba de o locuință și ținând seama de faptul că pierderile globale de energie sînt proporționale cu suprafața perimetrală, sau altfel spus cu perimetrul specific al unității de suprafață utilă, nu trebuie să neglijăm aportul pe care îl poate aduce în reducerea pierderilor de energie **proiectarea clădirilor cu volume compacte** (la care acest perimetru specific este redus) ca și a **clădirilor cu multe etaje**, la care cota parte a terasei și pardoselii peste subsol (care au o pondere de 24% la clădirile P+4) se poate reduce considerabil.

Noi materiale și tehnologii de construcție

DIN CELE PREZENTATE apare evident că pentru reducerea semnificativă a consumurilor energetice antrenate de realizarea și exploatarea clădirilor trebuie ținut seama de următoarele considerente :

● Proiectantul este un reprezentant principal al activității de concepție, care prin soluțiile constructive pe care le prevede în proiect și materialele utilizate determină direct afișul consumului de energie înglobată, cit și pe cel necesar în perioada de exploatare. Al doilea factor principal îl constituie organele de sinteză și directivare care avind o privire de ansamblu asupra relației resurse — nevoi, trebuie să orienteze mai operativ și eficient proiectantul spre economisirea energiei. Elementul principal, strict necesar pe care organele de sinteză și directivare îl pot pune în acest scop la dispoziția proiectanților îl constituie un sistem unitar de criterii pe baza cărora acesta să poată prevedea soluția optimă la un moment dat. Odată cu aceste criterii credem că se impune punerea la punct a unei **metodologii de optimizare**, deoarece problemele ce se cer rezolvate sînt mult prea complexe și situațiile întîlnite în practică mult prea variate pentru a se putea recurge la rețele universale valabile.

● În afara acestor doi factori principali, o deosebită importanță are și producătorul de materiale și elemente de construcție care, prin caracteristicile funcționale ale produselor pe care le livrează, prin volumul și gama sortimentală poate contribui activ la reducerea consumurilor energetice. În acest context, un rol deosebit îl capătă proiectantul de produse ca organ tehnic de concepție al producătorului : dispunind de aceeași metodologie de optimizare acesta va putea imagina noi produse cu caracteristici corespunzătoare perioadei și tehnologiilor noi pentru realizarea acestora. Chiar dacă fabricarea lor solicită inițial un surplus de energie, aprecierea eficienței energetice trebuie judecată după eficiența globală caracterizată nu numai de cheltuielile inițiale și consumurile de materiale. Pentru că la **clădirile industriale**, de pildă, în conformitate cu primul exemplu prezentat, un surplus de energie înglobată de sub 10 kg ce/m² solicitat de realizarea unor materiale de construcție sau termoizolații cu caracteristici tehnice și funcționale superioare poate conduce într-un an la economii energetice de cinci ori mai mari, economii care, cumulate an de an pot constitui — pe întreaga durată a perioadei de exploatare — o adevărată resursă de energie și combustibili. În acest sens nu trebuie să uităm că la noi în țară se realizează anual în jur de 5 milioane m² de clădiri industriale care trebuie încălzite.

La locuințe, utilizind ferestre de calitate mai bună, cu rame (cercevele) mai rigide și garnituri de etanșare (un astfel de tip de ferestre sînt cele din PVC produse la Buzău), ferestre practice generalizate în țări ca R.F.G., Elveția, Suedia, Canada, Fin-

artificial. Aceasta din urmă este dimensionată pentru a asigura desfășurarea activităților în timpul nopții, corespunzător gradului de precizie al acestor activități. Pentru economisirea energiei electrice o deosebită importanță are **păstrarea în stare curată a luminatoarelor și a benzilor vitrate și întreruperea, dacă se poate automat, a iluminării în momentul cînd în interior s-a atins intensitatea necesară.**

Pentru amplificarea economiei de energie la o clădire industrială se cer avute în vedere următoarele :

— **corectitudinea execuției**, care nu trebuie să altereze alcătuirile proiectate, mai ales în ceea ce privește termoizolațiile ;

— **întreținerea periodică a clădirii** (în special a zonelor vitrate de pe acoperiș și a celor din pereți) pentru a nu altera performanțele inițiale ale clădirii. Astfel, dacă luminatoarele se murdăresc, lumina naturală nu mai pătrunde, făcînd necesară utilizarea instalației de iluminat artificial un timp mai lung, în timp ce pierderile de energie calorică nu sînt în nici un fel reduse ;

— **creșterea calității materialelor și elementelor utilizate.** Folosirea unor materiale sau elemente ușor deteriorabile sau montate defectuos impune schimbarea lor prematură, fapt ce amplifică energia înglobată ;

— **înstituirea unei noi concepții de proiectare prin care să fie promovate alcătuirii constructive care să conducă la minimizarea consumurilor energetice**, atît a celor înglobate, cit și a celor ce se consumă în perioada de exploatare.

O deosebită importanță o prezintă însă și evidențierea reparațiilor consumurilor energetice în perioada de exploatare a unei locuințe P + 4 din panouri mari, în soluțiile constructive folosite în prezent. Această situație, ilustrată grafic în figura nr. 2, evidențiază faptul că elementele principale care participă cu peste 40% la consumul energetic total îl constituie ferestrele, în timp ce partea opacă a pereților determină doar 21% din acest consum. În acest fel, ferestrele și pereții intervin cu

Tabelul nr. 2

Energia înglobată și consumată anual în perioada de exploatare pentru o hală de producție (parter) ce adăpostește o fabrică de prefabricate

Perioadă în care se consumă energie și elementele care determină acest consum	Clădirea fabricii fiind dotată în proiect cu :	Energia		
		Termoizolație redusă	Termoizolație medie	Termoizolație ridicată
Energia înglobată în clădire		209,68	213,56	217,86
din care :				
Fundații, grinzi și stâlpi		27,13	27,13	27,13
Pardoseală		19,95	30,57	30,57
Zonă opacă termoizolatoare la pereți		5,23	17,74	17,74
Banda vitrată-pereți		28,79	16,18	16,18
Zonă opacă termoizolată la acoperiș		79,27	85,01	91,31
Luminatoare la acoperiș		20,61	13,86	13,79
Instalație de încălzire		13,02	7,89	5,96
Instalație de iluminat artificial		14,68	14,68	14,68
Energia consumată anual în perioada de exploatare		110,28	72,78	56,82
din care :				
Fundații, grinzi și stâlpi		0,00	0,00	0,00
Pardoseală		33,82	22,32	22,32
Zonă opacă pereți		4,94	6,38	6,38
Banda vitrată-pereți		20,66	2,66	2,66
Zonă opacă acoperiș		8,72	8,26	6,65
Luminatoare la acoperiș		26,93	17,95	3,60
Funcționarea instalației de iluminat		15,21	15,21	15,21

landa, Danemarca etc., ponderea acestora în pierderile de energie ale unui apartament ca cel prezentat în tabelul nr. 2 poate scădea la 22% ca urmare a reducerii transmisiei în regim static. În același timp, prin introducerea garniturilor care au și rolul de a compensa deformarea cercevelor sub acțiunea vântului se poate conta pe o reducere a pierderilor prin infiltrații de la

Fig. 2 — Pierderi de energie calorică în exploatare într-o locuință P + 4 din panouri mari prin diferitele elemente ale construcției. Situația actuală.

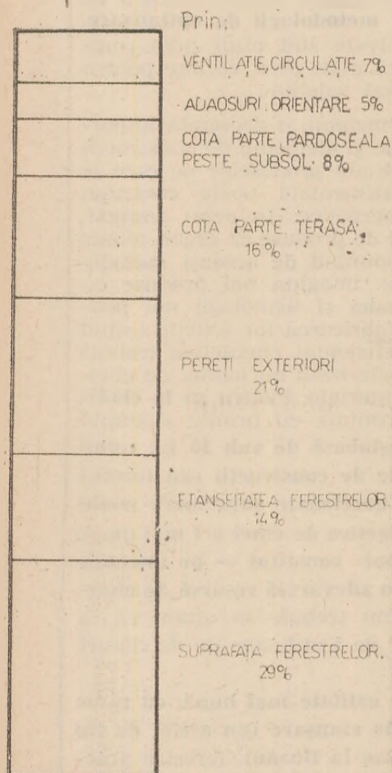
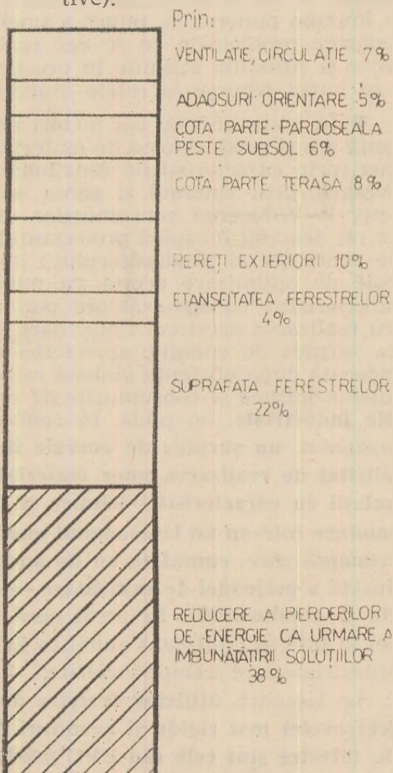

Fig. 3 — Pierderi de energie calorică în exploatare într-o locuință P + 4 din panouri prin diferitele elemente ale construcției (propuneri pentru o situație îmbunătățită prin perfecționarea soluțiilor constructive).

14 la numai 4%. Pe ansamblu, ponderea ferestrelor în pierderile energetice se reduce în acest fel de la 43% la numai 26%.

Dubind rezistența la permeabilitate termică a părții opace a pereților, ponderea acestora în totalul pierderilor energetice ale unui apartament poate scădea de la 21% la 10%. Ca urmare a aceleiași acțiuni, cota parte a terasei se poate reduce de la 16% la 8% și cota parte a pardoselii peste subsol de la 6% la 5%. În acest fel, fără a mai ține seama de reducerea ponderii pierderilor de energie ca urmare a circulației și a unei orientări mai judicioase, obținută prin sistematizare, economia realizată poate ajunge la circa 38% din consumul anual (fig. nr. 3).

Dacă în situația actuală necesarul energetic anual la un apartament de tipul celui realizat este în medie de 2,7...3,5 tone c c, economia anuală pe total apartamente construite ar putea ajunge la 200... 265 mii tone combustibil convențional. Dar măsura nu trebuie limitată numai la noile apartamente, ci, în timp, proprietățile termoizolatoare trebuie corectate pentru toate cele câteva milioane apartamente, economiile crescând în mod corespunzător. Și nici în acest caz nu trebuie să uităm că economiile de combustibil se cumulează an de an, în timp ce cheltuielile pentru corectarea izolației se fac o singură dată.

Din acest motiv dorim să propunem, pentru situația specifică a construcțiilor, un nou concept în definirea și evaluarea materialelor energofage. Să nu mai fie apreciat ca energofag un material numai pentru că implică o cantitate mare de energie la fabricație, ci să fie considerate energofage și materialele care datorită performanțelor lor și a funcției pe care o au în perioada de exploatare determină consumuri energetice mari ale clădirii.

În acest context, se poate aprecia că în realizarea în practică a cerințelor de reducere a consumurilor energetice trebuie să se aibă în vedere măsuri care să permită :

- dezvoltarea producției de materiale izolatoare de calitate, ale căror performanțe au fost verificate în timp și totodată organizarea producției pentru noi structuri termoizolatoare de concepție nouă (structuri termorefectante) ;

- abordarea unor noi sisteme de termoizolare și finisare a panourilor mari prefabricate pentru locuințe care, practic, cu același consum de materiale izolatoare, prin eliminarea punților termice, pot conduce la creșteri ale capacității reale de izolare cu cel puțin 30—40% ;

- dezvoltarea producției de elemente ușoare pentru pereți și acoperișuri, livrate cu termoizolația (din materiale ușoare și de calitate) și hidroizolația preaplicată din fabrica producătoare ;

- studierea și introducerea rapidă în fabricație a unor produse de calitate sub formă de foi cu grosime redusă în care să fie asociat un material termoizolator de calitate și care să aibă greutate și dimensiuni care să permită manipularea manuală, care să fie puse prin comerț la dispoziția populației în vederea reducerii pierderilor de energie la locuințele existente în perioada de iarnă ;

- adaptarea tuturor ferestrelor (indiferent de materialul din care sînt realizate) pentru a primi garnituri de etanșare și respectarea strictă a instrucțiunilor de montaj ;

- dezvoltarea producției de geamuri izolatoare de calitate ridicată, obținute ca urmare a unor noi tehnologii care să conducă la un produs ieftin și să reducă necesarul de materiale deficitare, dezvoltarea producției de luminatoare duble, cu performanțe lumino tehnice și termotehnice ridicate.

Alături de toate acestea, pentru a completa imaginea generală, vor trebui însumate acțiunile de raționalizare în domeniul proiectării și executării instalațiilor de încălzire și iluminat. În cadrul acestei acțiuni considerăm că are o deosebită importanță modernizarea practicilor și a concepției de proiectare — de exemplu mutarea elementului de încălzire de pe perețele rece, modernizarea tipurilor de elemente de încălzire, raționalizarea traseelor rețelei, corecta termoizolare a acestora, introducerea pe circuit a unor vane de reglaj și echilibrare hidraulică pentru îmbunătățirea circulației fluidelor etc. — ca și recurgerea la sisteme alternative de obținere a energiei. Spunem acest lucru deoarece nu trebuie să uităm că încălzirea unei locuințe, de exemplu, și asigurarea apei calde pentru nevoi menajere poate fi făcută în foarte bune condiții cu fluide avînd temperaturi de 60... 70°C.

Apreciem că aplicarea cît mai operativă în practică a unor asemenea măsuri poate aduce contribuții valoroase în acțiunea de larg interes de reducere a consumurilor energetice.

dr. arh. Gheorghe POLIZU
dr. ing. Traian ISPAS
ing. Vlad DUMITRESCU

Institutul de cercetare și proiectare
pentru materiale de construcții

RAȚIONALIZAREA TRANSPORTURILOR — contribuție valoroasă la reducerea consumurilor energetice

● Schimbări în ierarhia criteriilor de optimizare a transporturilor: economisirea energiei — un rol primordial ● Însemnate economii de energie prin modificarea structurii parcului de transport: de la mijloace auto la prioritatea celor feroviare și fluviale ● Încărcarea la capacitate a mijloacelor de transport, utilizarea regimurilor și a vitezelor optime de exploatare — valoroase surse de economisire ● Diminuarea numărului de vehicule de transport prin mecanizarea operațiunilor de încărcare-descărcare, prin paletizare, pachetizare, containerizare ● În programul școlilor de conducători — mecanici de vehicule de transport: cursuri speciale privind economisirea carburanților

PROBLEMA ENERGIEI, sub diferitele ei aspecte, a căpătat un caracter mondial, este o realitate a lumii contemporane de la care nici o țară, mică sau mare, puternic dezvoltată sau în curs de dezvoltare nu se poate sustrage, ea impunând amplificarea maximă a preocupărilor pentru conservarea resurselor energetice. Recentele reglementări adoptate în țara noastră pentru raționalizarea consumurilor de carburanți, pentru reducerea consumurilor de energie electrică, termică și gaze naturale printr-o utilizare rațională și economisire severă sînt de natură să determine conservarea resurselor disponibile, să stimuleze spiritul gospodăresc al fiecărui colectiv de oameni ai muncii, al fiecărui cetățean. Se știe, de altfel, că una dintre cele mai impor-

tante surse de asigurare a energiei necesare este tocmai economisirea, realizarea unui consum judicios dimensionat, în deplină concordanță cu necesitățile raționale.

În acest cadru de preocupări, activității desfășurate în transporturi și telecomunicații îi revin sarcini deosebite, de mare răspundere, de a aduce prin acțiuni multiple o amplă contribuție la reducerea consumului de carburanți și de energie electrică. Ca urmare, în cadrul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor au fost elaborate și adoptate planuri de măsuri menite să contribuie la diminuarea energiei consumate, la creșterea gradului de valorificare a celei utilizate pe multiple planuri.

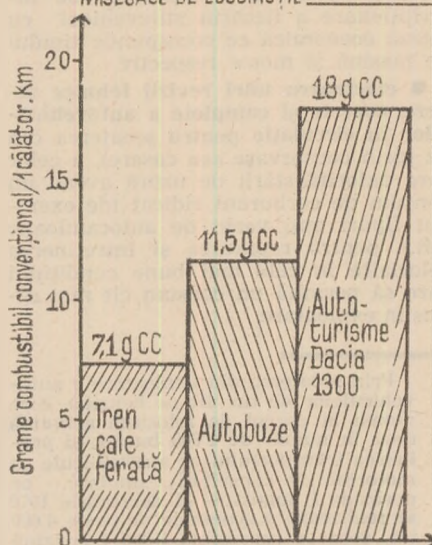
Modificări în criteriile de optimizare, în structura parcului utilizat

ECONOMII ÎNSEMNATE trebuie să se obțină în primul rînd prin adaptarea mai adecvată a criteriilor de optimizare a transporturilor la imperati-vele diminuării consumului energetic. Este semnificativ în acest sens că în stabilirea distanței economice de transport optimizat a crescut substanțial ponderea criteriului consumului de energie (în sensul minimizării sale). Pe de altă parte, s-a acționat pentru ca în transporturile de mărfuri să se aplice cu strictețe criteriile de repartizare a mărfurilor pe diferitele mijloace de transport iar efectuarea transporturilor să se execute cu respectarea relațiilor optimizate. În acest context, au fost efectuate adevărate mutații în structura parcului de transport utilizat.

Pentru economisirea carburanților se realizează o trecere, fie în cadrul intern al parcului auto —, de la transportul mărfurilor cu mijloace care consumau combustibil superior (benzină) la cele care consumă motorină, fie între parcul auto și cel feroviar. În transportul de călători, întreprinderile de transport auto și organele căii ferate, împreună cu consiliile populare județene analizează posibilitățile de preluare pe calea ferată a transportului pe distanțe mai mari de 150 km. Pentru ilustrarea însemnatelor economii care se obțin în acest fel este edificator faptul că un autobuz transportînd un număr de 45 de călători pe distanța de 200 km consumă mai mult cu 39,6 kg c.e. față de cazul cînd transportul se efectuează cu trenul (ceea ce echivalează cu 35,2 l benzină sau 31,7 l motorină — vezi și graficul nr. 1).

În această optică nouă calea ferată realizează transporturile pe distanțe mijlocii și mari iar mijloacele fluviale preiau transportul de pe rutele paralele cu Dunărea, eliminîndu-se cu desăvîrșire transportul pe aceste relații cu mijloace feroviare sau auto.

Graficul nr. 1
CONSUMUL DE COMBUSTIBIL ÎN TRANSPORTUL DE CALĂTORI CU DIFERITE MIJLOACE DE LOCOMOȚIE

Pentru materializarea în viață a unor asemenea măsuri, în transportul de călători cu mijloace C.F.R. apare necesitatea sporirii preocupărilor pentru asigurarea deplasării în bune condițiuni a cetățenilor. Sînt în curs de aplicare măsuri pentru asigurarea capacităților de transport pe calea ferată, prin introducerea în circulație a trenurilor prevăzute în grafice și completarea numărului de vagoane, astfel încît calea ferată să poată prelua mult din sarcinile care reveneau pînă acum transporturilor cu mijloace auto de toate categoriile. Programele concrete de măsuri pe această linie, elaborate de către unitățile M.T.Tc. împreună cu organele locale și cu celelalte interese, au în vedere redeschiderea unor

linii de cale ferată pentru transporturile de călători (așa cum este București-Snagov), pe care să se asigure circulația trenurilor de călători în anumite zile din cursul săptămîinii și cu precădere duminicile și sărbătorile legale.

Totodată, în transportul de mărfuri, apare necesar un sprijin substanțial sporit al beneficiarilor pentru efectuarea în măsură considerabil sporită a transporturilor cu mijloace fluviale. Este vorba în primul rînd de transportul laminatelor de la C.S. Galați la șantierul naval Giurgiu și Orșova, al fosforitelor și apatitelor din portul Galați la Combinatul chimic Turnu Măgurele, a cărbunilor și minereurilor din porturile maritime fluviale la Combinatul siderurgic Reșița și Hunedoara.

Prin transportul fluvial combinat cu cel feroviar) a 1000 t de minereu pe ruta Galați, Orșova, Reșița se economisește o cantitate de 574 l de motorină față de transportul efectuat exclusiv pe calea ferată.

Minimizarea consumului energetic și maximizarea efectului util

PENTRU OBTINEREA unor efecte utile maxime cu un minimum de consum energetic, eforturile sînt orientate cu prioritate spre:

● încărcarea la capacitate a mijloacelor de transport de toate categoriile ceea ce permite reducerea consumurilor de combustibili și de energie electrică pe unitatea de marfă transportată efec-

tiv. În acest context o importanță deosebită capătă spre exemplu folosirea mijloacelor de remorcare în regim de consum economic.

Din diagrama randamentului efectiv al motorului pentru locomotive de 2100 CP (graficul nr. 2) rezultă că, prin exploatarea motorului la regimul optim se realizează o economie de minimum 2 grame pe cal putere oră, ceea ce conduce la o reducere a consumului de motorină de cel puțin 50 kg pe zi în condițiile în care locomotiva se află în exploatare 20 de ore zilnic, probleme similare punându-se și în folosirea mijloacelor auto și navale.

În centrul atenției se situează din acest punct de vedere și stabilirea unor asemenea relații de transport încât cursele să fie efectuate numai cu încărcătură la capacitate și pe rutele cele mai economice precum și utilizarea pe scară mult mai largă a remorcilor. Pentru aceasta însă este necesar să se urgenceze activizarea parcului de remorci astfel încât coeficientul de utilizare pentru această categorie de vehicule să se ridice la minimum 90% pe zi lucrătoare, generalizarea folosirii deflectoarelor, a șorțurilor dintre auto-

Graficul nr. 2

vehicul și remorcă precum și altor dispozitive și instalații capabile să contribuie la reducerea consumurilor de carburanți prin mărirea încărcăturii transportate pe unitate de forță de tracțiune,

● **perfecționarea tehnologiilor utilizate, îmbunătățirea substanțială a organizării producției și a muncii, care să permită desfășurarea tuturor activităților de transport necesare cu un consum energetic redus.** Măsuri severe pe această linie se cer adoptate în special în cadrul Regionalelor de căi ferate din Iași, Craiova, Cluj, la întreprinderea mecanică de material rulant Brașov, și alte unități cu consumuri mai ridicate. În general, în toate unitățile de transport se cere acționat mai operativ pentru **reducerea timpilor de staționare pentru operațiunile de încărcare-descărcare**, prin mecanizarea acestor operațiuni, (respectiv paletizare, pachetizare, containerizare) și care să conducă la diminuarea numărului de autovehicule folosite în această activitate. Dirijarea autovehiculelor de transport de marfă de la locul de parcare stabilit la sediul autobazelor se va face numai în cazuri bine justificate pentru eliminarea efectuării de parcursuri neproductive, luându-se măsuri

de alimentare cu combustibil la locurile de parcare ale autovehiculelor prin stații fixe sau autocisterne mobile dotate cu instalațiile necesare. De asemenea, nu se va mai efectua deplasarea autobuzelor de la autogară la stațiile de alimentare cu carburanți, în care scop unitățile vor lua măsuri de alimentare cu carburanți în autogări, de asigurare a stațiilor de spălare și a posibilităților de a efectua mici revizii și reglaje pentru ca autobuzele să parcheze în autogări.

Școlile profesionale de conducători mecanici auto, precum și liceele industriale de transporturi, se vor înzestra prin autodotare cu simulatoare de conducere, astfel încât fiecare elev să efectueze 12 ore de conducere pe aceste dispozitive, iar în programele analitice vor fi prevăzute ore speciale privind măsuri de economisire a carburanților, energiei electrice și gazelor naturale. În toate unitățile se vor desfășura activități sistematice de perfecționarea pregătirii profesionale a personalului, de educație tehnică a oamenilor muncii pentru conducerea autovehiculelor în regim economic, întreținerea corespunzătoare a acestora,

● **respectarea cu strictețe a vitezelor economice de circulație stabilite, singurele care pot asigura economii maxime în condiții de fluidizare sporită a fluxului de transport.** Un sprijin serios în acest sens l-a constituit desfășurarea operativă a acțiunilor de inscripționare a fiecărui autovehicul cu viteza economică ce corespunde tipului de mașină și motor respectiv,

● **efectuarea unei revizii tehnice severe, corecte și complete a autovehiculelor în circulație pentru scoaterea din uz (prin conservare sau casare), a celor care datorită stării de uzură aveau un consum de carburant ridicat (de exemplu tipuri mai vechi de autocamioane S.R.), pentru repararea și întreținerea celorlalte în cele mai bune condițiuni care să permită un consum cât mai redus în exploatare.**

Prin scoaterea din exploatare a autovehiculelor de tip SR pe benzină, care numai la parcul de folosită generația erau în număr de 1 600 bucăți, și preluarea transportului cu autovehicule cu motorină de capacitate similare, pe perioada 1 august — 31 decembrie 1979 se realizează o economie de peste 4 600 tcc, ceea ce reprezintă 3 000 t benzină economisiti.

Diminuarea consumului propriu de energie electrică termică și gaze naturale

SARCINI DEOSEBIT de mari ne revin și în reducerea consumurilor de energie electrică, termică și de gaze naturale. Au fost întreprinse analize amănunțite, bine fundamentate pentru depistarea oricăror surse de risipă și înlăturare a lor, pentru valorificarea oricăror posibilități de reducere a consumurilor. Astfel, se depun și trebuie să se depună în continuare eforturi pentru:

1 raționalizarea consumului de energie electrică — forță, prin respectarea factorului de putere prevăzut în contractele cu I.R.E.-urile prin funcționarea în bune condițiuni a baterii-

lor de condensatoare statice sau a compensatorilor sincroni; încadrarea consumului preluat în orele de vârf de sarcină (dimineața și seara) în limitele puterilor admise de către I.R.E.-uri, prin contractele încheiate: dimensionarea corectă și verificarea periodică a cablurilor și circuitelor de alimentare, în vederea reducerii la minimum a pierderilor; evitarea funcționării în gol sau la sarcină redusă a utilajelor din dotare (strunguri, mașini de calcul, polizoare, mașini de găurit etc.); înlocuirea motoarelor de pe agregatele cu puteri instalate supradimensionate cu motoare cu puteri instalate, adecvate proceselor tehnologice, dotarea receptorilor electrice cu limitatoare de mers în gol, contorizarea tuturor punctelor consumatoare de energie electrică forță.

2 reducerea cantităților de combustibili folosiți pentru producerea energiei termice și a proceselor tehnologice prin creșterea randamentelor cu peste 80% a cazanelor energetice prin modernizarea sau înlocuirea acestora, și conducerea și funcționarea în regim economic a proceselor de ardere din cuptoare și cazane (prin realizarea parametrilor de ardere optimi, determinarea și urmărirea componentelor gazelor de ardere prin analize periodice, reducerea la limita minimă a procentului de gaze nearse din combustibil, eliminarea pierderilor din neetanșeități, orificii, uși deschise, ferestre etc., utilizarea de arzătoare omologate și autorizate și eliminarea celor decalibrate sau care conduc la consumuri suplimentare, scoaterea din funcțiune a arzătoarelor montate peste numărul minim necesar asigurării încălzirii termice prescrise, întocmirea unui program zilnic de funcționare a cuptoarelor și corelarea proceselor de tratament termic și forje cu acest program),

3 raționalizarea consumurilor de energie electrică utilizată la iluminat prin organizarea activității de întreținere în două schimburi, verificarea nivelului de iluminare prin măsurători în spațiile de producție și încadrarea în normativele aprobate, organizarea de așa natură a programului de lucru încât să se folosească cât mai mult lumina naturală a zilei, revizuirea tuturor instalațiilor în scopul reducerii consumurilor de energie, utilizarea disponibilităților de energie termică produsă de unitățile noastre pentru încălzirea locuințelor din apropiere sau a altor anexe, reprezintă alte acțiuni care sînt tratate cu maximă responsabilitate. La ele se adaugă efectuarea, încă de pe acum, a pregătirii pentru perioada de iarnă a unităților de transporturi și telecomunicații în așa fel încât să se asigure un consum de energie termică redus.

Materializarea în practică a acestor măsuri, acțiune în care sînt amplu angrenate eforturile participanților la buna desfășurare a activității de transport, va constitui o contribuție însemnată la reducerea în întreaga economie națională, a consumului energetic, la valorificarea superioară a energiei.

Anastasiu MĂNESCU

director al Direcției plan-dezvoltare
Ministerul Transporturilor și
Telecomunicațiilor

Indicatori stimulativi pentru reducerea consumului energetic pe unitatea de venit național

DEZVOLTAREA bazei de materii prime și energie în cincinalul următor este orientată, între altele, spre două direcții principale: a) sporirea eforturilor de gândire și inteligență pentru creșterea eficienței fondurilor alocate în acest domeniu și b) introducerea unui regim sever de economisire a combustibililor și energiei în toate sectoarele de activitate. Unele sarcini de bază prevăzute în proiectul de Directive, în acest domeniu, sînt concretizate în proiectul Programului — directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și în orientările principale pînă în anul 2000, în care este, de asemenea evident, accentul care se pune pe problemele de eficiență economică, pornindu-se de la necesitatea asigurării surselor de energie pentru progresul economico-social al țării în conformitate cu Programul partidului adoptat la Congresul al XI-lea și ținînd seama de implicațiile pe care le generează criza energetică ce se manifestă pe plan mondial.

În cele ce urmează ne vom referi la cîțiva indicatori de maximă sinteză — ca forță de exprimare a eficienței — prevăzuți în documentele de partid sus-menționate și la unele măsuri care ar putea să contribuie la realizarea în cît mai bune condițiuni a prevederilor.

Sporirea rezervelor exploatabile la 1 000 de lei fonduri cheltuite

ÎN PROIECTUL de Directive se prevede că fondurile ce se vor alocă, în perioada 1981—1985, pentru activitatea geologică vor fi de 1,5—1,6 ori mai mari decît în cincinalul actual. În ce privește rezervele de substanțe minerale utile, ce urmează a fi descoperite și predate spre exploatare, se prevede ca acestea să crească mai accentuat, adică să devanseze creșterea fondurilor alocate. Este evidentă în această situație necesitatea de a se aduce în continuare perfecționări în toate laturile activității geologice. În legătură cu aceasta, este știut că eficiența cercetării geologice depinde în mare măsură de calitatea și dimensiunea zăcămintelor descoperite. Dar ea depinde și de calitatea activității de cercetare însăși. Necesitatea perfecționării acelor laturi ale activității care depind de oameni se face cu atît mai mult simțită cu cît cercetările vor fi orientate spre mari adîncimi (în special în cazul hidrocarburilor) și spre extremități și în zone izolate (în cazul unor substanțe minerale solide). Aceasta mărește volumul de lucrări necesare pentru obținerea aceleiași cantități de rezerve în condițiile în care dimensiunea și calitatea zăcămintelor s-ar menține la nivelul celor din actualul cincinal, ceea ce ar echivala cu scumpirea rezervelor descoperite, din punctul de vedere al eforturilor materiale, de muncă și bănești, depuse pentru obținerea aceluiași cantități de rezerve. Compensarea și depășirea influențelor din asemenea factori va constitui doar una din sarcinile de bază ale activității geologice care, după părerea noastră, ar trebui să-și găsească exprimarea corespunzătoare și în planul național unic de dezvoltare economico-socială. În acest scop, indicatorul cel mai corespunzător îl constituie **sporul de rezerve exploatabile descoperite la 1000 de lei fonduri cheltuite**.

Este de menționat că în activitatea geologică se folosesc în prezent indicatori care orientează eforturile unităților din acest domeniu spre obținerea anumitor rezultate cum sînt: viteza de foraj, metrajul pe sapă, raportul dintre sondele finalizate și sondele terminate, viteza de înaintare în galerii etc. În majoritatea lor, acești indicatori exprimă, însă, performanțe de lucru și nu eficiența finală a activității. Totodată, ei se referă la laturi dispersate ale activității de cercetare, nu la întregul ansamblu. Or, este știut că activitatea geologică cuprinde nu numai lucrări fizice, ci și ample acțiuni de cercetare geofizică, seismică, magnetometrică, teledetecție și de prospecțiuni, care preced forajul sondelor de cercetare sau lucrările miniere de cercetare. Asemenea faze ale activității geologice au un caracter accentuat de concepție și ele condiționează în mod hotărîtor calitatea întregii activități geologice.

Iată de ce raportarea efectelor finale care se urmăresc (cantitatea de rezerve exploatabile descoperite) la eforturile totale ce se depun (exprimate în forma bănească), mai precis exprimarea gradului de îmbunătățire a acestui raport, de la o perioadă de plan la alta, va orienta mai complet asupra necesității de a perfecționa din punct de vedere calitativ activitatea în toate fazele de cercetare geologică și va impune în mai mare măsură identificarea și utilizarea posibilităților care mai există în acest domeniu.

Din acest punct de vedere considerăm că introducerea ca indicator de plan a **sporului de rezerve exploatabile descoperite la 1000 de lei fonduri cheltuite** ar impune și stabilirea unei metodologii de fundamentare a acestui indicator, pe factori. În această idee ar putea fi luați în considerare o serie de factori, întilniți în procesul complex al activității geologice, care depind de activitatea oamenilor, și în domeniul cărora, așa cum arată practica, este necesar să se aducă în continuare îmbunătățiri, cum sînt: scurtarea decalajelor dintre elaborarea temelor de cercetare științifică și finalizarea acestor teme; dintre înregistrările (informațiile) obținute în activitatea de prospecțiuni geologice și prelucrarea datelor respective; scurtarea duratelor de cercetare a zăcămintelor, prin evitarea dispersării forțelor materiale și umane pe un număr prea mare de șantiere, cu activități reduse; fundamentarea mai temeinică a proiectării geologice, în scopul evitării în cît mai mare măsură a lucrărilor fără rezultate; scurtarea ciclului foraj + probe de producție, la sondele de cercetare geologică; îmbunătățirea utilizării instalațiilor aflate în dotarea unităților lucrativ; reducerea timpului neproductiv la instalațiile în lucru și creșterea vitezelor de forare a sondelor și de înaintare în galerii.

Quantificarea efectelor fiecărei măsuri de îmbunătățire a indicatorului de eficiență și de calitate a lucrărilor geologice, considerarea programului de fundamentare respectiv ca parte integrantă a planului, introducerea obligației de urmărire și de raportare a măsurilor din program ar putea contribui la sporirea răspunderii pentru cheltuirea cu mai multă eficiență a fondurilor în acest domeniu de activitate. Este de menționat că îmbunătățirea activității geologice ar deveni și mai mult posibilă dacă dotarea tehnică ce se va face în continuare va consta dintr-o aparatură și utilaje din ce în ce mai moderne și, de asemenea, dacă s-ar îmbunătăți calitatea chimicalelor utilizate în foraj.

Criterii îmbunătățite de apreciere a eficienței economice

PREVEDERILE din proiectul de Directive confirmă direcția hotărîită în care acționează partidul nostru pentru valorificarea superioară a resurselor naturale de care dispunem. Aproape 60% din producția de energie electrică se va realiza în 1985 în centrale electrice pe cărbuni și sisturi bituminoase, iar circa 20% se va realiza în hidrocentrale. În acest fel, se vor economisi însemnate cantități de hidrocarburi.

Este evident că, în cadrul acestor modificări de structură, condițiile producției de energie electrică și termică au tendința de înrăutățire. Energia devine o marfă tot mai costisitoare, ea solicitînd atît eforturi mari de investiții din partea statului, cît și eforturi sporite din partea celorlalte ramuri ale economiei pentru creșterea eficienței producției, în așa fel încît partea de acumulări ce nu se mai realizează în producția de energie să se regăsească pe ansamblul economiei naționale. În acest sens, pe lângă alte măsuri, consumul de energie electrică va trebui să devină tot mai rațional, iar utilizarea energiei în procesele de producție va constitui un punct edificator de referință în ceea

N. SAVOIU

Ministerul Finanțelor

(Continuare în pag. 12)

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

Economisirea energiei și resurselor — criteriu fundamental în proiectarea structurilor industriale

COMPLEXITATEA și importanța covârșitoare a proiectului Directivei Congresului al XII-lea al partidului sînt evidente. Complexitatea este generată de necesitatea abordării concomitente a unei diversități apreciabile de factori și criterii ale dezvoltării și de cerința imperioasă a integrării lor într-o strategie unitară, cuprinzătoare și eficientă. Importanța covârșitoare este determinată de faptul că, prin acest document, se definesc opțiunile strategice cu privire la căile de urmat în vederea atingerii obiectivelor fundamentale prevăzute în Programul Partidului Comunist Român și realizării imperativului fixat de conducerea partidului — plasarea într-o perioadă relativ scurtă a României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare.

În strategia dezvoltării economico-sociale a națiunii noastre în deceniul următor, un rol primordial îl are industria, în privința căreia orientările și sarcinile de bază pentru cincinalul următor stabilesc: „Dezvoltarea în continuare, în ritm susținut a industriei, asigurarea unor structuri industriale moderne și de eficiență ridicată, prin creșterea mai accentuată a ramurilor de prelucrare superioară, realizarea de produse de înaltă tehnicitate, limitarea la strictul necesar a produselor mari consumatoare de materii prime și energie”.

Asigurarea unei structuri industriale moderne înseamnă în esență adoptarea unor ritmuri de dezvoltare a diferitelor ramuri care să țină seama de: faptul că formarea și perfecționarea structurii industriei este un proces istoric obiectiv, condiționat de nivelul dezvoltării economice a țării, tradițiile existente, volumul și diversitatea principalelor bogății ale solului și subsolului, potențialul tehnico-științific, nivelul pregătirii tehnico-profesionale a forței de muncă, gradul de participare a țării la circuitul economic mondial; tendințele conturate deja pe plan mondial în această privință în țările dezvoltate din punct de vedere industrial și în cele cu nivel similar de dezvoltare; cerințele tuturor celorlalte ramuri ale complexului economic față de industrie, în calitate de ramură de bază a acestui complex, astfel încît structurarea să asigure echilibrul dinamic al întregii economii.

Cifrele precizate în acest sens în proiectul de Directive, care marchează adevărate mutații în structura industriei din țara noastră, au drept fundament solid concepția științifică privind aplicarea creatoare a legităților dezvoltării economico-sociale a societății la condițiile specifice ale României. În contextul profundelor implicații ale revoluției tehnico-științifice și ale transformărilor de fond care se produc cu viteză accelerată în lumea contemporană. Coordonatele esențiale ale acestei concepții, pe baza căreia s-a prefigurat tabloul, pentru cincinalul și deceniul următor, al dezvoltării și modificărilor industriei românești, sînt prezentate în continuare.

a) Transformările de amploare preconizate de Directive pentru ramurile industriale din țara noastră nu sînt simple răspunsuri la situații conjuncturale sau modificări de adaptare la noi cerințe, ci se integrează, consecvent și realist, într-o strategie a dezvoltării economice, în cadrul căreia bazele modernizării industriei au fost puse la Congresul al IX-lea și dezvoltate la Congresele X și XI ale partidului. Această strategie s-a aprofundat și perfecționat continuu, în pas cu însăși sporirea complexității problemelor creșterii economice și cu obiectivele fiecărei etape ale construcției socialiste în țara noastră.

b) Viziunea prospectivă în care a fost concepută această strategie urmărește asigurarea din timp a tuturor premiselor necesare dezvoltării pe mai departe a economiei românești, sporirea continuă a potențialului ei tehnico-științific, lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării economice internaționale. **Caracterul prospectiv**, de scrutare realistă și responsabilă a viitorului țării, este concretizat în orientările precizate în Directive cu privire la **prezervarea resurselor de materii prime și energetice**, și, în acest cadru, la dezvoltarea cu precădere a

unor ramuri industriale pe care tendințele conturate pe plan mondial le prefigurează ca „ramurile viitorului” în orice economie dezvoltată. Sînt cunoscute consecințele crizei de energie, de materii prime și materiale — care nu constituie doar o situație conjuncturală, ci se va accentua în viitor; sînt puternic simțite în cele mai multe din țările lumii efectele pe care le au în dezvoltare în special creșterea pronunțată a prețului petrolului, a hidrocarburilor. Referindu-ne la economia noastră trebuie arătat că, în condițiile menținerii structurilor industriale constituite, amplificarea sensibilă a prețului hidrocarburilor ar putea duce la periclitarea înfăptuirii unor obiective economico-sociale însemnate, ar putea afecta însăși înfăptuirea obiectivelor de creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii. Tocmai de aceea partidul a conceput un accentuat proces de restructurare a industriei și economiei în general, proces în care un rol fundamental îl are criteriul economisirii resurselor de energie și materiale. Această orientare de bază se reflectă în prevederi esențiale ale proiectului de Directive privind extinderea producției sectoarelor mici consumatoare de energie și materii prime și limitarea la strictul necesar a produselor energo-intensive, recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a materialelor secundare, a oricăror consumuri de energie, sînt de mici, etc. Totodată, în aceste domenii, ca și în întreaga activitate, atenția urmează să fie concentrată pe aplicarea unor procedee tehnologice moderne, realizarea unei structuri structurale superioare a produselor, care să asigure economisirea resurselor energetice și combustibililor. Tocmai în acest cadru se are în vedere accentuarea laturilor calitative, înfăptuirea saltului calitativ în dezvoltare.

c) Teza transformării cantității într-o nouă calitate, enunțată de secretarul general al partidului, asociază, ca o necesitate obiectivă a stadiului actual al dezvoltării economico-sociale a țării, realizările revoluției tehnico-științifice, creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate. În lumea contemporană frontul de penetrare a progresului tehnico-științific s-a lărgit spectaculos, determinînd schimbări profunde în însăși formele de desfășurare a proceselor de producție și în criteriile de validare a noilor produse și tehnologii. Înscriindu-se în această tendință determinantă pe plan mondial, strategia țării noastre în domeniul progresului tehnico-științific, pe care îl integrează organic în dezvoltarea economică și industrială, vizează drept obiectiv esențial calitatea — a producției, a produselor, lucrărilor și serviciilor, a tehnologiilor — privite din cel puțin 3 criterii de bază: funcționalitatea, economia de timp, eficiența economică. Pe planul structurii producției industriale, progresul tehnico-științific are ample efecte.

d) În contextul proporțiilor dramatice pe care le-a căpătat eriza energetică resimțită pe plan mondial, proiectul de Directive ia în considerare implicațiile existenței și prelungirii acestei erize, fapt reflectat, pe de o parte, de modificările preconizate cu privire la ritmurile de dezvoltare a unor ramuri cu produse energo-intensive, iar, pe de altă parte, de aplicarea în întreaga economie a unui regim de gospodărire judicioasă a resurselor de materii prime și energetice.

e) Idei esențiale a orientărilor adoptate de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 — accentuarea laturilor calitative în întreaga activitate economică și creșterea eficienței sale — i se subordonează o parte apreciabilă a cifrelor și direcțiile de acțiune preconizate de proiectul de Directive. În perspectiva transformării pregnante a dezvoltării extensive, într-una calitativă, intensivă, modificările în structura industriei trebuie să asigure diversificarea și ridicarea nivelului tehnic al produselor, lucrărilor și serviciilor, creșterea competitivității acestora în confruntările de pe piața externă etc., ceea ce constituie tot atîtea criterii în raport cu care s-au stabilit direcțiile de orientare a acestor modificări.

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

1) Ținând seama de faptul evident că în lumea contemporană interdependența economiilor naționale se accentuează, concomitent cu dezvoltarea și consolidarea lor, proiectul de Directive reflectă **rolul tot mai important ce revine cooperării economice și tehnico-științifice internaționale**, la îndeplinirea căruia modernizarea structurii industriale are o contribuție importantă, asigurând intensificarea participării eficiente a industriei românești la circuitul mondial de bunuri materiale și de tehnologii.

În contextul acestor coordonate care definesc făgașul pe care se vor înscrie modificările în structura industrială a României în etapa viitoare, trebuie adăugat faptul că acestea corespund, totodată, schimbărilor structurale ce se produc în general pe măsura dezvoltării economice și care pot fi sintetizate astfel *):

— scăderea în volumul total al producției industriale a ponderii producției realizate în ramurile industriei extractive, paralel cu creșterea celei a ramurilor prelucrătoare;

— creșterea ponderii producției realizate în ramurile industriei producătoare de mijloace de producție în volumul total al producției industriale;

— creșterea însemnată în cadrul aceluiași volum total a ponderii ramurilor purtătoare ale progresului tehnico-științific, a așa-numitelor „industrii științifice“, care încorporează în produsele lor un aport însemnat al activităților de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnico-științific și care consumă muncă de complexitate mai înaltă;

— scăderea, începând de la un anumit stadiu al dezvoltării economice, a ponderii producției realizate în ramurile industriale cu consum intensiv de resurse naturale deficitare și, în deosebi, de resurse energetice.

PE FONDUL coordonatelor și caracteristicilor arătate ale concepției partidului și statului nostru cu privire la modernizarea structurii industriale, reflectată în proiectul de Directive, principalele direcții de acțiune pentru realizarea mutațiilor structurale vizează fie ansamblul industriei, fie nivelul ramurilor și subramurilor acesteia.

La scara întregii industriei o primă direcție de modificări căreia implicațiile prelungirii crizei în economia mondială și, mai ales, ale adâncirii crizei energetice îi conferă un loc primordial, o constituie **lărgirea bazei proprii de materii prime** prin descoperirea și punerea în valoare a noi resurse, paralel cu gospodărirea rațională a materiilor prime, cu recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a materialelor secundare, deșeurilor și reziduurilor, cu creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale.

În acest sens proiectul de Directive prevede **amplificarea activității de cercetare geologică**, pentru care se vor aloca fonduri de 1,5—1,6 ori mai mari decât în cincinalul 1976—1980, **intensificându-se lucrările de prospecțiuni și explorări pentru hidrocarburi, cărbuni, minereuri feroase și neferoase, metale rare și minereuri radioactive**. Ritmul mediu anual de dezvoltare a industriei extractive va fi de 4,5—4,9%, ceea ce corespunde întru totul coordonatelor de politică economică amintite anterior și de dezvoltare diferențiată a ramurilor industriale. **O atenție deosebită se va da creșterii producției de energie electrică, la a cărei realizare se vor folosi în proporție crescândă cărbuni inferiori și sisturi bituminoase**. Modificări sensibile se vor produce în **structura resurselor** folosite pentru producerea energiei electrice și termice, în sensul că aproape 60% din producția de energie electrică va fi realizată în termocentrale pe cărbuni și sisturi bituminoase (față de 27,9% în 1970 și 27,8% în 1975), iar 20% în hidrocentrale (față de 8,0% în 1970 și 16,2% în 1975). Realizarea tuturor acestor prevederi va asigura creșterea simțitoare a ponderii părților din cantitățile necesare de materii prime acoperite din resurse interne: integral la laminare din oțel, aluminiu, fibre și fire artificiale și sintetice, în procente ridicate la cauciuc sintetic, celuloză, lână etc.

O a doua direcție de modificări structurale ale industriei o constituie **dezvoltarea intensivă a ramurilor industriei prelucrătoare și, în cadrul acesteia, a ramurilor purtătoare de progres tehnic**. Ritmurile medii anuale de creștere a producției acestor ramuri sînt elocvente, asigurînd ridicarea apreciabilă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, atingerea unui grad superior de valorificare a resurselor de materii prime și energie, propagarea rapidă a progresului tehnic în întreaga economie națională. Astfel, ritmurile medii de creștere a citorva ramuri prelucrătoare vor fi în cincinalul 1981—1985 următoarele: metalurgia feroasă — 7,5—8%; construcțiile de mașini — 10,7—11,7%; chimia și prelucrarea țîțeiului — 9,0—9,8%; materiale de construcții și prelucrarea lemnului — 5,0—5,7%; industria ușoară 7,1—8,0%; industria alimentară — 7,2—8,2%.

*) Vezi și A. Iancu : „Modernizarea structurii industriei“, în „Politica P.C.R. de industrializare socialistă a țării“, Institutul central de cercetări economice, Ed. Academiei, 1978, p. 170.

În ce privește **domeniile purtătoare de progres tehnic, dezvoltarea acestora va fi rapidă**, situîndu-se peste media ritmului de creștere a ramurilor respective. Astfel, în ramura construcțiilor de mașini, producția va crește pe întregul cincinal 1981—1985 de 2,3—2,4 ori în industria electronică, de 2,0—2,2 ori în domeniul mașinilor unelte așchiitoare, de 2,7—3,0 ori în domeniul utilajului tehnologic.

În sfîrșit, o a treia direcție majoră a modificărilor structurale ale industriei românești, preconizată în proiectul de Directive, constă în stabilirea unor ritmuri de dezvoltare a diferitelor ramuri industriale, și în special a celor mari consumatoare de materii prime și de energie, astfel încît să se asigure **prezervarea resurselor interne epuizabile, conservarea pe o perioadă cit mai lungă de timp în special a rezervelor de țîței și gaz melan, valorificarea superioară a acestor resurse**. În acest sens, de pildă, în dezvoltarea bazei energetice se va pune accentul pe utilizarea combustibililor solizi, pe extinderea construcției de hidrocentrale, pe schimbarea actualului sistem de asigurare a energiei termice prin dezvoltarea unei rețele cuprinzătoare de centrale de termoficare etc.; producția de oțel se va realiza în 1985 se va obține în proporție de aproximativ 60% în convertizoare cu insuflare de oxigen, tehnologie cu consumuri energetice mai scăzute; producția de aluminiu, care este una dintre cele mai mari consumatoare de energie, se va menține la nivelul capacităților actuale, sporind însă gradul de valorificare prin creșterea ponderii produselor laminate și extrudate. În domeniul mijloacelor de transport, se va extinde dieselizarea acestora; producția de ciment ce se va atinge în anul 1985 va fi realizată în proporție de circa 95% prin procedeul uscat, mai economic din punct de vedere energetic, etc. Tot în această direcție se înscrie **intensificarea eforturilor privind recuperarea și refolosirea tuturilor materiilor prime și materialelor**, cale prin care se va asigura în anul 1985 importante părți din cantitățile economiei naționale: 40% la fier, 41% la cupru, 44% la fibre și fire textile, 44% la anvelope, peste 41% la uleiuri minerale uzate, 60% la plăci aglomerate și fibrolemnoase etc.

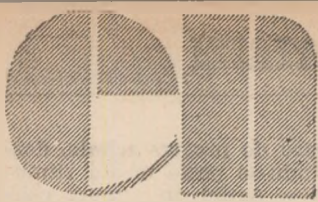
SCHIMBĂRI IMPORTANTE se vor produce și în **structura producției diferitelor ramuri și subramuri industriale**. Astfel, o primă direcție de modificări structurale pe care am evidențiat-o la acest nivel privește **diversificarea sortimentală a producției**. În domeniul industriei extractive, de pildă, Directivele prevăd sarcina punerii în evidență a noi surse de minereuri radioactive, de metale rare și disperse, a introducerii în circuitul economic a noi resurse — aluviuni titano-zirconifere, pămînturi rare, săruri de potasiu, ape termale și altele. În industria metalurgiei feroase se va dezvolta mai accentuate. În industria chimică se vor asimila sortimente superioare de fibre poliesterice, acrilonitrică, poliamidice, polipropilenice, noi sortimente de cauciuc butilic și nitrilic, de pesticide cu eficiență crescută și remanență scăzută, de detergenți biodegradabil destinați spălării la temperaturi joase. Industria ușoară va fi orientată spre îmbunătățirea substanțială a structurii sortimentale și a calității produselor etc.

b) O a doua direcție de modificări ce se vor produce în cincinalul următor în cadrul ramurilor și subramurilor industriale, pe care o considerăm cu alături semnificativă cu cit reprezintă continuarea firească a realizărilor remarcabile înregistrate în cincinalul revoluției științifico-tehnice 1976—1980, o constituie **înnoirea rapidă și în proporții însemnate a produselor**, realizabilă cu precădere în subramurile moderne — mașini-unelte, mecanică fină, utilaje tehnologice complexe, electronică —, cărora și pe această cale li se asigură o dezvoltare mai accelerată. Este elocvent în această privință faptul că în producția de mașini, utilaje și instalații, peste 70% din producția-marfă ce va fi realizată în 1985 va fi constituită din produse noi și reproiectate asimilate în cincinalul viitor.

c) În sfîrșit, relevantă considerăm și **orientarea producției în unele ramuri spre produse cu grad înalt de prelucrare, care au consumuri mici de materii prime și energie și valoare ridicată**. Astfel, în industria de mecanică fină se va pune accentul pe producția de aparatură de măsură și control, echipamente hidraulice și pneumatice pentru acționări și comenzi. În industria electronică producția va fi orientată cu precădere spre mijloacele de automatizare și spre tehnica de calcul — microprocesoare, echipamente de electronică industrială, componente electronice etc.

Cele cîteva principale direcții de realizare a modificărilor structurale în industria românească și în cadrul ramurilor acesteia, prefigurează imaginea grandioasă a intrării economiei țării noastre într-o nouă etapă a dezvoltării ei, al cărei imperativ îl constituie accelerarea trecerii de la acumulările cantitative la o calitate superioară.

dr. Corneliu RUSSU

**Strategia partidului de construire a viitorului
României socialiste — saltul revoluționar la o nouă calitate**

**ECONOMIE
NATIONALA**

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

Obiective și priorități în industria metalurgică

**MODERNIZAREA ȘI RIDICAREA
NIVELULUI CALITATIV AL PRODUCȚIEI**

● În 1985 producția de oțel a țării va atinge 20—20,4 milioane tone ● Producția structurată în funcție de cerințele economisirii materiilor prime și energiei ● Valorificarea eficientă a resurselor secundare

ing. Neculai AGACHI
ministrul industriei metalurgice

ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII susținute a întregii economii naționale atât în perioada actuală, cât și în perspectivă, sarcini importante revin industriei metalurgice. Prin hotărâri ale conducerii de partid, prin planurile naționale, industriei metalurgice i-au fost create în anii construcției socialiste condiții din cele mai favorabile pentru dezvoltare și modernizare, ceea ce a făcut posibil ca această ramură să se integreze organic în ritmurile înalte ale dezvoltării întregii economii naționale. Ca urmare a sprijinului permanent acordat de conducerea partidului, personal de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a fost posibilă creșterea în ritmuri înalte și diversificarea producției, sporirea continuă a valorii metalului prin ridicarea gradului de prelucrare, creșterea permanentă a eficienței producției metalurgice, satisfacerea în cât mai mare măsură a necesarului de metal al ramurilor consumatoare din economie, în continuă dezvoltare.

Elemente cantitative și calitative ale dezvoltării

ÎN CINCINALUL ACTUAL, fondurile de investiții destinate industriei siderurgice sînt de 2,3 ori mai mari decît în perioada 1971—1975, asigurînd dezvoltarea ei într-un ritm mediu anual de 13,8%. Ca urmare, creșterea producției de oțel, produs de bază al industriei metalurgice, are următoarea dinamică:

	1938	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1978	1979 — plan —	1985
Producția mii tone	204	555	766	1 306	3 426	6 156	9 549	11 779	13 724	20 000—
kg/locuitor		34	44	98	180	322	450	circa 536	618	circa 900

În acțiunile de construire a unor noi capacități sau de modernizare a celor existente **cercetarea științifică și proiectarea tehnologică** au adus o importantă contribuție, materializată în faptul că 90% din obiectivele și capacitățile din actualul cincinal au fost realizate pe seama cercetării și proiectării tehnologice proprii.

La indicația conducerii partidului, cercetarea și proiectarea din ramura noastră au abordat mai hotărît problemele **folosirii intensive a materiilor prime indigene în producția metalurgică**. Astfel, la fabricația cocsului, au fost efectuate cercetări științifice (ale căror rezultate sînt în curs de aplicare în producție) care urmăresc îmbunătățirea tehnologiilor menite să asigure sporirea randamentului materiilor de cocsificare, îmbunătățirea recuperării subproduselor, creșterea participării cărbunilor energetici în șarjă. Pînă în 1980 ponderea cărbunilor energetici la fabricarea cocsului metalurgic urmează să ajungă la 50%. Pentru aglomerarea minereurilor, proiectanții au reușit să conceapă instalații de mare capacitate, care funcționează cu rezultate bune, să găsească soluții pentru recuperarea căldurii fizice a aglomeratului și pentru îmbunătățirea pregătirii amestecurilor

de șarjă. Corelat cu sporirea eficienței procesului de aglomerare, s-au abordat și finalizat probleme ale tehnicii proiectării și exploatării furnalelor de mare capacitate, determinate, în special, de consumul energetic, care au condus atât la sporirea randamentelor lor, cât și la continua reducere a consumului specific de cocs.

S-au intensificat în ultimii ani cercetările pentru **aplicarea unor îmbunătățiri și înnoiri ale tehnologiei elaborării oțelului**. A fost dezvoltată producția de oțel elaborat în convertizoare cu oxigen care, în 1978, a reprezentat 46,8% din totalul producției. Turnarea continuă a oțelului în sleburi a fost introdusă în producția noastră metalurgică în 1976, urmată la mai puțin de un an de asimilarea turnării continue a țagelilor. Aproape 17% din producția de oțel din 1978 a fost turnată continuu în sleburi și țagle. Experiența acumulată la montarea, punerea în funcțiune și îmbunătățirea funcționării primelor instalații de turnare continuă a oțelului a permis elaborarea unor proiecte de execuție pe baza cărora să se realizeze în țară utilajele și instalațiile necesare extinderii acestui important procedeu.

Saltul calitativ important realizat în metalurgie rezultă și din faptul că prin dezvoltarea unor noi tehnologii de laminare, producem în mod curent o largă gamă de table groase, utilizabile în construcții navale, recipienți sub presiune, coloane de distilare sau sinteză în industria chimică, inclusiv din unele mărci de oțeluri inoxidabile. Producția de benzi la cald, care a depășit trei milioane tone pe an, cuprinde în prezent o gamă largă de mărci, precum și benzi din oțeluri silicoase, benzi la rece pentru ambutisare și, în special, pentru caroserii auto. Continuăm să dezvoltăm producția de țevi într-un ritm mediu anual de aproape 14%, menținînd ponderea țevilor sudate la 45—48% din totalul producției. Am reușit să dezvoltăm producția de țevi petroliere și, îndeosebi, a celor de înaltă rezistență tratate termic și cu filele speciale pentru forajul de mare adîncime, a țevilor de înaltă precizie deformate la rece. Ca urmare a gradului de înnoire a producției prin creșterea permanentă a ponderii oțelurilor aliate și de calitate, a produselor cu prelucrare superioară, în ultimul an al cincinalului actual, valoarea produselor obținute dintr-o tonă de oțel va fi cu cel puțin 10% mai mare față de realizările anului 1975.

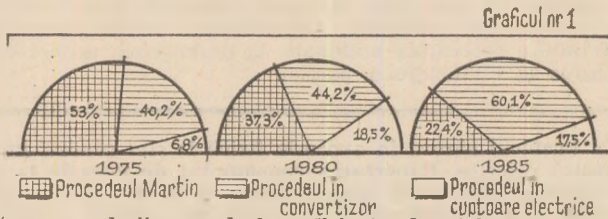
Potrivit proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., **producția de oțel va atinge, la sfîrșitul anului 1985, nivelul de 20—20,4 milioane tone**, ceea ce va marca o creștere cu circa 45—48% față de anul 1979. Aceasta se va realiza în proporție de 60% în convertizoare cu oxigen — procedeu tehnologic mai economic din punct de vedere energetic. Se va dezvolta mai accentuat producția oțelurilor speciale aliate și înalt aliate, astfel încît să se asigure integral din resurse interne, inclusiv prin schimburi echilibrate de sortimente cu alte țări. cerințele industriei construcțiilor de mașini, îndeosebi ale ramurilor de vîrf ale acesteia. În concordanță cu dezvoltarea industriei în perspectivă pînă în 1990, se prevede ca producția de oțel

să ajungă la 25—27 milioane tone, orientată de asemenea spre realizarea de sortimente cu proprietăți tehnice superioare.

Îndeplinirea cu succes a sarcinilor prevăzute pentru metalurgie în cincinalul viitor este strâns legată de îndeplinirea principalelor obiective din perioada actuală. De aceea, ne vom dubla eforturile pentru realizarea sarcinilor în domeniul investițiilor, premisă pentru pregătirea realizării cu succes a cincinalului următor. Dintre obiectivele mai importante, menționăm lucrările de mare anvergură ce se desfășoară la Galați și Călărași. Pe șantierul marelui combinat siderurgic de la Călărași de pildă lucrările se desfășoară în ritm intens, conform graficelor, creind premise pentru materializarea hotărârii metalurgiștilor de a da prima șarjă încă în acest an. Menționăm că la acest important obiectiv, specialiștii proiectanți au reexaminat cu exigență proiectele de execuție în scopul diminuării suprafețelor de producție, reducerii lucrărilor de construcții-montaj, a consumurilor de materiale, a lucrărilor de investiții în general.

Modificări structurale ale producției impuse de economisirea energiei

UNUL DIN ELEMENTELE esențiale luate în considerare în proiectarea structurii producției în cincinalul viitor a fost consumul de energie, acordându-se prioritate creșterii producției sortimentale care necesită un consum scăzut de energie. Așa cum rezultă din graficul nr. 1 producția de oțel realizată în

Creșterea ponderii procedurilor eficiente de elaborare a oțelului

cuptoare Martin (mari consumatoare de energie și cu productivitate mai scăzută) se va reduce de la 53% în 1975 la 37,3% în 1980 și la 22,4% în 1985. În același timp, va crește ponderea oțelurilor de convertizor de la 40,2% în 1975 la 44,2% în 1980 și la 60,1% în 1985. De asemenea, va spori ponderea oțelului realizat în cuptoare electrice — de la 6,8% în 1975 la 18,5% în 1980. Pentru a înțelege mai bine considerentele promovării acestor procedee de elaborare a oțelului, menționăm că **LA 1 MILION DE TONE DE OȚEL SE OBTIN URMĂTOARELE EFECȚE ECONOMICE:**

— prin dezvoltarea producției de convertizor, economii de 58 milioane mc gaz metan și reducerea consumului de materiale refractare cu 8 000 tone;

— prin dezvoltarea producției în cuptoare electrice de înaltă putere se obține reducerea consumului de energie cu 50 milioane kW și micșorarea consumului de electrozi cu 700 tone.

Ne preocupă în mod hotărât reducerea consumurilor specifice de materii prime, combustibili și energie. În această direcție o problemă deosebită este diminuarea consumului de energie, recuperarea căldurii importante ce se degajă în procesele metalurgice și utilizarea ei pentru reducerea necesarului de combustibil. Trebuie să arătăm că în industria metalurgică, unele unități și, în special, Întreprinderea de aluminiu Slatina, au creat probleme în privința încadrării în consumurile energetice, deși sînt încă rezerve pentru reducerea mai accentuată a acestor consumuri. Astfel, de pildă, pentru elaborarea unei tone de aluminiu se consumă în prezent, față de aceeași perioadă a anului trecut, cu 50 kWh mai puțină energie electrică. ceea ce demonstrează că există încă rezerve în acest domeniu. Programul energetic stabilit de minister urmărește, cu deosebire, înlăturarea neajunsurilor ce s-au manifestat în unitățile respective. Sînt aplicate măsuri tehnice concrete care vizează reducerea, în continuare, a pierderilor de energie la electroliza aluminiului și la elaborarea și laminarea oțelurilor, optimizarea regimurilor termice ale cuptoarelor, reconsiderarea anumiților bilanțuri energetice.

În paralel, am urmărit alinierea tehnicii furnalistică românești la realizările obținute pe plan mondial. Aceasta s-a concretizat în creșterea continuă a volumului util al furnalelor prin construirea sau reconstrucția de furnale de mare capacitate cu consumuri energetice reduse, alimentarea acestora cu benzi de transport, dotarea lor cu caupere cu puț exterior și alte soluții moderne. Ca rezultat al măsurilor aplicate și al celor în curs, **consumul specific de coals tehnic pe tonă de fon-**

tă se va reduce de la 524 kg pe tonă în 1975 la 497 în 1980 și 471 kg în 1985.

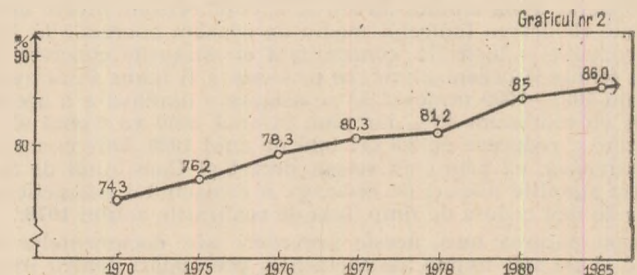
În vederea reducerii consumurilor specifice în oțelării sînt în curs de desfășurare și aplicare cercetări științifice care urmăresc reducerea duratei șarjei, controlul temperaturii și al caracteristicilor oțelului prin introducerea sistemului de lance auxiliară, creșterea intensității de insuflare a oxigenului, precum și pentru creșterea durabilității căptușelilor refractare. Va continua dotarea oțelăriilor cu instalații de degazare în vid a oțelurilor pentru asigurarea mărcilor de oțeluri cu cerințe deosebite de calitate și cu eficiență ridicată.

Pentru asigurarea creșterii neîntrerupte a randamentelor laminarelor s-a inițiat o amplă acțiune de utilizare rațională a oțelurilor și de tipizare a produselor. Împreună cu consumatorii, vom studia problema reducerii substanțiale a numărului de sortimente, cu influențe pozitive atât asupra asigurării necesarului, cât și asupra eficienței producției la producătorii de oțel. Această acțiune va continua pentru toate produsele metalurgice printr-o strînsă conlucrare între cercetători, proiectanți, specialiști din producție din metalurgie și ai unităților constructoare de mașini utilizatoare. Accelerarea procesului de tipizare a produselor metalurgice va conduce la reducerea gamei sortimentale, la creșterea productivității agregatelor metalurgice, la economisirea de combustibil și energie.

Ridicarea gradului de valorificare a metalului

O SARCINĂ IMPORTANTĂ pusă în fața noastră de conducerea partidului este sporirea nivelului de valorificare a metalului, mărirea coeficientului de scoatere a laminatelor dintr-o tonă de oțel lingou, care, la nivelul acestui an, trebuie să ajungă la 85%. În legătură cu această problemă, care este privită cu toată răspunderea de către cadrele din unitățile metalurgice și din minister, în urma analizelor detaliate efectuate s-a trecut la aplicarea unor programe complexe care cuprind o arie foarte largă de măsuri. Între acestea se numără: îmbunătățirea calității lingoului, reducerea pierderilor la laminare prin perfecționarea constructivă a lingotierelor și maselotierelor, extinderea procedurii de turnare sub vid a oțelului, barbotarea cu argon a oțelului, aplicarea de regimuri termice la încălzirea lingourilor pentru reducerea pierderilor prin oxidare a suprafeței acestora, tăierea controlată a maselotelor, restrîngerea cîmpului de toleranță, laminarea la toleranțe negative.

În același scop s-au stabilit măsuri pentru mai buna organizare a debitării laminatelor în sectoarele de ajustaj, optimizarea lungimilor de tăiere a acestora, valorificarea capetelor în sectoarele la care nu se cer prescripții deosebite. Introducem pe scară largă turnarea continuă a oțelului la Combinatul siderurgic Galați, Întreprinderea „Oțelul Roșu”, Combinatul siderurgic Călărași și la alte unități. Socotim că la această acțiune cu volum mare de muncă de concepție și de înaltă răspundere, trebuie să participe și beneficiarii noștri prin instituțiile proprii de proiectări, mai ales în ce privește colaborarea pentru mărirea gradului de tipizare a produselor pe care le fabrică și folosirea celor mai economice sortimente de mărci de oțel — cerință valabilă atât pentru unitățile consumatoare, cât și producătoare. Prin măsurile luate și în curs de aplicare, așa cum rezultă din graficul nr. 2, coeficientul de scoatere va

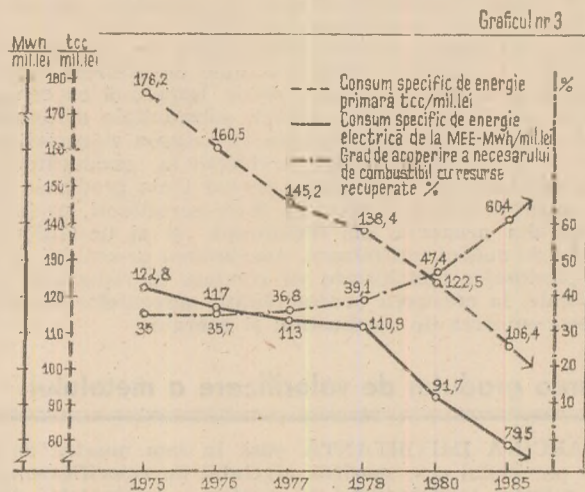

Dinamica scoaterii metalului dintr-o tonă de oțel lingou

ajunge, în 1985, la 86%. Un aport însemnat îl va avea extinderea accentuată a turnării continue: dacă în anul 1978, 16,8% din producția de oțel a fost turnată continuu, ponderea acesteia va crește la 27,8% în 1980 și la 45,8% în 1985.

Utilizarea deplină a resurselor secundare de materii prime și energie

ÎN ACTIUNEA de gospodărire eficientă a materiilor prime și energetice un capitol important este consacrat măsurilor care asigură recuperarea resurselor energetice, cum ar fi: valorificarea cocsului și semicocsului, a gazului de furnal, utilizarea căldurii din gazele de ardere de la cuptoare. În același timp,

Reducerea consumurilor energetice în metalurgie

INDICATORI STIMULATIVI

(Urmare din pag. 7)

ce privește gradul de eficiență economică ce se va obține pe unitatea de energie consumată.

De aceea, în orientările de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a României se prevede că în cursul deceniului viitor trebuie să se asigure obținerea unui venit național pe unitatea de energie consumată la un nivel comparabil cu realizările țărilor avansate economic. În proiectul Programului-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, această problemă este reluată sub forma raportului dintre consumul energetic și unitatea de venit național, prevăzându-se ca un obiectiv fundamental atingerea și depășirea în cel mai scurt timp (în sensul reducerii acestui raport) a celor mai bune realizări obținute pe plan mondial.

Dacă ne-am referi numai la energia electrică este de menționat că din raportările statistice rezultă că, în 1977, consumul industrial la noi în țară a crescut cu 81,2% față de anul 1970, în timp ce venitul național în industrie a crescut, în aceeași perioadă, cu 96,2% (raportul dintre cele două mărimi a crescut deci cu 4,4%). O asemenea evoluție favorabilă, ca să poată fi menținută și îmbunătățită, trebuie ținută sub control, deoarece pe intervale mai scurte (în perioada luată ca exemplu) ea nu este constantă, iar în ultimul timp a fost afectată de creșterea însemnată a ponderii industriilor mari consumatoare de energie (în special a industriei chimice).

Unui asemenea scop îi corespunde, printre altele, prevederea în proiectul Programului-directivă a unui orizont precis în ce privește reducerea indicelui mediu de consum energetic la 1000 lei producție industrială, concomitent cu măsurile concrete, de ordin tehnic și organizatoric, ce urmează a fi luate. Pe întregul deceniu 1981—1990 urmează să se asigure o diminuare a acestui indice cu minimum 40%, iar pînă în anul 2000 va trebui să se realizeze o reducere de 2,6 ori față de anul 1980. Este cunoscut, de asemenea, că printr-un recent decret al Consiliului de Stat au fost stabilite măsuri de reducere a consumului energetic, pe perioade mai reduse de timp, față de realizările anului 1978.

După părerea mea, aceste prevederi ale documentelor de partid și de stat impun, de asemenea, preocupări pentru introducerea în plan și în raportările periodice a unor indicatori care să asigure urmărirea realizării în mod corelat a prevederilor respective.

În această idee, pe lângă indicatorii fizici, ar putea fi luat în considerare și indicatorul cheltuieli cu energie la 1000 de lei producție globală industrială determinată pentru calculul producției nete. Exprimarea valorică a consumului de energie înlesnește cumularea celor două forme de energie consumată (elec-

trică și termică) cărora în expresie fizică le sînt proprii unități de măsură diferite. Raportarea consumului de energie la producția globală industrială luată în calcul la determinarea valorii producției nete ar înlătura neajunsurile de conținut (cunoscute din dezbaterile în legătură cu perfecționarea mecanismului economic-financiar) ale indicatorului valoarea producției globale industriale. În esența lui, indicatorul cheltuieli cu energia la 1000 de lei producție globală industrială determinată pentru calculul producției nete constituie o concretizare, în structură departamentală și de ramură, a obiectivului fundamental urmărit la nivelul economiei naționale: sporirea veniturii naționale pe unitatea de energie consumată sau, formulînd acest obiectiv după proiectul Programului-directivă, reducerea consumului energetic pe unitatea de venit național. Această concretizare constă în faptul că indicatorul în discuție permite comparații de la o perioadă la alta, din care să rezulte cu cât a contribuit reducerea consumului de energie (cheltuieli materiale) la creșterea valorii producției nete (diferența dintre valoarea producției globale, luate în calculul producției nete și cheltuielile materiale). Desigur, pot fi luate în considerare și alte posibilități, dar în principiu este necesară o punte de legătură, prin plan, între obiectivele de realizat la nivelul economiei naționale și sarcinile ce revin în acest domeniu unităților socialiste.

Prevederile referitoare la schimbarea actualului sistem de asigurare a energiei termice, prin organizarea unei rețele cuprinzătoare de centrale de termoficare, urmăresc de asemenea economisirea unor mari cantități de combustibili (înlocuindu-se centralele termice existente, care au randamente scăzute, cu centralele termoelectrice de puteri mari, care vor produce în același timp și energie electrică), precum și eliberarea de hidrocarburi.

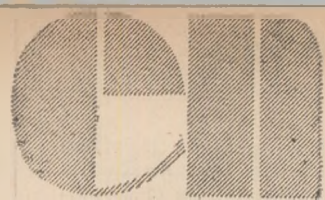
Pentru a realiza obiectivul esențial în domeniul hidrocarburilor — utilizarea acestora în cât mai mare măsură ca materie primă pentru industria chimică — documentele de partid prevăd extinderea utilizării cărbunilor și șisturilor bituminoase în centralele termoelectrice, în acest cadru asigurîndu-se și trecerea pe combustibili solizi a centralelor care funcționează în prezent pe hidrocarburi.

Pe lângă soluțiile tehnice perfecționate ce urmează a fi studiate și elaborate în domeniul termoficării pe baze noi, va fi necesară și perfecționarea analizelor economice în procesul de elaborare, avizare și aprobare a documentațiilor tehnico-economice pentru investițiile respective, în așa fel încît să se contribuie și pe această cale la adoptarea celor mai eficiente variante, din punctul de vedere al economiei naționale în ansamblu, pentru transpunerea în viață a unuia din cele mai oportune și necesare programe pentru progresul economico-social al țării ce vor fi adoptate de Congresul al XII-lea al partidului nostru: Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei.

Pentru a realiza obiectivul esențial în domeniul hidrocarburilor — utilizarea acestora în cât mai mare măsură ca materie primă pentru industria chimică — documentele de partid prevăd extinderea utilizării cărbunilor și șisturilor bituminoase în centralele termoelectrice, în acest cadru asigurîndu-se și trecerea pe combustibili solizi a centralelor care funcționează în prezent pe hidrocarburi.

Pe lângă soluțiile tehnice perfecționate ce urmează a fi studiate și elaborate în domeniul termoficării pe baze noi, va fi necesară și perfecționarea analizelor economice în procesul de elaborare, avizare și aprobare a documentațiilor tehnico-economice pentru investițiile respective, în așa fel încît să se contribuie și pe această cale la adoptarea celor mai eficiente variante, din punctul de vedere al economiei naționale în ansamblu, pentru transpunerea în viață a unuia din cele mai oportune și necesare programe pentru progresul economico-social al țării ce vor fi adoptate de Congresul al XII-lea al partidului nostru: Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei.

Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei.

POLITICA DEMOGRAFICĂ — COMPONENTĂ ESENȚIALĂ A DEZVOLTĂRII ECONOMIC-SOCIALE (II)

UN EXAMEN mai detaliat al tendințelor demografice din fiecare perioadă ne va permite să punem în lumină acțiunea și eficacitatea diferitelor măsuri de politică demografică, ca și impactul provocat de diferiții factori sociali, economici și culturali. Din cele două componente ale mișcării naturale a populației — natalitatea și mortalitatea — primul care a devenit obiectiv de politică demografică în noile condiții a fost mortalitatea: chiar din primii ani ai noii dezvoltări a țării au fost întreprinse acțiuni și puse în aplicare strategii pe termen lung în vederea reducerii mortalității generale și a celei infantile, ale căror niveluri erau foarte ridicate. Un rol deosebit l-au jucat reorganizarea radicală a sistemului sanitar, democratizarea acestuia, asigurarea unei largi accesibilități a populației — nu numai a celei urbane, ci și a populației rurale — la asistența medico-sanitară. Aplicarea noilor descoperiri ale medicinei, măsurile de medicină profilactică au avut în noul sistem sanitar un cadru care le-a asigurat o înaltă eficacitate. O contribuție de seamă au avut ridicarea nivelului de instruire și de cultură al populației, creșterea bunăstării acesteia.

Rezultatele ofensivei asupra mortalității sînt cu adevărat spectaculoase: în raport cu media mortalității generale din perioada 1935—1939, de 19,1 decese la 1 000 locuitori, s-a ajuns în perioada 1957—1966 la un nivel de 8,9 decese la 1 000 locuitori, adică o reducere cu 53,4%. Reducerea la jumătate a mortalității generale, realizată în 15—20 ani, este cu atât mai remarcabilă cu cît în țările europene dezvoltate pentru o asemenea reducere a mortalității au fost necesari 100—150 ani. Reducerea mortalității infantile — un adevărat flagel pentru România antebelică¹⁾ — a cunoscut un ritm și mai alert: față de nivelul antebelic, mortalitatea infantilă, în 1978, era de aproape șase ori mai mică. Măsura mai exactă a reducerii mortalității ne este oferită de creșterea duratei medii de viață: de la 42 ani, în 1932, durata medie de viață sau, mai exact, speranța de viață la naștere a

1) În anul 1939 numărul deceselor sub un an a fost aproape 82 300, o rată a mortalității infantile de 179 la 1 000 născuți-vii; în 1978 decesele infantile au fost de circa 12 500, o rată de 30 la 1 000 născuți-vii.

2) După ultimele estimări O.N.U. durata medie de viață în regiunile dezvoltate este de 71,7 ani (1975—1980) iar în regiunile în curs de dezvoltare, de 54,6 ani.

ajuns, în anii 1976—1978, la aproape 70 de ani (67,4 ani pentru bărbați și 72,2 ani pentru femei). Aceasta înseamnă un spor de 28 ani într-un interval de timp foarte redus (vezi fig. nr. 1).

Reducerea mortalității și creșterea duratei medii de viață au asigurat populației României economii de sute de milioane ani-viață. În afară de semnificația larg umanistă a acestei „economii”, să amintim că prin creșterea șanselor de supraviețuire la toate vîrstele — și în special la naștere — au sporit considerabil ciclul de viață familială, durata medie a perioadei fertile a femeilor, viața medie activă a forței de muncă, cu implicații pozitive pe plan demografic și social-economic. Se poate deci conchide că luînd sub controlul său mortalitatea, statul socialist a obținut rezultate remarcabile în acțiunea de reducere a nivelului acesteia, situînd România, sub raportul duratei medii de viață, în familia țărilor dezvoltate).

O a doua componentă a mișcării naturale a populației natalitatea — a avut în cei 35 de ani o evoluție mai complexă, uneori contradictorie. Iată, de altfel, o imagine sintetică a evoluției în timp a acesteia. Cu aproape 100 de ani în urmă, rata de natalitate a populației României oscila în jurul unui nivel de 40 născuți-vii la 1 000 locuitori; după primul război mondial natalitatea se înscrie într-o tendință de scădere. Astfel, în deceniul 1920—1929, natalitatea a fost de aproximativ 36 născuți-vii la 1 000 locuitori, iar în deceniul 1930—1939 de 31,4 născuți-vii la 1 000 locuitori. Natalitatea a continuat să scadă și după cel de-al doilea război mondial, fiind vorba

de o tendință de lungă durată. Ritmul de scădere și mai ales acțiunea factorilor social-economici se deosebesc însă de perioada anterioară.

În prima subperioadă (1948—1956) nivelul natalității era încă relativ ridicat, de 25,1 născuți vii la 1 000 locuitori, dar cu 20% mai mic decît cel din anii 1930—1939. Să amintim că sîntem la începutul marilor transformări: populația rurală a deținut, în această subperioadă, între 23,4% și 31,3% din populația totală, populația ocupată în agricultură era covârșitoare (între 74,1% la începutul intervalului și circa 70% la sfîrșitul acestuia) strategia educațională cuprinsese un număr relativ mic de generații. Se cuvine însă amintit și faptul — important sub raport demografic — că legislația cu privire la avorturi era restrictivă.

În subperioada 1957—1966, natalitatea scade într-un ritm foarte rapid, ajungînd la o rată de 14,3 născuți-vii la 1 000 locuitori, în 1966, cel mai scăzut

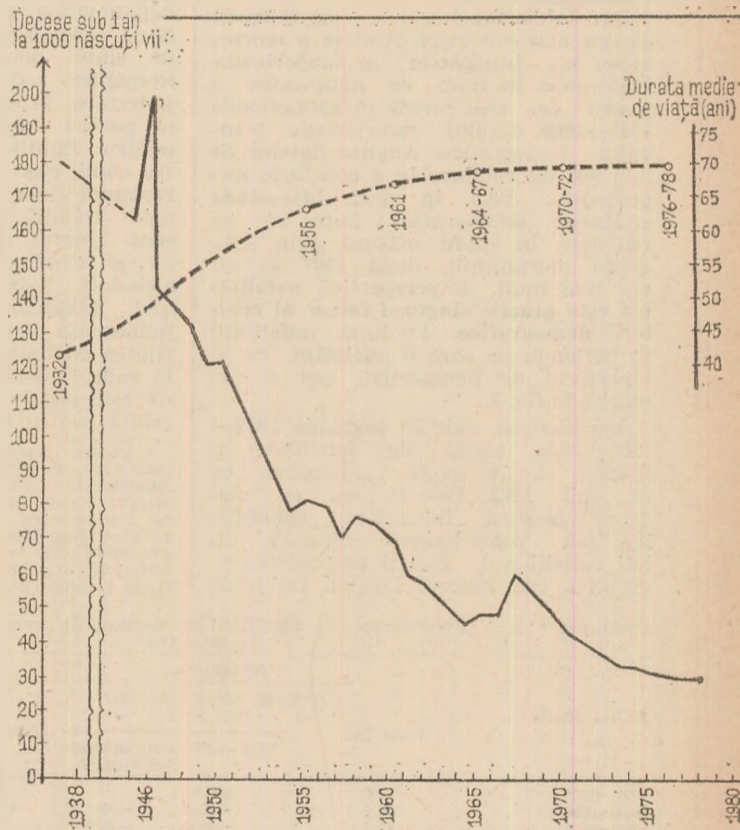

Fig. nr. 1 Evoluția mortalității infantile și a duratei medii de viață 1946—1978

nivel în timpuri normale. Faptul că în această subperioadă avortul era complet liberalizat explică în bună măsură scăderea rapidă a natalității: o influență însemnată au exercitat, de asemenea, mobilitatea spațială, profesională și socială a populației, extinderea sistemului de învățământ, a participării femeii la producție etc. De asemenea, creșterea divorțialității în subperioada 1957—1966 reprezintă o cauză a proceselor amintite.

Subperioada 1967—1974 este prefăcută de măsurile inițiate la sfârșitul anului 1966 mai cu seamă cu privire la avorturi și divorțuri. Izvorite din grija pentru asigurarea viitorului României și a stabilității familiei, măsurile amintite de politica demografică și socială au avut ca efect imediat redresarea natalității și scăderea considerabilă a divorțialității. Reducerea tendințelor anterioare, după 1969, a avut loc la niveluri mai favorabile. Mai departe, subperioada 1975—1978 anunță începutul unui proces de stabilizare a natalității la nivelul 19,0—19,5 născuți-vii la 1000 locuitori, iar perioada următoare, 1979—1990, ar trebui să însemne ridicarea în continuare a natalității. Apreciem că în perioada următoare se va afirma — în cadrul procesului de omogenizare socială și economică — un nou model al comportamentului demografic și al familiei, cu caracteristici care să corespundă societății socialiste multilateral dezvoltate. Aceasta înseamnă, după părerea noastră, trecerea la o nouă fază a tranziției demografice în România, având drept trăsături esențiale creșterea natalității și reducerea în continuare a mortalității, cu corolarul firesc: asigurarea unui spor demografic rațional. Politica demografică va avea un rol tot mai important în afirmarea acestui model, în generalizarea sa în sinul întregii populații a României.

Din datele tabelului se remarcă că cea mai puternică scădere a mortalității s-a înregistrat în subperioada 1948—1956, în timp ce natalitatea a scăzut cel mai intens în subperioada 1957—1966, decalaj caracteristic tranziției demografice. Analiza datelor de mai sus ne conduce la o concluzie importantă: dacă în anii 1948—1966 creșterea demografică putea să se realizeze în mare măsură prin scăderea mortalității, după 1967 și, cu atât mai mult, în perspectivă natalitatea este practic singurul factor al creșterii demografice. Evoluția natalității în perioada pe care o analizăm, ca și obiectivele de perspectivă, pot fi urmărite în fig. 2.

Așa cum se vede în perioada 1956—1966 rata totală de fertilitate a scăzut cu o treime, ajungând ca în anii 1962—1966 să nu se mai poată asigura înlocuirea generațiilor sau reproducerea simplă¹⁾. În toți ceilalți ani, indicii respectivi asigurau o reproducere largită. De pildă

rata totală de fertilitate din 1978, de 2,538, ar permite în perspectivă o reproducere cu 23% mai mare față de generația anterioară. Aspectul cel mai caracteristic din evoluția fertilității în perioada examinată este caracterul său sinuos: scăderi accentuate urmate de redresări foarte puternice, creșteri moderate și din nou scăderi, etc. Apreciem că o asemenea mișcare este proprie tranziției demografice din România, în contextul trecerii ei de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la cel de țară cu dezvoltare medie și, mai târziu, la cel de țară dezvoltată. Sub efectul conjugat al politicii sociale și demografice, este de așteptat ca tendințele demografice principale — natalitatea și mortalitatea — să se reechilibreze, asigurând sporul natural necesar realizării obiectivelor politice, sociale și economice ale țării.

Să examinăm succint și un alt fenomen demografic, puternic influențat de factorii sociali, economici, culturali, anume **nupțialitatea populației**. Frecvența căsătoriilor, vârsta la care se încheie acestea, stabilitatea familiei sînt puternic influențate de condițiile economice, de legislație, de modelele culturale existente, de climatul social, de sentimentul de încredere în viitor. Pornim de la constatarea că în sinul populației României există o puternică propensiune pentru căsătorie, pentru familie, pentru copii, ceea ce corespunde unor puternice tradiții. Să amintim în acest sens faptul că proporția bărbaților și femeilor care nu se căsătoresc niciodată este foarte scăzută, aspect pregnant în comparație cu numeroase țări din Europa și că majoritatea covârșitoare a nașterilor au loc în cadrul căsătoriilor. Vârsta la căsătorie este relativ tină — premisă favorabilă pentru fertilitate: astfel, în ul-

timei ani vârsta mediană la prima căsătorie a femeii este de aproximativ 21,5 ani, iar a bărbatului de circa 24,5 ani (o diferență de trei ani). Desigur, vârsta efectivă la căsătorie se află și sub influența sistemului de învățământ — extinderea școlarizării determină o oarecare întârziere la căsătorie, după cum intrarea în populația activă reduce această vîrstă.

Figura nr.3 arată evoluția nupțialității în perioada examinată, din care se pot reține câteva aspecte caracte-

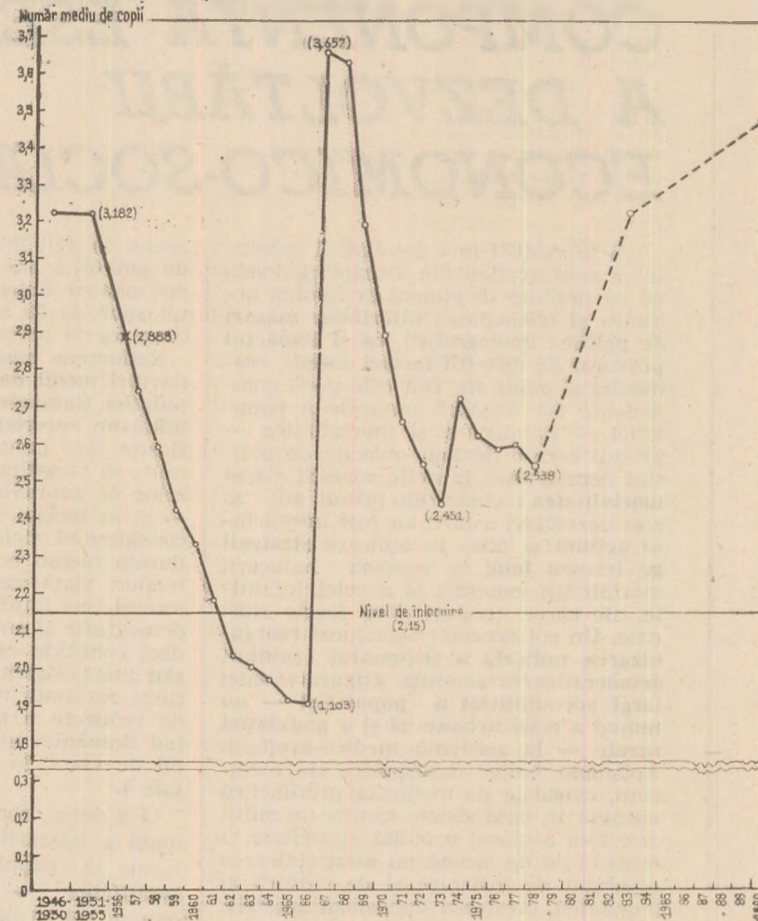

Fig. nr. 2
Evoluția ratei totale de fertilitate (a numărului mediu de copii de o femeie în vîrstă fertilă) 1946—1978 și 1980—1990

¹⁾ Pentru reproducerea unui cuplu (două persoane), descendența trebuie să fie de aproximativ 2,15 copii, ținînd seama de efectul previzibil al mortalității. Rata brută de reproducere — numărul mediu de fiice pe care l-ar lăsa o femeie după expirarea perioadei sale fertile (15—49 ani) — ar fi de 1,04—1,05, sau rata netă de reproducere ar fi de 1, asigurînd reproducerea simplă.

ristice. Pînă în 1958 nupțialitatea era foarte ridicată atît în mediul urban cît și în cel rural, în mare măsură datorită și recuperării căsătoriilor amîinate din perioada nefavorabilă 1941—1946: urmează o perioadă de scădere (1959—1969), după care are loc o redresare a nupțialității, în special în mediul urban, la care contribuția migrației este indiscutabilă. Contextul social-economic, în sensul cel mai larg, este favorabil nupțialității și stabilității familiei. Legislația socială și cea demografică, prin mijloace specifice, exercită o influență pozitivă asupra căsătoriei și stabilității familiei.

Omogenizarea demografică — efect însemnat al dezvoltării

O PUTERNICĂ influență asupra tendințelor demografice și caracteristicilor populației au exercitat procese de mare întindere și adîncime, rezultat al întregii strategii a dezvoltării economico-sociale, cum sînt migrația internă și urbanizarea, mobilitatea profesională și socială, creșterea stocului de învățămînt

Creșterea (+) și descreșterea (—) natalității și mortalității populației României în perioada 1948—1978

Subperioade	Natalitatea		Mortalitatea	
	Creșterea (descreșterea) față de:		Creșterea (descreșterea) față de:	
	Rata (‰)	subperioada anterioară	Rata (‰)	subperioada anterioară
1930—1939	31,4	100,0	19,5	100,0
1948—1956	25,1	-20,1	12,0	-38,5
1957—1966	17,7	-43,6	8,9	-54,4
1967—1974	21,8	-30,6	9,5	-51,3
1975—1978	19,4	-38,1	9,5	-51,3

al întregii populații și, mai ales, al populației active. Motorul acestor procese a fost și este industrializarea socialistă a țării. Cooperativizarea agriculturii, inițiată de partid cu 30 de ani în urmă, se înscrie, de asemenea, printre factorii care au înrăuit puternic fenomenele demografice. Strategia dezvoltării armonioase a forțelor de producție în teritoriu a urmărit, printre alte efecte, și pe acela al unei distribuții raționale a populației pe mediile urban și rural, pe județele țării. Consecința acestor procese va fi omogenizarea demografică, urmând celei

politice, sociale și economice, generalizarea unui model unic — modelul socialist — în comportamentul demografic al populației.

Dimensiunea migrației interne și a urbanizării poate fi apreciată din datele de mai jos. La recensământul din 1948 existau 152 orașe, a căror populație reprezenta ceva mai mult de o cincime din populația țării (23,4%); în același timp, populația ocupată în agricultură deținea aproape trei pătrimi (74,3%) din populația activă a României. La sfârșitul anului 1978, existau 236 municipii și orașe, populația urbană deținea 49% din populația totală; totodată, populația ocupată în sectoarele secundar și terțiar s-a ridicat la două treimi (67%), în timp ce populația ocupată în agricultură a scăzut la 33%. Dacă analizăm perioada 1 ianuarie 1948 — 1 ianuarie 1979 constatăm că populația României a crescut cu peste 6 milioane locuitori, dar populația urbană a crescut cu peste 7 milioane locuitori, în timp ce populația rurală a scăzut cu aproape 1 milion. Ținând seama de sporul natural al populației rurale, rezultă că aceasta a „transferat” orașelor circa 5,5 milioane persoane, adică întregul său spor natural (4 491 000) și 964 455 persoane din „substanța” sa demografică.

Mobilitatea spațială sau geografică, de o amploare fără precedent, a fost deosebit de intensă în perioada 1966—1978, generată de dinamismul economic specific acestei perioade. Fluxurile migratorii de la sat la oraș, de la un județ la altul, au fost însoțite de mobilitatea profesională și socială. Nu vom intra în analiza detaliată a acestor procese: ne vom mărgini la evidențierea unor aspecte demografice. Decenii de-a rândul, fenomenele demografice — natalitatea, mortalitatea, nupțialitatea — aveau un caracter diferențiat pe mediile urban și rural. De regulă, natalitatea și mortalitatea aveau niveluri mult mai ridicate în mediul rural, ceea ce traducea pe plan demografic diferențele existente pe plan social, economic, cultural, sanitar.

Urbanizarea, migrația internă, la care se adaugă modernizarea satului sub toate aspectele, au ca rezultat apropierea

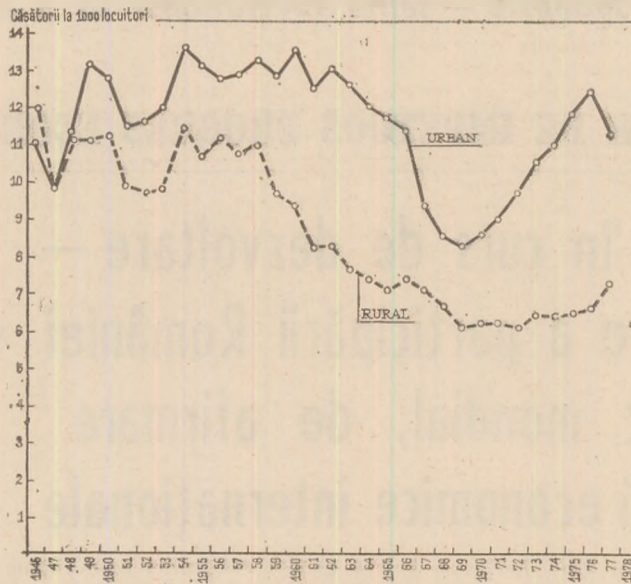

Fig. nr. 3. Evoluția nupțialității în mediile urban și rural 1946—1978

rea nivelurilor demografice dintre urban și rural, dintre județele țării, tendințe ce se vor accentua în viitor. În acțiunea de generalizare a modelului socialist se rețin și se potentează caracteristicile pozitive, atât din modelul urban cât și din cel rural. Este vorba de acele caracteristici ale modelului rural care sînt în concordanță cu obiectivele politicii demografice: înclinația pentru o familie de dimensiuni mari, atașamentul față de familie și condamnarea energetică a divorțului, spiritul de răspundere față de creșterea și educația copiilor, respectul față de bătrîni, adică acele valori care țin de tradiția milenară a poporului român.

O politică demografică activă

POLITICA demografică românească, constituită treptat în decursul celor 35 de ani, se prezintă ca un sistem complex, fundamentat științific, cu obiective și măsuri bine definite, ca o strategie pe termen lung, incorporată în politica social-economică. Desigur, influențarea fiecărui obiectiv necesită mijloace specifice. Una este, de pildă, reducerea în continuare a mortalității infantile și alta asigurarea unor fluxuri raționale ale migrației în raport cu obiectivele dezvoltării economico-sociale în teritoriu. Politica demografică are în vedere toate secvențele vieții individului și toate fazele „ciclului de viață familială” și, ceea ce este important, ea urmărește influențarea și modelarea nu numai a caracteristicilor cantitative, ci și a celor calitative în cadrul conceptului mai general al „calității vieții”. Principiul călăuzitor în toate aceste acțiuni îl constituie umanismul socialist: dezvoltarea multilaterală a personalității umane, consolidarea familiei ca nucleu de bază al societății, armonizarea intereselor și opțiunilor familiei cu cele generale ale societății, ale națiunii noastre.

Văzută sistemic, politica demografică urmărește mai multe obiective, corelate între ele. Cel mai important este stimularea natalității, ca factor principal al excedentului natural, al creșterii demografice. Motivarea opțiunii pro-

nataliste este de natură etică, națională, politică, economică: asigurarea unei creșteri raționale a populației României reprezintă o necesitate vitală. Realizarea acestui obiectiv este organic legată de consolidarea familiei, pentru ca aceasta să-și exercite plener rolul ei important în societatea socialistă: procrearea, creșterea și educarea noilor generații — viitorul națiunii noastre, pregătirea lor pentru societate.

Un ansamblu de măsuri demografice și sociale — cele mai multe își găsesc expresia în legislația țării — sînt menite să favorizeze realizarea obiectivelor de mai sus. Constituirea familiei — căsătoria — concepția și nașterea copilului, îngrijirea lui în unitățile sistemului sanitar, educația în sistemul de învățămînt, pînă la pregătirea viitoarelor locuri de muncă în economia națională — toate aceste secvențe își au corespondentul în acțiuni specifice ale politicii demografice și sociale. Să amintim în acest sens rețeaua în dezvoltare a instituțiilor medico-sanitare: maternitățile, clinicile de pediatrie, creșele, a căror eficacitate este tot mai ridicată. Merită să fie evocat în Anul internațional al copilului faptul că dacă în 1938 numai 2,2% din totalul copiilor (circa 10 000) s-au născut în unitățile sanitare, în 1977 o proporție de 98% din totalul copiilor s-au născut în unitățile sanitare. Măsuri ca sistemul alocațiilor de stat pentru familie, îmbunătățit recent, și care reprezintă cîteva miliarde de lei anual din partea statului, împreună cu ajutoarele de stat pentru familiile cu mulți copii, creșterea numărului de locuri în creșe, în grădinițele de copii, ca și alte măsuri vădese grija permanentă a partidului și statului pentru familie, pentru nivelul de trai al acestora. Stimularea natalității nu înseamnă numai un număr mai mare de născuți-vii; o atenție deosebită se acordă calității nou-născuților, sănătății și dezvoltării acestora.

Scăderea morbidității și mortalității rămîne un obiectiv permanent al politicii demografice, în primul rînd pentru rațiuni umanitare. Ofensiva împotriva unor cauze de morbiditate care au o pondere mare în mortalitatea populației — bolile cardio-vasculare, tumorile maligne — va continua cu energie; sistemul sanitar, cercetările științifice ale medicinei și ridicarea nivelului de cultură sanitară al populației vor aduce o contribuție esențială în această amplă acțiune. O atenție deosebită se va acorda reducerii în continuare a mortalității infantile.

Un alt obiectiv — metaforic desemnat de termenul de tinerete a populației — va continua să stea în atenția strategiei pe termen lung. Să amintim că în prezent, ca urmare a efectelor negative ale celor două răboaie mondiale și scăderii natalității populației în perioada 1957—1966, structura populației pe vîrste poartă amprenta unor disproporții între diferitele generații și de asemenea este afectată de simptomele îmbătrînirii demografice. Reechilibrarea structurii pe vîrste este posibilă prin creșterea sistematică a natalității și reducerea în continuare a mortalității; baza piramidei vîrstelor va deveni mai largă,

prof. dr. Vladimir TREBICI

(Continuare în pag. 17)

Cooperarea cu țările în curs de dezvoltare — factor activ de lărgire a participării României la circuitul economic mondial, de afirmare a principiilor noii ordini economice internaționale

„LA DEZVOLTAREA economico-socială în ritm înalt a României — se arată în Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român — un rol deosebit de important va juca intensificarea activității de colaborare și cooperare a țării noastre cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii“.

Iată coordonate fundamentale care jalonează extinderea continuă a relațiilor de cooperare cu celelalte țări ale lumii, cu țările în curs de dezvoltare, de care, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, România este legată „prin aspirațiile comune spre progres și dezvoltare, prin hotărârea de a acționa pentru abolirea vechii politicii imperialiste de încheitate, pentru relații noi de adevărată egalitate și colaborare reciproc avantajoasă între națiuni“.

Evoluții dinamice, în continuă diversificare

ROMÂNIA — țară socialistă în curs de dezvoltare cu multiple probleme și preocupări în dezvoltarea economică, similare cu ale celorlalte țări în curs de dezvoltare — acționează pentru întărirea unității și solidarității acestor țări, pentru intensificarea colaborării cu acestea.

Această politică, promovată permanent și hotărât, își găsește concretizarea în creșterea substanțială a numărului țărilor în curs de dezvoltare cu care România întreține relații economice, în extinderea și diversificarea continuă a acestor relații. Țara noastră are în prezent relații economice cu peste 100 de țări în curs de dezvoltare, față de numai 30 în urmă cu 15 ani. Schimburile comerciale cu aceste țări au crescut în perioada 1960—1978 de aproape 25 ori, dinamica lor fiind mai accelerată decât cea a comerțului exterior românesc în ansamblu. Ca urmare, a sporit și ponderea țărilor respective în totalul schimburilor comerciale ale României, ridicându-se actualmente la aproximativ 21—22 la sută, de la 5 la sută în 1960 și 10 la sută în 1970. A crescut în special locul țărilor din Africa și Orientul Mijlociu care dețin acum peste 12 la sută din comerțul României, față de numai 4 la sută în 1970 și față de 4—5 la sută cât este ponderea țărilor din Asia și din America Latină.

În afara dinamismului accentuat se remarcă în ultimii ani, ca o importantă mutație structurală, diversificarea continuă a schimburilor de mărfuri, în sensul creșterii ponderii produselor prelucrate, atât la exportul României cât și la importul din țările în curs de dezvoltare, în special din cele care au pășit mai hotărât pe drumul industrializării. România exportă în țările în curs de dezvoltare, fabrici și instalații, mașini și utilaje, bunuri de larg consum, materiale de construcții și importă materii prime, bunuri de larg consum și unele produse industriale.

În perspectiva viitorului cincinal, schimburile comerciale vor cunoaște în continuare o creștere accelerată și îmbunătățirea structurii. Astfel, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul total al României se estimează să fie de 30 la sută în anul 1985, iar produsele prelucrate să dețină un loc tot mai important atât la export cât și la import.

Cooperarea industrială — un vast potențial în extinderea relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare

CARACTERUL complementar al economiei românești cu cea a multor țări în curs de dezvoltare deschide largi perspec-

tive pentru realizarea unei intense cooperări economice, în special prin construirea de obiective industriale în comun cu aceste țări. Aceasta se reflectă deja în structura pe grupe de țări a relațiilor de cooperare economică internațională ale țării noastre. Astfel, din volumul comerțului exterior care se derulează prin acțiuni de cooperare, țărilor în curs de dezvoltare dețin peste 35 la sută, în timp ce ponderea lor în comerțul total este de 21—22 la sută, sau raportat la volumul comerțului exterior cu țările în curs de dezvoltare se poate spune că peste 50 la sută din schimburile comerciale cu aceste țări se derulează prin acțiuni de cooperare.

Paralel cu acțiunile în direcția intensificării schimburilor comerciale, România a promovat și promovează constant, în raporturile sale cu țările în curs de dezvoltare, formele moderne de cooperare industrială și tehnico-stiințifică, de mare eficiență economică, spre care, dealfel, se orientează actualmente relațiile economice internaționale în ansamblul lor. În ultimul timp, s-au pus bazele unei largi cooperări economice, reciproc avantajoase, în producție, știință și tehnică cu țările africane, cu țările latino-americane, cu țări de pe continentul asiatic. Formele concrete de colaborare sînt variate: prospecțiuni geologice în comun; participări românești la construirea de obiective industriale în țările respective; efectuarea de studii și cercetări în comun; livrări de echipamente și utilaje românești pe credit cu rambursarea în produse fabricate cu aceste utilaje sau cu alte mărfuri; acordarea de către partea română de credite pentru edificarea unor obiective din domeniul industrial și agroindustrial; acordarea de asistență tehnică; pregătirea de specialiști; constituirea de societăți mixte de producție și comercializare etc. Multiple sfere de activitate intră în cadrul acestei cooperări, cum ar fi de pildă, domeniile minier, petrolier, al prospecțiunilor geologice, energetic, agroindustrial; al petrochimiei și altor ramuri ale chimiei, construcțiilor de mașini, industriei metalelor neferoase, industriei lemnului, transporturilor, industriei ușoare, textile, agroalimentare și altele.

România participă la realizarea a 80 de obiective economice prioritare în numeroase țări din Africa, Asia, America Latină și Orientul Mijlociu. Cu titlu de exemplu, vom menționa că au fost construite sau sînt în faza de realizare a investițiilor: fabrici de tractoare în Egipt și Iran; complexe de extracție și prelucrare a fosfaților în Egipt, Siria și Tunisia; rafinării în India, Iordania, Pakistan și Siria; combinate de produse solide în Egipt și Peru; porturi și aeroporturi în Maroc, Iran, Senegal; complexe de industrializare a lemnului în R.P. Congo, Iran și Sri Lanka; fabrici de ciment în Irak, Liban, Maroc și Siria; filaturi, țesătorii și fabrici de confecții în R.P. Congo, Sudan și Tanzania; lucrări de hidroameliorații în Libia și Siria; lucrări hidroenergetice în Algeria și Iran; lucrări de construcții publice și civile în Libia, Irak și Sudan; lucrări de prospecțiuni geologice, geofizice și explorări în Algeria, Siria, Irak, Iran, Zambia, Maroc, Columbia, Ecuador, Nigeria, Gabon, Madagascar ș.a.

De asemenea, a fost promovată o formă modernă de cooperare, larg împărtășită de aceste țări, cum sînt societățile mixte de producție. Astfel, au fost înființate cu parteneri locali din diferite țări, societăți mixte în domeniul minier (Peru, Tanzania, Chile, Kenya, Guineea, Zambia și Maroc), în cel forestier și al materialelor de construcții (Imperiul Centrafrican, Nigeria și Liban), în sectorul agricol (Libia, R.P. Congo, Imperiul Centrafrican și Zair), în construcții de mașini (Peru), în industria ușoară (India) și în industria chimică (Liberia).

Și în viitor cooperarea economică va deține ponderea principală în relațiile economice cu aceste țări și își va dubla valoarea în cincinalul viitor. În cadrul acțiunilor de cooperare construirea de obiective economice în aceste țări va deține în continuare locul principal; vor cunoaște însă o dezvoltare mai mare decât până acum și celelalte forme de cooperare, cum sînt societățile mixte comerciale cu parteneri din Chile, Coasta de Fildeș, Cipru, Ecuador, Egipt, Gabon, Dubai, Liban, Maroc, Senegal, Thailanda, Zair și Zambia și cooperarea în producție cu cei din țări ca: Algeria, Argentina, Burundi, Egipt, India, Iran și Mexic.

Asistența tehnică și pregătirea de cadre — domenii importante în care România își afirmă solidaritatea cu țările în curs de dezvoltare

PE MĂSURA dezvoltării economice și a creșterii potențialului tehnico-stiințific, România, împărtășește din plin experiența câștigată în construcția economică țărilor în curs de dezvoltare, care au pășit pe calea progresului economic și social și, din lipsă de cadre calificate, întâmpină dificultăți în realizarea proiectelor de industrializare. Asistența tehnică a devenit, de aceea, un domeniu deosebit de important al sprijinului multilateral acordat de România țărilor în curs de dezvoltare. Așa se explică dinamica accelerată a numărului specialiștilor români care acordă asistență tehnică țărilor în curs de dezvoltare, număr care a crescut de la 4 000 în 1975, la circa 15 000 în 1979. De asemenea, s-a extins neîntrerupt aria geografică unde acționează specialiștii români de la 45 de state în 1975 la aproape 60 în 1979. Merită să fie menționat că circa 40 la sută din aceste cadre sînt cu pregătire superioară și că odată cu contribuția lor la construirea de obiective economice și calificarea de personal autohton în profesii complexe, are loc și un important transfer de tehnici și tehnologii moderne. Printre țările care beneficiază de asistența specialiștilor români pot fi enumerate: Algeria, Siria, Egipt, Libia, Nigeria, India, Argentina, Ecuador, Iran, Zambia, Kenya, Peru ș.a. Domeniile în care se acordă asistență tehnică sînt dintre cele mai variate, pornind de la construcția de mașini și petrochimia și încheind cu agricultura.

Un sprijin substanțial în pregătirea de cadre este acordat prin faptul că 16 000 de tineri, în special din țările în curs de dezvoltare, învață în institute de învățămînt superior din România, marea majoritate ca bursieri ai statului român.

Contactele la nivel înalt și acordurile pe termen lung — baza trainică pentru adîncirea cooperării cu țările în curs de dezvoltare

EXPRESIA cea mai înaltă a politicii statului nostru de întărire și dezvoltare permanentă a relațiilor multilaterale cu aceste state, a constituit-o vizitele efectuate, în perioada 1969—1979, de către președintele Nicolae Ceaușescu în peste 40 de

țări în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină. Aceste vizite și întrevederi au reprezentat un mijloc deosebit de important pentru amplificarea conlucrării fructuoase între România și țările respective, o expresie elocventă a dorinței comune de a dezvolta colaborarea economică, de a întări legăturile de prietenie și solidaritate dintre poporul român și popoarele țărilor vizitate.

O contribuție importantă la amplificarea relațiilor economice cu aceste state a adus-o așezarea raporturilor reciproce pe baza unor instrumente de colaborare, care oferă un cadru stabil legăturilor economice și creează condiții pentru dezvoltarea lor în viitor. Cu majoritatea țărilor respective, relațiile au fost reglementate prin asemenea instrumente, însemnătate avînd în special acordurile economice pe termen lung. Un rol eficient în direcția identificării posibilităților de cooperare, a traducerii în fapt a acțiunilor convenite au comisiile mixte de colaborare economică externă între România și majoritatea acestor țări.

Din cele aproape 100 de țări, cu care România are acorduri și înțelegeri de colaborare și cooperare de lungă durată — la nivel înalt și guvernamental, peste 60 sînt țări în curs de dezvoltare și, în baza acestor acorduri, cu majoritatea țărilor s-au constituit comisii mixte.

Promovarea cooperării României cu celelalte țări în curs de dezvoltare în cadrul organizațiilor internaționale

ȚARA NOASTRĂ colaborează activ cu celelalte țări în curs de dezvoltare și în cadrul organizațiilor economice internaționale pentru promovarea intereselor comune în procesul edificării noii ordini economice mondiale.

Ca o expresie elocventă a dezvoltării multilaterale a colaborării, prieteniei și solidarității cu țările în curs de dezvoltare — se înscrie participarea țării noastre la Grupul „celor 77”. România a sprijinit ferm importante documente inițiate, în ultimii ani la O.N.U. de țările membre ale acestui grup, contribuind efectiv, alături de statele respective, în activitatea de elaborare, dezbateri și prezentare. Primirea, în februarie 1976, a țării noastre în Grupul „celor 77” constituie o consacrare firească a dezvoltării multilaterale a colaborării, prieteniei și solidarității cu țările în curs de dezvoltare. România susține cu tărie Programul de acțiune adoptat de aceste țări la Arusha și prezentat la Manila cu prilejul celei de-a V-a Conferințe O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, considerînd că realizarea acestuia ar reprezenta un pas important pe calea lichidării decalajelor economice dintre state și instaurării noii ordini economice internaționale.

Cooperarea dintre țările în curs de dezvoltare va trebui să joace în viitor un rol mai important în procesul de edificare a noii ordini economice internaționale. În acest context, România va promova în continuare cooperarea bi și multilaterală cu aceste țări în domeniile și formele de interes reciproc, inclusiv cele stabilite prin Programul de la Arusha al Grupului „celor 77”.

dr. ing. G. CRISTEA
dr. I. NIȚA

Politica demografică

(Urmare din pag. 15)

ponderea generațiilor noi se va afirma mai puternic în populația totală.

Dacă primele trei obiective — natalitatea, mortalitatea și structura pe vîrste — sînt specifice demografice și ca atare se află sub influența nemijlocită a politicii demografice, altele vor fi modificate sub impactul comun al măsurilor de politică social-economică și demografică. Între acestea **migrația internă**, ca formă a mobilității generale a populației, va continua. Fluxurile migratorii își vor modifica intensitatea și sensul lor; migrația inter-județeană va ceda locul celei intrajudețene, ca urmare a politicii viguroase a repartizării raționale a forțelor de producție pe teritoriu și a ridicării județelor altă dată rămase în urmă.

Urbanizarea — ca proces calitativ — se va continua, de asemenea. O dezvoltare mai accentuată vor cunoaște o-

rașele mijlocii și mici, realizîndu-se totodată urbanizarea mai accelerată a județelor în care ponderea populației urbane era mai redusă. Sistemizarea teritoriului național, a localităților urbane și rurale, ca strategie pe termen lung, de o amploare fără precedent la scară internațională, urmează să aibă un rol deosebit în realizarea obiectivelor de mai sus. Să reamintim că aceste tendințe și procese vor avea loc în cadrul unei creșteri economice accentuate, al ridicării bunăstării populației și nivelului cultural, ceea ce va influența caracteristicile educaționale, economice, sociale ale populației.

La **orizontul anului 1990** populația României ar urma să ajungă la cifra de 25 milioane. Realizarea acestui obiectiv, potrivit prognozei, presupune o creștere a natalității în așa fel încît în cincinalul 1986—1990 nivelul acesteia să fie de 22,7 nașcuți-vii la 1 000 locuitori, sau un număr de 3,4 copii

de o femeie în vîrstă fertilă, o reducere a mortalității, în așa fel încît spre anul 1990 durata medie a vieții să ajungă la aproximativ 72 ani, mortalitatea infantilă să scadă în continuare, atîngînd un nivel de 18—20 decese sub un an la 1 000 nașcuți-vii. Este limpede că trecerea României la stadiul de țară cu dezvoltare medie și apoi de țară dezvoltată — obiectiv fundamental în procesul făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate — va fi însoțită de o remodelare demografică. Garanția acestor schimbări necesare este politica demografică, ale cărei măsuri vor fi aplicate cu consecvență de statul nostru socialist. O contribuție esențială la realizarea obiectivelor demografice vor avea măsurile educative în vederea întăririi conștiinței și răspunderii oamenilor și familiilor față de viitorul patriei noastre socialiste.

EFICIENȚA ECONOMICĂ A EXTINDERII TIPIZĂRII PRODUSELOR

— O acțiune cu importante consecințe pozitive
în reducerea consumului de materii prime și energie —

OBTINEREA unei producții sporite fizice și nete, creșterea continuă a eficienței, impun perfecționarea neîntreruptă a formelor de organizare și conducere a producției, în cadrul cărora, **tipizarea și standardizarea** au un rol important. Dacă aceste măsuri de organizare superioară a producției se aplică la nivelul tuturor ramurilor și al întregii economii, pot asigura — experiența o dovedește din plin — folosirea la un grad mai ridicat a fondurilor fixe și a celor circulante, utilizarea rațională a materiilor prime și energiei, introducerea și extinderea rapidă a tehnicii înaintate, scurtarea ciclului cercetare-proiectare-fabricație, creșterea accentuată a productivității muncii, a eficienței economice în general.

Recent, cu prilejul unei Consfătuiri de lucru cu specialiștii din institute centrale de cercetare, cadre de conducere din institute de cercetare și proiectare tehnologică, cercetători și proiectanți, specialiști din centrale industriale și întreprinderi, cadre din învățământul tehnic superior, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a subliniat din nou necesitatea da a se acționa cu mai multă fermitate în întreaga economie pentru lărgirea cadrului tipizării și standardizării producției, ca măsuri principale de reducere a consumurilor materiale și energetice, de ridicare rapidă a eficienței economice. A fost subliniată cu acest prilej **necesitatea de a se lua măsuri pentru accelerarea acțiunii de tipizare a metalului, a mașinilor unelte, motoarelor și utilajelor și, în general, a produselor industriei constructoare de mașini, a materialelor de construcții, produselor chimice, produselor din lemn, precum și a celorlalte ramuri industriale.** Totodată, s-a relevat importanța adâncirii tipizării în domeniul construcțiilor industriale, al construcțiilor agrozootehnice, din transporturi, precum și al construcțiilor social-culturale. Așa cum s-a arătat la consfătuirea respectivă, **acțiunea de tipizare trebuie să se finalizeze în standarde și cataloage de produse, cu caracteristici precise, obligatorii în întreaga activitate de proiectare și execuție.**

Ce experiență s-a acumulat în acest domeniu și ce elemente ar putea să contribuie la utilizarea deplină a studiilor întocmite pentru tipizarea și standardizarea largă a produselor din economia noastră ?

Experiență valoroasă există — se impune însă generalizarea ei

PENTRU unificarea, tipizarea și standardizarea producției, au fost luate în ultimii ani măsuri organizatorice prin crearea unui organism special care să

coordoneze activitatea în ramurile de bază ale economiei, respectiv Consiliul de coordonare a activității de tipizare, specializare și cooperare a producției pentru industria construcțiilor de mașini și industria metalurgică. Au fost inițiate numeroase studii de către institutele de cercetări și proiectări sub îndrumarea organului amintit, multe din acestea devenind realitate, contribuind la satisfacerea mai operativă și cu eficiență ridicată a cerințelor economiei.*)

O bogată experiență a acumulat, de

ducerea cărora se utilizează numai 49 mărci de oțel față de 148 cât se foloseau în mod curent în urmă cu cîțiva ani ; la utilajele tehnologice pentru industria chimică programele de tipizare au cuprins schimbătoarele de căldură, recipientele, rezervoarele și diferite coloane etc. În prezent, la executarea acestora se folosesc 80—85% elemente și componente tipizate.

Privind pe ansamblul economiei naționale, în prezent situația tipizării produselor se prezintă astfel (tabelul).

Ministerul	Sortotipodimensiuni existente înainte de tipizare	Sortotipodimensiuni rămase în execuție după tipizare
Total economie	3 308 494	1 334 852
din care pe principalele ministere :		
— Ministerul Industriei Metalurgice (total) din care :	049 744	336 029
produse din oțel	540 081	170 252
produse neferoase	244 306	112 874
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	2 304 901	331 544
* Ministerul Industriei Chimice	22 710	933
— Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții	99 344	41 692
— Ministerul Industriei Ușoare	29 465	27 680

pildă, întreprinderea „Aversa“ - București, unitate care asigură la nivelul economiei peste 90% din necesarul de pompe de vehiculare. Numai în decursul celor aproape 4 ani care au trecut din acest cincinal unitatea respectivă a reușit să-și tipizeze aproape în întregime toate elementele și subsansamblele ce intră în componența unei pompe. În locul executării a 1.180.000 repere — operațiune grea și costisitoare — s-a ajuns, datorită tipizării, la reducerea acestora la numai 36.000. Totodată, la pompele de vehiculare, numărul de tipuri constructive a fost redus de la circa 700 la 80 serii unitare, cu 955 tipodimensiuni, cu un grad de utilizare a reperelor tipizate de 82—97%. Se asigură astfel realizarea a mii de variante de pompe, în funcție de condițiile specifice de exploatare la beneficiari. În perioada 1976—1980, prin utilizarea în proporție de masă a elementelor și subsansamblelor tipizate la fiecare tipodimensiune de pompă se estimează economisirea a peste 600 milioane lei valută (o bună parte a și fost realizată), prin renunțarea la unele importuri și realizarea în țară a unei mari diversități de pompe.

Progrese importante au fost înregistrate pe această linie și în alte întreprinderi. În unitățile metalurgice, prin tipizarea produselor laminate și freze din oțel numărul de mărci s-a restrîns de la 321 la 249, iar numărul de tipodimensiuni de la 548 081 la 170 250 ; la metale neferoase numărul tipodimensiunilor a fost restrîns, de asemenea, de la 244 200 la 112 674. În unitățile constructoare de mașini, la execuția utilajelor tehnologice pentru industria alimentară, tipizarea a permis reducerea numărului de la 1368 la 507 pentru pro-

Firește, acțiunea de tipizare s-a soldat, acolo unde s-a aplicat corect și constant, cu rezultate deosebite. Reducerea numărului de repere distincte, mărirea seriilor de fabricație a reperelor tipizate, a dus la creșterea productivității muncii cu 15—24%, odată cu ridicarea nivelului calitativ al producției și specializarea unităților executante. De asemenea, cheltuielile de asimilare și de pregătire a fabricației la pompe, ventilatoare, utilaje de uz general, s-au redus cu 30—40%.

Un alt aspect pozitiv îl reprezintă renunțarea — datorită acțiunii de tipizare — la fabricația unor produse cu parametri depășiți și înlocuirea lor cu produse noi, competitive. Măsura respectivă a condus și la promovarea mai accentuată a exportului și la diminuarea importurilor la diferite produse.

Este de menționat însă că **eforturile pentru întocmirea lucrărilor de tipizare nu sînt finalizate în întregime, multe din aceste lucrări aflîndu-se în continuare între copertile unor dosare.** Așa este cazul, de pildă, cu documentația pentru execuția tipizată a ventilatoarelor pentru instalațiile tehnologice, a unor instalații petrolifere, a unor laminate în industria siderurgică etc. Întreprinderile executante nu și-au organizat din timp procesele de fabricație corespunzător cerințelor impuse de tehnologia tipizată a produselor respective. Pe de altă parte, unii specialiști din proiectare, în dorința de a fi cu orice preț „originali“ în întocmirea unor documentații, renunță în cele mai multe

*) Revista economică s-a ocupat în repetate rânduri de problemele pe care le ridică extinderea acțiunii de tipizare a produselor.

cazuri, la folosirea proiectelor tipizate. La aceste neajunsuri se mai adaugă și altele legate de nerealizarea proiectelor tipizate pentru un mare număr de produse la care aceasta se pretează (motoare electrice, transformatoare, utilaje pentru construcții, pentru industria minieră etc.). Sint și cazuri când o parte dintr-un produs este executată tipizat în cadrul unei întreprinderi sau ramuri, iar cealaltă nu a beneficiat de această măsură, ceea ce conduce la serioase greutăți în asamblarea și finalizarea produsului respectiv. Insuficient s-a acționat și în direcția generalizării experienței acumulate de unele întreprinderi și centrale industriale pe linia unificării și tipizării produselor — fapt care nu a permis evitarea unor greutăți la alte unități în acțiunea de extindere a gradului de tipizare a produselor.

Analiza de fond a problemei conduce la necesitatea unor măsuri urgente pentru lichidarea rămănerii în urmă și accelerarea pe toate căile a procesului de cercetare, proiectare și execuție de ansamble, repere și componente tipizate, care să permită, pe de o parte, realizarea unor sortotipodimensiuni diversificate, iar, pe de altă parte, reducerea la minimum, pe această cale, a importurilor de produse ce se pot executa — prin aplicarea acestor măsuri — în țară.

La nivelul întregii economii, produsele complexe și de serie — realizate numai din componente tipizate

AȘA CUM A REZULTAT din Constatămintele de lucru cu specialiștii în domeniu, **acțiunea de tipizare a produselor va trebui să cuprindă toate ramurile productive din economie, a căror activitate trebuie astfel corelată încât majoritatea produselor complexe și de serie să se realizeze din elemente și subansamble tipizate.** Așadar, o primă direcție este trecerea de la acțiuni izolate de tipizare a produselor (într-o întreprindere, centrală, ramură), la acțiuni de masă, care să cuprindă întreaga economie. Măsura are în vedere faptul că numeroase studii și documentații realizate pe linie de tipizare au fost aplicate parțial sau în multe cazuri deloc. Totodată, ea va determina pe toți colaboratorii care concurează la realizarea de produse complexe — indiferent de ramură — să ia măsuri în consecință, astfel încât aceste produse să cuprindă cel puțin 80—85% elemente și subansamble tipizate.

O altă direcție de acționare privește, **mobilizarea producătorilor de materii prime, în mod deosebit industria metalurgică, pentru a realiza o gamă restrânsă de sortotipodimensiuni, dar care să satisfacă o sferă largă de cerințe.** În scopul înlăturării tendinței de diversificare exagerată a mărcilor de oțel solicitate de beneficiari, conducerea de partid și de stat a trasat sarcina trecerii la accentuarea tipizării acestora, în scopul reducerii tipodimensiunilor de produse laminate și trase, a produselor neferoase, ținând seama de nevoile reale ale economiei și de asigurarea unei eficiențe sporite în prelucrarea și utilizarea metalului. Prin ridicarea calității metalului, prin adâncirea studiilor legate de nevoile reale ale benefi-

ciarilor se apreciază că în prezent numărul de normative tipizate, ca și nomenclatorul de catalog de produse laminate și trase se pot reduce cu încă 30—40%. Măsura în sine va asigura condiții ca ponderea ansamblelor, subansamblelor și elementelor ce se realizează la consumatorii de metal să crească continuu și să permită o largă diversificare a producției prin utilizarea intensivă a elementelor comune tipizate. De asemenea, îmbunătățirea calității prin tipizarea mai largă a produselor metalurgice va conduce la modernizarea producției și tehnologiilor la consumatori, obținerea unei eficiențe maxime pe ansamblul ramurilor producătoare și consumatoare.

Sarcini majore revin pe linia lărgirii cadrului tipizării produselor **industriei construcțiilor de mașini.** Tendințele existente în diversificarea producției fără o justificare tehnico-economică trebuie să îi ia locul **tipizarea la maximum posibil a masei de componente și subansamble a unui produs sau familii de produse.** Realizarea oricărui produs sau variante noi va trebui să aibă loc prin folosirea a cel puțin 90—95% (așa cum se întâmplă și în marile întreprinderi de renume de pe plan mondial) de elemente tipizate existente și doar restul de 5—10%, reprezentând elemente specifice, să fie executate în mod special.

Sint produse în industria construcțiilor de mașini la care gradul de utilizare a elementelor tipizate nu se ridică în prezent decât la 15—30%, iar la altele, care se realizează în serie mare, aceste elemente nu se folosesc deloc. Așa se face că, de pildă, la motoare electrice se mențin 5172 tipodimensiuni, la aparatul de joasă tensiune 512 000, la componente electronice 37 000, la transformatoare și autotransformatoare 251, la fonerie pentru țimplărie metalică 235, utilaje tehnologice pentru construcții și produse refractare 429 etc. — fapt ce creează neajunsuri în utilizarea rațională a fondurilor fixe la producător, în încadrarea produselor în costurile planificate.

Sfera de cuprindere a tipizării elementelor și subansamblelor de produse este foarte largă. Cu cât se va accelera acest proces în întreprinderile constructoare de mașini, cu atât se va ajunge la o mai bună acoperire a cerințelor economiei și ale exportului. **Va trebui avută în vedere, deosebi, accelerarea pregătirii documentației și proiectelor pentru tipizarea utilajelor pentru fabricarea celulozei, hirtiei și cartoanelor, a utilajelor tehnologice pentru prelucrarea solului, a echipamentelor termoenergetice și hidroenergetice, utilajelor tehnologice pentru extragerea cărbunelui din subteran etc.** — domenii în care până acum nu s-a acționat deloc.

Un câmp larg de activitate deschide acțiunea de tipizare și în domeniul **industriei chimice.** În decursul ultimilor ani s-au înregistrat și în această importantă ramură progrese pe linia tipizării unor produse, elemente sau subansamble. Dar nu pe măsura posibilităților și, mai ales, a necesităților. Să luăm, de pildă, situația instalațiilor chimice, din care până în prezent au fost tipizate doar 38. Este necesar să se acționeze cu mai mare perseverență în această direcție, pentru ca până în 1980 să se ajungă la tipizarea majorității acestor instalații. În domeniu în care nu s-a acționat încă este cel al tipizării sistemelor de utilaje și linii de

prelucrare a cauciucului, maselor plastice și fibrelor sintetice. Este necesar să se depună maximum de eforturi ca, până la încheierea acestui cincinal, să fie tipizate și aceste utilaje și linii. În sfârșit, multe mai sint de făcut și în domeniul tipizării hanelor industriale pentru prelucrarea maselor plastice, cauciucului, fibrelor sintetice, a hanelor compresoare și tablourilor de comandă. În acest an proporția tipizării acestora se ridică abia la 50%. Este imperios necesar să se ajungă cât mai repede la o tipizare totală, la folosirea elementelor de catalog.

Posibilitățile mari de extindere a tipizării produselor există și în ramurile economiei forestiere și materialelor de construcții, industriei ușoare, industriei construcțiilor, în unitățile cooperăției meșteșugărești, care colaborează cu întreprinderile republicane la realizarea diferitelor produse etc.

DESIGUR, înfăptuirea cât mai rapidă a programelor privind tipizarea produselor impune, la nivelul ramurilor, al economiei naționale, unele măsuri și de natură organizatorică. Se impune, de pildă, **orientarea organizării activității prin specializarea industriei pe orizontală, care să realizeze module, componente, subansamble tipizate în serie marc.** Dezvoltarea producției de componente, module tipizate în serii mari, de complexitate diferite, va permite ca, prin combinare, să se realizeze o gamă foarte largă de produse în sute și mii de variante. Un asemenea mod de organizare a producției permite o mare flexibilitate și adaptabilitate la cerere, executarea în termene scurte și la un înalt nivel competitiv a fiecărui produs.

Pentru ca acțiunea să se soldeze cu rezultate maxime este necesar, în același timp, ca institutele de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări să fie obligate să prevadă în toate proiectele de execuție și modernizări de produse, utilizarea de elemente și componente tipizate la proporție cât mai ridicată. De asemenea, acestea trebuie obligate să adapteze proiectele și tehnologiile existente, într-un termen rezonabil, la nomenclatorul-catalog de produse tipizate — laminate și trase din oțel și alte materii prime.

Prin acțiunea de tipizare trebuie să se urmărească producerea în țară a materiilor prime care în prezent se importă, prin asimilarea de produse noi, cu fiabilitate mare, cu consumuri reduse de materii prime, materiale, energie, combustibil, atât la producător cât și la beneficiar.

Acum, când întregul popor se află în fața unui nou și grandios program de creștere și dezvoltare accelerată, în continuare, a economiei naționale — oglindit pregnant în Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. — perfecționarea activității de organizare și conducere a producției capătă dimensiuni noi. În acest context, tipizarea produselor la scara întregii economii, întărirea colaborării între toți factorii implicați — cercetare-proiectare-execuție — din toate ramurile vor fi de natură să stimuleze valorificarea maximă a unor posibilități de sporire și diversificare a producției cu cheltuieli minime, creșterea productivității muncii și reducerea costurilor — elemente hotărâtoare în ridicarea eficienței întregii activități economice.

V. BOESCU
L. JINTEA

Colaborare

IN ULTIMUL TIMP au fost omologate alte 5 noi tipuri de îngrășăminte organo-minerale. Avînd în vedere că la nivelul anului 1985 se prevede un consum de peste 5,3 milioane tone de substanță activă, știind că randamentul de asimilare este în medie de 60%, rezultă importanța realizării unor sortimente de îngrășăminte cu un grad mai înalt de asimilare.

În acest scop, Combinatul chimic din Craiova se preocupă de diversificarea producției de îngrășăminte în sensul obținerii unor sortimente noi care să asigure un grad ridicat de valorificare a substanței active. Astfel, se poate asigura necesarul agriculturii fără o mărire nejustificată a cantității de îngrășăminte.

Este normal deci ca diversificarea producției s-o facem și la cererea agriculturii. Din păcate, specialiștii din acest sector nu ne solicită colaborarea. Nu am primit pînă în prezent nici o propunere de noi îngrășăminte. Deși au devenit un factor de producție de neînlocuit, nu întotdeauna îngrășămintele organo-minerale sînt solicitate în cunoștință de cauză de către beneficiarii lor; intervenția acestora, pe care o așteptăm, ar fi binevenită.

Aurelian ZAMFIR

economist principal II
la Centrala industrială
de îngrășăminte chimice —
Craiova

Ceara de albine

INTREPRINDEREA „Electrocaramida” din Turda utilizează în procesul de fabricație a izolatoarelor electrotehnice ceară de albine. Consumul anual este de circa 8 tone. Singura sursă de aprovizionare a unității noastre este Asociația crescătorilor de albine.

Fiind vorba de un produs ce nu este cuprins în nomenclatorul pentru care se elaborează balanțe, contractarea acestuia este liberă. Neavînd, deci, asigurat prin contracte necesarul anual de ceară de albine, avem mari greutăți în asigurarea producției de izolatoare pentru industria electrotehnică și aparaturii de uz casnic.

În virtutea art. 13 din H.C.M. nr. 1270/1975, propunem organelor competente, respectiv Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și filialelor județene ale Asociației crescătorilor de albine să analizeze posibilitatea includerii acestui produs în anexa nr. 1 a actului normativ respectiv în vederea asigurării bazei materiale a planului de producție pentru consumatorii interni.

Aurel CIOARĂ

director adjunct comercial
la întreprinderea
„Electrocaramida” — Turda

Energie

LA O UNITATE cu mai multe secții, ateliere, zeci de utilaje, este foarte greu să se localizeze și să se estimeze periodic (trimestrial) depășirile de consum de energie electrică, dacă măsurarea se face la un contor comun. După părerea mea rezervele interne de reducere a consumului în cadrul unor secții sau ateliere ar

fi mai ușor mobilizate dacă ar apare înscris separat.

Pentru a fi mai ușor localizată risipa, deci pentru creșterea gradului de răspundere în gospodărirea judicioasă a energiei electrice, propun ca urmărirea consumului în unitățile mari să se facă defalcat, pe secții și ateliere. Aceasta este posibil prin montarea unor contoare separate pe subunități.

ing. Ștefan KISS

întreprinderea „Electromureș”
— Tg. Mureș

ECOURI

Metalul

REFERINDU-NE la articolul „Nivelul recuperării metalului în pas cu exigențele economiei”, apărut în nr. 5, precizăm: cu toate realizările obținute, nu am reușit în totalitate să eliminăm lipsurile existente la unitățile la care rezultă cantități importante de deșeuri. Deși sînt dotate cu utilaje, acestea nu livrează deșeurile pregătite. Sînt unități economice la care, datorită lipsei de preocupare și a nerespectării Decretului nr. 106/1975, deșeurile se amestecă, pierzîndu-se astfel importante cantități de elemente de aliere și neferoase. Astfel de situații găsim la unele unități subordonate M.I.C.M. și altor ministere, unde nu s-au luat toate măsurile pentru eliminarea deficiențelor. De asemenea, sînt greutăți în recuperarea și sortarea deșeurilor din halele industriale și menajere, precum și în valorificarea superioară a șpanului și a așchiilor de metal. Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini nu a asimilat utilajele de producție pentru prelucrarea șpanului și așchiilor de metal conform programului comun M.I.C.M. — M.I.M., aprobat încă din anul 1976, iar unitățile Centralei de prelucrare și colectare a deșeurilor metalice așteaptă aceste utilaje pentru a dezvolta, moderniza și dota punctele de colectare și secțiile de prelucrare. În continuare M.I.M., cu sprijinul ministerului aprovizionării și al altor organe de stat, va acționa în vederea creșterii recuperării cantităților de deșeuri metalice colectate și prelucrate în vederea satisfacerii combinatei metalurgice. Pînă la sfîrșitul anului 1980 vom cheltui peste 1 miliard lei pentru dotări cu utilaje specifice, mașini de transportat și ridicat, instalații de sortare și măruntire a șpanului etc.

Tr. TECU

director adjunct
în Ministerul Industriei
Metalurgice

★

APRECIIND justetea problemelor ridicate în articolul „Nivelul recuperării metalului în pas cu exigențele economiei”, apărut în „Revista economică” nr. 5, precizăm că prin măsurile luate repetarea unor lipsuri similare este în mai mare măsură exclusă.

În întreprinderea noastră ființează o bază de gospodărire a deșeurilor și de șarjare a cărei sarcină principală este valorificarea superioară a deșeurilor metalice feroase și neferoase prin sortarea și dirijarea acestora spre secțiile consumatoare; în cadrul secțiilor de producție gospodării acestora, au sarcini să colecteze și să sorteze deșeurile pe calități și să le predea bazei de gospodărire pentru a fi reîntegrate în procesul de pro-

ducție; sînt emise instrucțiuni privitoare la sortarea și colectarea deșeurilor care sînt cunoscute de către personalul muncitor din secțiile prelucrătoare la cald și la rece.

În vederea îmbunătățirii activității de colectare, sortare și valorificare a deșeurilor, Biroul executiv al Consiliului oamenilor muncii din întreprindere are pe agenda de lucru aprobarea și implementarea unui nou cadru organizatoric prin care scontăm obținerea unor rezultate mai bune în această direcție.

Paul BLAIER

director adjunct
la întreprinderea „23 August”
— București

Reșapare

COLECTAREA și valorificarea unui procent redus de anvelope reșapabile (articolul publicat în „Revista economică” nr. 5, sub titlul „Decalaj important între necesitățile și posibilitățile de regenerare a cauciucului și dimensiunea actuală a acțiunilor”) față de numărul anvelopelor date în consumul intern, se datorește în primul rînd nerealizării de către ministere, celelalte organe centrale și unitățile din subordine, a sarcinilor de predate stabilite prin planul de stat. Aceasta ca urmare a faptului că în majoritatea cazurilor, anvelopele sînt exploatate la maximum și, ajungînd la un grad avansat de uzură, nu mai îndeplinesc condițiile tehnice de calitate prevăzute de norma internă interdepartamentală pentru reșapare. Pe de altă parte, unitățile reșapatoare nu primesc decît anumite tipodimensiuni de anvelope, ceea ce diminuează și mai mult procentul de anvelope reșapabile valorificate. Aceeași situație, există și la anvelopele uzate destinate producerii cauciucului regenerat și pudretei de cauciuc, unde fabricile beneficiare utilizează, de asemenea, numai anumite tipodimensiuni.

Unitățile reșapatoare cit și cele producătoare de cauciuc regenerat și pudră de cauciuc trebuie să-și extindă tehnologia pentru toate tipodimensiunile de anvelope. Astfel, ar spori substanțial procentul de anvelope uzate ce se vor putea valorifica pe economie, unitățile specializate fiind pregătite pentru colectarea lor.

Gh. TOMA

director general
în Ministerul Industriei Ușoare

Imprimare

ÎN LEGĂTURA cu nota intitulată „Imprimare”, publicată în nr. 9 al „R.E.”, vă informăm că formularele tipizate aprobate pentru evidența contabilă la asociațiile locatarilor se tipăresc prin grija I.S.I.A.P. S-au luat măsuri prin comitetele și birourile executate ale consiliilor populare pentru impulsivarea asociațiilor de locatari de a depune comenzi ferme prealabile tipării lor.

Horia Iacob TEIUȘAN

director
în Comitetul pentru
Problemele
Consiliilor Populare

UNELE PROBLEME PRIVIND CRITERIILE DEFINIRII STADIULUI DE DEZVOLTARE MEDIE

ÎN ETAPA făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, a progresului rapid și modernizării forțelor de producție pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, o opțiune politică fundamentală a partidului și poporului nostru o constituie depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare, intrarea pînă la finele anului 1985 în stadiul de țară cu dezvoltare medie din punct de vedere al venitului național pe locuitor.

Noțiunea de stadiu al dezvoltării economice are un caracter istoric. În epoca contemporană, accepțiunea ce se dă acestei noțiuni este nemijlocit legată de o serie de parametri economici, indicatori economici sintetici, cu ajutorul cărora se exprimă nivelul și structura forțelor de producție, putîndu-se astfel caracteriza diferitele stadii ale dezvoltării economice, a forțelor de producție, în care se pot încadra toate țările lumii indiferent de orînduirea social-economică și politică. Pe această bază se relevă caracterul eterogen al economiei mondiale, marile decalaje economice cu care se confruntă omenirea în epoca noastră.

În vederea caracterizării nivelului dezvoltării economice prin prisma forțelor de producție, după părerea noastră, sînt necesare două categorii de indicatori: a) indicatori care caracterizează nivelul dezvoltării forțelor de producție și b) indicatori ai structurii forțelor de producție.

A) Indicatorii ce caracterizează nivelul dezvoltării forțelor de producție: a) venitul național (produsul național brut pe locuitor); b) nivelul productivității muncii sociale; c) producția pe locuitor a produselor industriale și agricole de bază; d) consumul principalelor produse industriale și agricole pe locuitor; e) nivelul înzestrării tehnice; f) investițiile pe locuitor; g) nivelul eficienței economice (venitul național — produsul național brut ce revine la o unitate monetară națională investită, cheltuită pentru producție) etc.

Venitul național pe locuitor este unul dintre cei mai sintetici indicatori, folosit pentru caracterizarea nivelului dezvoltării economice, încadrarea țărilor în țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare. Determinarea sa prezintă însă numeroase particularități pe grupe de țări și chiar pe țări. Astfel, în țările socialiste și în cadrul organizațiilor economice internaționale ale lor se utilizează indicatorul „venit național” pe locuitor calculat cu prioritate în prețuri constante, pentru a evidenția evoluția volumului fizic al venitului național, pe cînd în țările ne-socialiste și în cadrul majorității organizațiilor internaționale economico-financiare, inclusiv în cadrul celor aparținînd O.N.U. se utilizează indicatorul „produs național brut” pe locuitor, analog venitului național pe locuitor, dar care diferă atât ca metodologie de calcul cît și ca sferă de cuprindere, în principal el conținînd în plus față de venitul național pe locuitor și amortizarea. De asemenea, indicatorul produs național brut utilizat este exprimat în prețurile curente ale anului respectiv, în care se reflectă, evident, fluctuațiile prețurilor ca și ale monedelor luate ca bază de calcul, mai ales a dolarului (S.U.A.).

Majoritatea economiştilor care efectuează comparații între venitul național pe locuitor și produsul național pe locuitor consideră că produsul național brut pe locuitor ar fi mai mare cu 20—30% decît venitul național pe locuitor, diferențe impuse de ponderea amortizării în produsul național brut. Considerăm că mai corect ar fi dacă s-ar ierarhiza cotele ce exprimă diferența dintre produsul național brut și venitul național pe locuitor, stabilind cote mai mici pentru țările în curs de dezvoltare și mai mari pentru țările dezvoltate, în care nivelul de dotare tehnică este mai ridicat și se duce de regulă o politică de amortizare accelerată a mijloacelor de muncă. Pe această bază s-ar putea interpreta mai corect și creșterea foarte rapidă a decalajelor dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, în privința produsului național brut pe locuitor, tendință care este accentuată și de efectul amortizării accelerate a capitalului fix, care are o pondere mai mare în capitalul productiv total în țările dezvoltate.

În practică, analiza datelor reale referitoare la unele țări care folosesc ambii indicatori (produs național brut și venit

național pe locuitor), pune în evidență mari dificultăți în asigurarea comparabilității lor, dificultăți ce cresc cu cît perioadele pentru care se face analiza sînt mai mari. Astfel, comparînd venitul național pe locuitor în țara noastră cu cel obținut în majoritatea țărilor socialiste europene, membre ale CAER, indicator calculat în prețuri constante și țînînd seama de indicii de creștere a venitului național pe locuitor în perioada 1951—1977 rezultă că R. S. România în 1977 depășea deja la venitul național pe locuitor R. P. Bulgaria, R. P. Polonă și R. P. Ungară, fiind depășită de U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă și R.D.G. Pe baza datelor oferite de B.I.R.D. pentru aceste țări privind produsul național pe locuitor rezultă însă că R. S. România are încă de recuperat o rămînere în urmă față de toate țările socialiste mai sus menționate.

Pentru a asigura comparabilitatea datelor utilizate, condiție în afara căreia orice analiză nu este posibilă, iar concluziile ar fi alterate, considerăm, că pot fi luate ca punct de plecare, avînd valoare orientativă, datele privind produsul național brut pe locuitor în R. S. România și celelalte țări socialiste și capitaliste dezvoltate. Se poate de asemenea reactualiza venitul național pe locuitor pornind de la produsul național brut pe locuitor utilizînd în mod convențional un coeficient reprezenlînd raportul dintre produsul național brut pe locuitor și venitul național pe locuitor calculat în aceeași monedă în R. S. România și în oricare altă țară care determină ambii indicatori.

A CEȘTI INDICATORI utilizați în mod curent în statistica internațională pentru a caracteriza nivelul dezvoltării economice (a forțelor de producție) au o serie de limite, atît datorită deosebirilor calitative ce există între diferitele țări în privința structurilor economice naționale, cît și a faptului că pun în evidență cu prioritate laturile cantitative ale proceselor economice și mai puțin pe cele calitative. Creșterea importanței laturilor calitative constituie o cerință fundamentală a dezvoltării economiilor naționale și a economiei mondiale în ansamblul său în epoca contemporană. Ca urmare, considerăm că parametrii care indică producția și consumul pe locuitor la principalele produse industriale și agricole, producția și consumul de energie electrică și totală pe locuitor nu mai pot fi luați în considerare ca atare ci trebuie să fie corelați cu venitul național pe locuitor, cu nivelul productivității muncii, sau după caz cu gradul de valorificare a resurselor materiale (valoarea produselor obținute dintr-o unitate de materie primă sau resursă energetică consumate, ori cu valoarea obținută la export dintr-o tonă de produse, etc.) și în general cu toți factorii calitativi, intensivi ai dezvoltării economice.

Într-o asemenea optică se poate releva mai clar necesitatea afirmării cu mai mare vigoare a revoluției tehnico-științifice ca factor esențial al ridicării eficienței economice, al accelerării dezvoltării forțelor de producție, lichidării pe această bază a rămîinerii în urmă față de țările avansate din punct de vedere economic. În același cadru al caracterizării laturilor calitative ale dezvoltării o mare putere de sinteză o au parametrii ce caracterizează structurile economiei naționale, structura forțelor de producție în primul rînd.

B) Indicatori care caracterizează structura forțelor de producție (nivelul calitativ al forțelor de producție) și anume:

1. **structura tehnologică** definită de ponderea pe care o au în economie ramurile de vîrf, generatoare și propulsoare ale progresului tehnico-științific (cercetarea tehnico-științifică, proiectarea tehnologică, activitatea de inovații și investiții), automata, electrotehnica, electronica, mecanica fină, optica, instalații tehnologice complexe, chimia de sinteză, a firelor și fibrelor chimice, producția metalelor superior aliate etc., precum și de ponderea pe care o au în investițiile brute, construcțiile și montajul pe de o parte și mașinile pe de altă parte, ca și gradul de înnoire al bazei tehnice a producției.

Principalele grupe ale structurii tehnologice sînt determinate în funcție de ponderea ramurilor de vîrf ale progresului tehnico-științific, structura tehnologică a investițiilor și gradul de înnoire a bazei tehnice avînd rol complementar în caracterizarea structurii tehnologice.

În funcție de structurile tehnologice ar putea fi avute în vedere trei tipuri de economii :

a) **economic națională cu nivel tehnologic ridicat** (economic modernă) în care ramurile de vîrf ale progresului tehnico-științific sînt preponderente în baza tehnică a producției și au un rol determinant în dezvoltarea economico-socială a țării ;

b) **economic cu nivel tehnologic mediu** (în curs de modernizare) în care ramurile generatoare și propulsoare ale progresului tehnico-științific au o pondere de 25—50% în baza tehnică a producției și au un rol principal în dezvoltarea economico-socială a țării, determinînd un dinamism ridicat al acesteia ;

c) **economic cu nivel tehnologic scăzut** (cu structură tehnică perimată) în care ramurile de vîrf, care generează progresul tehnico-științific, au o pondere relativ redusă și un rol redus sau nesemnificativ în dezvoltarea societății.

2. Structura forțelor de producție mai poate fi caracterizată și cu ajutorul **structurii tehnico-economice**, definită în principal de raportul dintre industrie și agricultură, și în anumite condiții și serviciile, ținîndu-se cont de ponderea pe care o au aceste ramuri în producția națională, produsul național brut (venitul național) și în populația ocupată. Pornind de la această structură ar putea fi distinse următoarele tipuri de economii :

a) **economic agrară** în care agricultura, deseori și împreună cu industriile extractive, are ponderea cea mai mare în venitul național (produsul național brut) și populația ocupată ;

b) **economic agrar-industrială** — în care agricultura continuă să dețină partea preponderentă în populația ocupată, reducîndu-și însă ponderea în venitul național ; industria deține o pondere cuprinsă între 25—50% în venitul național și începe să exercite un rol crescînd în dezvoltarea economico-socială ;

c) **economic industrial-agrară**. În care industria devine preponderentă în producția venitului național, ponderea populației ocupate în ramurile neagricole este de peste 50% ; agricultura continuă să aducă o contribuție importantă în dezvoltarea economiei, industria are un rol determinant în dezvoltarea economico-socială ;

d) **economic industrială** în care industria este preponderentă în producerea venitului național și are cea mai mare pondere în populația ocupată. Toate celelalte ramuri ale economiei sînt puternic industrializate ;

e) **economic industrială și de servicii**, în care ramurile serviciilor productive și de consum au o pondere mare în crearea venitului național și în populația ocupată, industria și procesele industriale constituie baza desfășurării și dezvoltării întregii economii.

Stadiul dezvoltării economice a forțelor de producție în accepțiunea contemporană reprezintă astfel o rezultantă a nivelului și structurii forțelor de producție existente în economia națională a fiecărei țări, inclusiv a nivelului eficienței economice.

Indiferent de parametri și criteriile considerate, există aproape un consens general asupra criteriului de bază al definirii stadiilor dezvoltării și anume nivelul mondial al produsului național brut pe locuitor, stabilindu-se două stadii de bază :

a) stadiul caracteristic țărilor dezvoltate, cu produs național brut pe locuitor peste media mondială ;

b) stadiul caracteristic țărilor în curs de dezvoltare în care produsul național brut pe locuitor este inferior mediei mondiale.

INTRUCÎT în cadrul celor două grupe de țări decalajele economice sînt foarte mari, în literatura economică sînt prezentate și grupe intermediare cu scopul de a pune în evidență situația economică reală a țărilor, mai ales atunci cînd comunitatea internațională este chemată să sprijine economic și financiar anumite țări și respectiv să solicite sprijinul altor țări în dezvoltarea țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic.

În acest sens este cunoscută poziția țării noastre prezentată printr-un document oficial al O.N.U. ¹⁾ în care sublinia necesitatea de a se face deosebire în cadrul țărilor în curs de dezvoltare în funcție de încadrarea lor în cele patru grupe : țări cu produs național brut pe locuitor sub 200 dolari ; țări cu produs național brut cuprins între 201—500 dolari ; țări cu produs național brut pe locuitor cuprins între 501—1 000 dolari și țări cu produs național brut cuprins între 1 001—1 500 dolari.

În lucrarea „Viitorul economiei mondiale” ²⁾ țările în curs

¹⁾ Vezi Contribuții ale României la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane, București, Ed. politică, 1975.

²⁾ Studiu al O.N.U. elaborat de Anne P. Carter, Vassily Leontief, Peter Petri și publicat la New York în 1977, tradus în țara noastră de Ed. politică în 1977.

³⁾ Studiu elaborat de Academia „Ștefan Gheorghiu” sub coordonarea lui C. Burtică, publicat de Ed. politică, 1977.

de dezvoltare sînt împărțite în două grupe : grupa I care au bogate resurse minerale și grupa a II-a — țări sărace în resurse minerale.

Lucrarea „Tipologia economiilor naționale” ³⁾ în care sînt stabilite cinci grupe de țări în funcție de mărimea produsului național brut pe locuitor în corelație cu alți parametri ai nivelului forțelor de producție, consideră trei grupe de bază pentru a defini stadiile dezvoltării : grupa țărilor dezvoltate, grupa țărilor în curs de dezvoltare și grupa țărilor cu nivel mediu în care sînt cuprinse țări al căror produs național brut pe locuitor este în jurul mediei mondiale.

Indiferent din ce unghi ar fi privită, **dezvoltarea medie a unei țări** ca un stadiu al dezvoltării forțelor de producție, imbină unele elemente caracteristice țărilor dezvoltate cu și altele specifice țărilor în curs de dezvoltare. Este posibil ca acest stadiu să se contureze ca fiind caracterizat de un venit național (produs național brut) pe locuitor ce depășește media mondială, trăsătură caracteristică țărilor dezvoltate, ținînd seama și de faptul că media mondială este în principal determinată de nivelul țărilor dezvoltate, dar care se află la partea inferioară a acestora. În același timp, țările cu dezvoltare medie se caracterizează prin structuri tehnologice și tehnico-economice înfățișate atît în țările dezvoltate cît și în țările în curs de dezvoltare.

În rîndul țărilor în curs de dezvoltare se distinge, de asemenea, un grup relativ numeros de țări care sînt subdezvoltate, avînd un nivel redus al forțelor de producție.

DUPĂ PĂREREA NOASTRĂ, stadiile dezvoltării economice, ținînd seama de nivelul și structura forțelor de producție ca și de nivelul eficienței economice, de factorii intensivi sau extensivi ai dezvoltării în societatea contemporană, ar putea fi clasificate astfel :

a) stadiul caracteristic **țărilor dezvoltate**, în care produsul național brut pe locuitor este **peste media mondială**, au nivel tehnologic mediu și înaintat și economii de tip industrial-agrar, industrial sau industrial și de servicii ; factorii intensivi, de eficiență, sînt preponderenți în economia națională, au deci o pondere importantă și semnificativă ; în cadrul acestui stadiu se pot distinge două subgrupe :

a₁) **stadiul țărilor avansate din punct de vedere economic** sau cu nivel economic **foarte ridicat**, în care produsul național brut pe locuitor este cu mult mai mare decît media mondială, dispun de nivel tehnologic înaintat și de structură tehnico-economică industrială de servicii ; factorii intensivi au o pondere ridicată în procesul dezvoltării economice ;

a₂) **stadiul țărilor cu dezvoltare medie**, cu produs național pe locuitor ce depășește **cu puțin media mondială**, aflate la partea inferioară a țărilor dezvoltate. Au nivel tehnologic mediu și structuri economice de tip industrial sau industrial-agrar, factorii intensivi au o pondere importantă, dar nu sînt preponderenți imbinîndu-se cu factorii extensivi în dezvoltarea economică.

b) **stadiul caracteristic țărilor în curs de dezvoltare** care au venit național **sub media mondială**, au nivel tehnologic mediu sau scăzut și structuri tehnico-economice de tip industrial-agrar, agrar-industrial sau agrar ; factorii extensivi sînt preponderenți alături de ei acționînd și factorii intensivi ai dezvoltării. În această grupă se disting două subgrupe :

b₁) **stadiul țărilor în curs de dezvoltare din grupa superioară**, țări cu venit național (produs național brut) pe locuitor **mai mic decît media mondială**, apropiat însă de aceasta : au nivel tehnologic mediu și structuri tehnico-economice de tip industrial-agrar sau agrar-industrial ; factorii extensivi sînt preponderenți, imbinîndu-se cu factorii intensivi care au o pondere și importanță crescîndă în dezvoltarea economică ;

b₂) **stadiul țărilor subdezvoltate** (din grupa inferioară a țărilor în curs de dezvoltare), au **produs național brut pe locuitor cu nivel redus**, au nivel tehnologic scăzut, pot dispune de unele subramuri tehnologice dezvoltate, acestea nu au însă un rol hotărîtor în dezvoltarea întregii economii ; au structuri tehnico-economice de tip agrar ; factorii extensivi sînt preponderenți, cei intensivi au acțiune nesemnificativă în dezvoltarea economică.

Pornind de la această clasificare se poate aprecia că țara noastră se află în stadiul țărilor în curs de dezvoltare din grupa superioară, avînd un venit național pe locuitor de circa 1 300 dolari, respectiv un produs național brut de circa 1 600 dolari, care continuă să fie sub media mondială cu circa 20% ; ea are o structură tehnologică cu nivel mediu, cuprinzînd elemente cu caracter înaintat : o economie de tip industrial-agrar, factorii extensivi ocupă încă un loc important acționînd însă în strînsă legătură cu factorii intensivi, care, deși nu sînt încă preponderenți, au prioritate în dezvoltarea economico-socială în etapa actuală.

prof. dr. Ion TRĂISTARU
Craiova

Îmbogățirea instrumentarului de investigație economică

ESTE FĂRĂ ÎNDOIALĂ că apariția unui număr mare de lucrări noi în cadrul producției științifice din țara noastră marchează un moment semnificativ, de maturitate, al culturii noastre socialiste. Această afirmație capătă un sens și mai profund dacă fructul respectiv al creației științifice posedă atribute ale unui produs de calitate, apt să-și aducă contribuția la progresul continuu al științei românești, în contextul procesului general de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare treptată a țării noastre spre comunism. Sint gânduri care ne-au fost sugerate de recenta apariție a lucrării „Metode și modele ale analizei economice structurale”, elaborată de L. Tóvisi, E. Searlat, Al. Tașnad și publicată în Editura Științifică și Enciclopedică, menită să vină în ajutorul planificatorilor, economiștilor, statisticienilor, cadrelor de conducere din ministere și alte organe de sinteză, din centrale și întreprinderi. Cu deosebire, intenția autorilor a fost de a oferi informațiilor și ciberneticienilor o serie de metode și modele aplicabile în analiza și proiectarea de sisteme.

După cum era și firesc, în primele două capitole autorii întreprind o analiză critică a diferitelor concepte cu care operează apoi în restul lucrării, definind forma și conținutul lor în sensul teoriei generale a sistemelor, elaborată de L. van Bertalanffy, al teoriei structurale, inclusiv metodei structurale de analiză. Cititorul este informat, în continuare, și asupra conținutului unui alt concept fundamental, acela de echilibru dinamic, introdus de Bertalanffy. Starea de echilibru dinamic se obține prin efectul coordonării și sincronizării riguroase a proceselor interne, al existenței unor proprietăți specifice unui sistem deschis (integritatea, sumativitatea, centralizarea, descentralizarea, organizarea ierarhică).

De asemenea, pentru a completa imaginea generală asupra stadiului actual al teoriei generale a sistemelor, autorii înfățișează și teoria dezvoltată de M. Mesarović potrivit căreia organizarea ierarhică presupune că elementele unui sistem sînt, la rîndul lor, sisteme și însuși sistemul organizat este un element al altui sistem*). Folosind, deci, o informație aproape exhaustivă în domeniu, autorii reușesc să prezinte cititorului sinteze încheiate privind accepțiunea modernă a conceptului de structură și modul în care metoda structurală trebuie aplicată în cercetarea fenomenelor și proceselor.

Din punctul de vedere al teoriei sistemelor, arată autorii, economia națională are o anumită structură, un mod specific de funcționare și un set de obiective. Dacă ne referim, de pildă, la o economie modernă de tip socialist ea este, de fapt, un sistem cu multistructură: este vorba de o structură tehnică și de producție, de structură pe ramuri, de structură organizatorică și de conducere etc. Structura economiei naționale apare

astfel ca o categorie complexă în care pe primul plan, cel mai important, apare producția. Sistemul producției și structura sa asigură atit unitatea întregului complex economic național, cit și condițiile necesare evoluției și dezvoltării sale. Principalele subsisteme ale sistemului de producție sînt cel tehnic și tehnologic, scopul acestuia din urmă fiind obținerea unui produs, posedînd anumite proprietăți tehnice și de calitate. Referitor la aceste subsisteme, autorii subliniază că ele sînt înlănțuite într-un mod de existență și de relații deosebit, constituindu-se sub forma fondului informațional de producție. Sînt înfățișate apoi, cu aceeași precizie, relațiile sistemului de producție și a structurii sale cu sistemul organizatoric și de conducere ca și cu alte sisteme și subsisteme (sistem electroenergetic, de automatizare, de conexiuni informaționale, de transmitere a informației etc.). De asemenea, autorii prezintă principalii factori care determină modificări structurale ale unei economii naționale, printre care se înscriu, în primul rînd, factorii interni — cei legați de nivelul dezvoltării economice, de progresul tehnic, de utilizarea eficientă a resurselor proprii, și apoi factorii externi — sporirea volumului și eficienței schimburilor economice externe, participarea la diviziunea internațională a muncii, efecte ale conjuncturii economiei mondiale etc. Întregul proces de corelație este coordonat de un sistem unic de conducere social-economică ce determină — în principal, prin planul național unic — mărimea fluxurilor dintre sisteme, modul de dirijare a acestor fluxuri, alocarea resurselor etc.

Această complexitate de interacțiuni, ca și naturile lor diferite, impun, pe plan euristic, necesitatea ca cercetarea lor să se facă prin metode sistemice, inclusiv metoda structurală, ambele beneficiind din plin de aportul matematicii moderne, în procesul de analiză și modelare. Faptul că sistemele economice sînt, prin excelență, și sisteme dinamice, face ca modelele structurale de analiză să urmărească, îndeosebi, dinamica relațiilor și intercondiționărilor dintre diferite sisteme și subsisteme. Este de subliniat că autorii prezintă o interesantă clasificare a modelelor structurale, folosind în acest scop criterii diferite. Aproape toată varietatea de modele menționată de autori pune în lumină eficiența fiecăruia prin tratări ample, exemplificări practice.

Referindu-ne la conținutul capitolelor în care sînt prezentate metodele vectoriale, ale teoriei grafelor și ale teoriei matricilor, atrag atenția îndeosebi o serie de proceduri automate de analiză vectorială sau matricială a structurilor economice, introdusă de autori. Schema generală de sistem a procedurii descrise — în cazul analizei vectoriale a structurilor — este dată în fig. 3.8. O schemă-bloc mai complexă (vezi fig. 4.30) descrie sistemul automat pentru analize structurale, bazate pe tehnici de utilizare a matricilor și a grafurilor. Descrierea acestor scheme este precedată de expunerea a numeroase probleme teoretice și practice privind metode ale teoriei grafelor în studiul structurii sistemelor de producție, dominantă și interdependentă în structura sistemelor de producție, ordonarea matricelor de producție, algoritmi combinatoriali de descompunere, ca și probleme privind aplicațiile sistemelor de producție cu structură ordonată.

Entropia este examinată ca măsură calitativă a schimbărilor structurale. Teoria informației este o ramură nouă a calculului probabilităților, creată în ultimele

decenii, cu aplicații importante în celelate științe. După cum demonstrează autorii, teoria informației joacă un rol de bază și în studiul sistemelor. Expunerea diferitelor măsuri de informație este riguroasă din punct de vedere matematic și aduce contribuții personale în acest domeniu. În acest cadru autorii ajung la concluzia că formula clasică a entropiei este superioară celorlalte măsuri ale entropiei.

Un capitol al volumului este rezervat analizei schimbărilor de structură cu ajutorul metodei clasice a indicilor statistici. În acest context, modul de definire a structurii este asemănător celui folosit în analizele vectoriale, datele inițiale prezentîndu-se sub forma scriilor de repartiție în care unitățile structurale apar în concordanță cu valorile unei caracteristici cantitative luată în studiu. Se poate spune, susțin autorii, că din acest punct de vedere, metoda indicilor aplicată în analiza structurală se bazează pe aceeași informații inițiale ca și entropia cu ponderi. Studiul acestui capitol pune în evidență cititorului efectul modificărilor de structură în cadrul producției sociale, efect ce se „propagă” asupra diversilor indicatori sintetici utilizați în statistica social-economică.

În sfîrșit, ultimul capitol este consacrat problemelor specifice privind optimizarea structurii sistemelor economice. În concepția autorilor, problema determinării unei structuri economice optime este indisolubil legată de optimizarea subsistemelor și, respectiv, a structurilor care compun economia națională (structura de producție, structura organizatorică și structura de conducere). Complexitatea problemei capătă noi dimensiuni în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, proces în cadrul căruia se intensifică conexiunile dintre subsistemele componente ale acestora. Folosind o vastă literatură de specialitate, autorii reușesc să formuleze, succint, principalele probleme ce se pun în optimizarea economiei naționale și a creșterii acesteia, definind în context conceptele de optim economic și optim structural ca și criteriile economice respective, determinante, de optimizare. Sînt analizate, astfel, probleme specifice privind optimizarea celor trei fațete ale structurii sistemelor economice (optimizarea structurii de producție, optimizarea structurii organizatorice, optimizarea structurii de conducere). Se poate afirma, arată autorii, în acest cadru, că optimum unui sistem economic corespunde realizării simultane a unui optim structural și a optimumului comportamental.

Tratarea ierarhică a problemelor de optimizare structurală are o serie de avantaje evidente. Ea necesită, însă, descompunerea sistemului economic într-un număr de subsisteme, astfel încît să fie creat un mecanism de coordonare capabil să atingă obiectivul general al sistemului considerat. Pornind de la aceste principii, autorii prezintă modelul lui Mesarović (vezi relațiile 7.1.1, — 7.1.4), descriind o traiectorie a optimizării sistemelor generale cu structură ierarhică. Aplicarea acestui model — în care realizarea și coordonarea optimurilor locale permite obținerea optimumului global — capătă o mare extindere, mergînd de la sistemele complexe din tehnică pînă la sistemele de conducere din economie și societate. Este prezentată, de asemenea, metoda optimizării duale a lui Lasdon (vezi relațiile 7.1.5, — 7.1.10), după părerea autorilor poate cea mai bună metodă de optimizare ierarhică a sistemelor dinamice mari.

Lucrarea recenzată se remarcă atit prin contribuțiile originale aduse într-un domeniu de actualitate, cit și prin folosirea unei ample bibliografii și a unui aparat matematic modern, la nivelul științei contemporane. Este de menționat, de asemenea, exprimarea clară și metodică.

acad. Gh. MIHOC
dr. V. URSEANU

*) Menționăm că concepțiile de mai sus asupra sistemelor sînt de natură deterministă. În alcătuirea sistemelor există însă și legături stohastice, a căror neglijare poate conduce la îndepărtarea de realitate. Tratarea deterministă a sistemelor se recomandă numai pentru macrosisteme, în care legăturile dintre numeroasele elemente ce le compun se bucură de stabilitate statistică și pentru sistemele în care nu există relații probabilistice. Dăm ca exemplu sistemele din învățămînt, dintre care unele au fost tratate la început determinist, iar ulterior au fost studiate folosindu-se procesele marcoviene (a se vedea volumul Mirecea Marțu și Cornelii Zidăroiu: *Modele matematice ale sistemului educațional*, Editura didactică, 1972).

Dezbaterea științifică asupra **modalităților dezvoltării**, aflată după expresia plastică a economistei americane Irma Adelman în „inima teoriei economice”¹⁾ de după cel de-al doilea război mondial, a luat, în ultimii ani, o turnură nouă. Această schimbare este generată în primul rând de dimensiunile internaționale ale problemelor dezvoltării în epoca noastră. În acest cadru interpretarea „în termeni de criză a dezvoltării” printr-o calificare a situației economice din diverse țări ale lumii prin condițiile profundului impas economic și social în care se găsesc numeroase țări capitaliste industrializate (stagnare și chiar regres economic, șomaj, incapacitatea de a rezolva abundența de probleme sociale, deficitul monetar, cursa accelerată a înarmărilor, carențele ecologice, sentimentul de alienare și frustrare etc.), reprezintă un făgaș teoretic ce merită semnalat; în el se înscriu, în proporții deloc neglijabile, studii economice occidentale de marcă.

Extinderea acestei interpretări pentru caracterizarea situației existente în economia mondială (prin prisma stării relațiilor economice dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare) conferă nu numai un înveliș instituțional conceptului respectiv – în sensul că a devenit un postulat de lucru în cadrul unor organizații internaționale, citeva de sub egida O.N.U. Dar îi conferă și un caracter de reflectare relativ corectă a unui segment important al realităților contemporane. Căci în condițiile intensificării inovațiilor în știință și tehnică și ale accentuării interdependențelor dintre diversele economii suverane, relațiile internaționale au incidențe importante asupra dezvoltării economice și, prin acestea, implicit nu pot să nu se regăsească în orice încercare de teoretizare a evoluției economice contemporane. Lărgirea analizei procesului de dezvoltare prin introducerea unor concepte noi privitoare la creșterea economică, cum ar fi: creșterea prin inegalități, creșterea mîmată, creșterea viciată, maldezvoltarea, ecodezvoltarea, dezvoltarea endogenă, autocentrată, egalitară ș.a. exemplifică, de asemenea,

Confruntări și tendințe în gândirea privind dezvoltarea (I)

ceea ce poate fi considerat ca nou în teoria dezvoltării.

Dar nu asemenea orientări ilustrează, după părerea noastră, ceea ce este mai semnificativ în teoria dezvoltării din ultimii ani. Și nici un anume loc pe care-l ocupă în teoria economică de după prăbușirea colonialismului analiza condițiilor și căilor de dezvoltare a țărilor din lumea a treia; este vorba de aceste abordări care țin în principala de teoriile occidentale asupra dezvoltării țărilor rămase în urmă și care nici în planul cunoașterii, nici în cel al interpretărilor și nici în cel al recomandării unor soluții, nu au reușit să depășească ceea ce Jacques Austry denumea eufemistic «egocentrism al Occidentului» – manifestat prin faptul că acesta impune valorile ca și interesele sale erijindu-le în valori universale²⁾.

Ceea ce după părerea noastră se relevă pregnant pe planul general al teoriei economice din ultimii ani, este manifestarea a două tendințe noi pe fondul unei frecvențe tot mai mari de abordare a problemelor dezvoltării țărilor devenite recent suverane. În acest context trebuie relevată încadrarea emancipării economice și sociale a noilor națiuni suverane în procesul făuririi unei noi ordini economice internaționale. Această abordare se constituie ca o reflectare a unora dintre cele mai complexe probleme pe care le ridică realitățile contemporane, ca o expresie a caracterului specific al dezvoltării țărilor rămase în urmă. Între altele, aceasta este derivată din necesitatea dobândirii unei independențe economice – suport al suveranității statale – în condițiile manifestării unor intenții și acțiuni urmărind perpetuarea stării de subdezvoltare și a decalajelor.

Punctul de plecare al legăturii de

intercondiționare dintre edificarea noi ordini economice internaționale și dezvoltarea țărilor rămase în urmă îl constituie necesitatea înlăturării vechilor structuri și raporturi economice inechitabile. Consecință a trecutului colonial și imperialist de exploatare de-o lungă vreme peste patru secole, acest sistem de relații a dus la impunerea unui anume model economic și social țărilor devenite colonii sau teritorii dependente. Ca trăsături ale acestuia se înscriu exploatarea unor țări de către altele, menținerea unei repartiții inegale a posibilităților de valorificare a condițiilor de progres, respectiv împărțirea lumii în țări bogate și țări sărace – dezechilibru structural incompatibil cu responsabilitățile, posibilitățile și cerințele contemporane de progres economic și social al tuturor popoarelor. „Noi știm, sau ar trebui să știm, de altfel – scria în acest sens Maxime Haubert, responsabilul unui grup de cercetare din cadrul Institutului de studiere a dezvoltării economice și sociale din Paris, într-un număr din revista „Tiers Monde” dedicat proiectelor de dezvoltare a societății țărilor rămase în urmă – că modelele dominante ale dezvoltării și societății (cele care impun dominația unor țări de către altele, n.n.) ne duc pe noi toți – țări dominante și țări dominate – într-un impas. Acesta ne amintește într-o manieră orbitoare că... proiectele de dezvoltare nu pot fi concepute și construite echitabil decât în cadrul unei noi ordini mondiale”³⁾.

Abordarea dezvoltării prin prisma cerinței de prim ordin a lichidării subdezvoltării și a decalajelor economice, în spiritul asigurării posibilităților de progres a tuturor țărilor, implică esențialmente dezvoltarea accelerată a țărilor rămase în urmă. Evident acest proces incumbă, înainte de toate, efortul însăși al acestor țări. Tocmai în această direcție – și în contextul conștientizării crescînde, a înțelegerii naturii și amploarei problemelor economice, sociale și umane ce se ridică în țările care și-au dobândit independența politică, se manifestă una dintre cele mai semnificative tendințe din gândirea economică a ultimilor ani – ceea ce unii economiști denumesc „auzirea vocii Lumii a treia într-un domeniu rez-

FIȘE

ECOLOGIE UMANĂ

SĂNĂTATEA POPULAȚIEI UMANE
ÎN INTERDEPENDENȚA CU MEDIUL

Sub redacția M. BARNEA și AL. CALCIU

● **Autorii cărții Ecologie umană (1979, 800 p.)** – dr. Elena Barnea, dr. Matei Barnea, dr. Al. Calciu, dr. Dan Christodorescu, dr. Gh. Dincă, dr. Horia Dumitrescu, prof. dr. doc. Traian Herseni, dr. Tr. Lohan, prof. dr. Adriana Murgoci, dr. Toma Niculescu, dr. Constantin Oan-

cea, dr. Emil Popescu – urmăresc să susțină în gândirea curentă și în practică, noțiunea de ecologie umană ca o concepție și o metodă de muncă, în care omul este considerat subiect și obiect al echilibrului. Interdependența om-mediului nu este raportată doar la mediul natural ci și la cel artificial, în care se includ, pe lângă factorii fizico-chimici sau biologici, și cei psiho-sociali, economici, culturali etc., care condiționează sănătatea și bunăstarea omului. Lucrarea este cea dintâi încercare de sinteză în țara noastră a diferitelor aspecte ale ecologiei umane. În carte se propun soluții pentru rezolvarea principalelor probleme de ecologie umană. În această privință autorii se orientează spre mijloace aflate la îndemână, dar utilizate încă insuficient. Lucrarea

apare sub redacția M. Barnea și Al. Calciu.

Costul investițiilor

● Kurt Mattern și Siegfried Tannhäuser arată în articolul Zur Entwicklung entscheidung-sorientierter Grundmittelrechnung und-analyse (Calculul și analiza fondurilor fixe – baza deciziilor corecte) apărut în revista Wirtschaftswissenschaft nr. 5/1979 unele modalități de perfecționare a evidenței și analizei fondurilor fixe în vederea luării unor decizii mai fundamentate la nivelul întreprinderilor. Ei propun înscrierea la activ a întregului sistem de fonduri fixe, iar amortizarea să se facă pe baza unei norme unice pentru întregul complex. Activul global al acestui complex ar urma să se calculeze după prețul de cumpărare al mijloacelor de investiție plus cheltuielile de montaj. Trecând de

lelalte cheltuieli care apar în procesul investiției, de pildă, pentru proiectare, pentru utilitățile șantierului de construcție, pregătirea terenului, licențe ș.a. ar trebui înscrise la activ, urmînd a fi amortizate în mod separat. S-ar obține în acest fel comparabilitatea unor fonduri fixe individuale analoge, a căror implementare s-a făcut pe căi diferite, și prin aceasta posibilitatea ieftinirii procesului investițional.

Opțiunea ce trebuie făcută este între haos și schimbare

● Este titlul unui articol (The choice is between chaos and change) apărut în revista Development Forum (iunie-iulie 1979), publicată de Secția de informare economică și socială a O.N.U. În legătură cu Conferința mondială pentru

vat pînă acum autorilor din țările industrializate⁴). Este vorba de participarea economiștilor din țările rămase în urmă la dezbaterile problemelor majore ale dezvoltării în epoca contemporană, evident de pe pozițiile autoimplicării în desfășurarea acestui proces sau cum scrie economistul beninez Albert Tévoédjre „prin punerea a sie însuși, personal, în chestiune”⁵), la toate nivelele.

Prin participarea la cercetările unor organisme și organizații internaționale folosite ca un prim canal de exprimare a opiniilor, prin inițierea unor cercetări în propriile lor țări, prin volume editoriale, ca și prin organizarea unui dialog științific în diversele perioade din țările dezvoltate sau în curs de dezvoltare economiștii din lumea a treia contribuie la analiza cerințelor și posibilităților de dezvoltare existente deopotrivă atât în interiorul societăților africane, asiatice, latino-americane cit și în spațiul relațiilor dintre acestea și țările avansate. Situidu-și analizele în cadrul viu al realităților tehnice, economice și sociale actuale, acești economiști înlătură discursul abstract asupra dezvoltării; sau, după cum sublinia G. Etienne „înlătură tendința supărătoare” „de a se construi studii și proiecte departe de realitățile dure, în birourile marilor orașe, vorbindu-se despre săraci în loc de a se discuta cu ei”⁶), atacă acțiunile celor care prin modernitate înțeleg satisfacerea intereselor lor.

O analiză oricît de succintă a concepțiilor din țările lumii a treia despre dezvoltare relevă câteva **orientări caracteristice** privind propria lor evoluție viitoare dar și pentru rezolvarea problemelor pe care la ridică creșterea economică și aspirațiile de progres social ale altor state. Abordînd dezvoltarea din interior, pornind de la condițiile și posibilitățile specifice, proprii, de realizare a acestui proces, numeroși economiști din lumea a treia critică un anume tip de teorii occidentale privitoare la așa zisa modernizare economică și socială a țărilor rămase în urmă; aceste elaborate sint apreciate ca cercetări străine cerințelor specifice ale altor țări, teorii concepute prin excelență din exterior, „de unde

de sus”. Asemenea teorii sînt considerate ca „modelele dominante” de orientare a dezvoltării pe un fogaș care, într-un fel sau altul, reprezintă un sprijin al realizării mobilurilor și în general al interesele societății capitaliste. Numeroși doctrinari din țările ce și-au cucerit nu de mult independența sînt împotriva **reproducerii modelelor de dezvoltare din țările astăzi avansate**, proces care se desprinde ca recomandare directă sau implicată din unele studii occidentale, teoretice sau așa numite de caz. Autorii lor urmăresc să apropie situațiile actuale din țările lumii a treia de cele pe care le-au cunoscut țările dezvoltate la începutul modernizării lor, să includă economia primelor state în sfera lor de influență.

Punîndu-se în mod just sub semnul întrebării „valabilitatea pentru țările din Sud a modelelor din Nord”⁷) în gîndirea economică din lumea a treia cel mai adesea se respinge tendința mai mult sau mai puțin recentă de stabilire a ceea ce se dănumește „o ortodoxie a dezvoltării”. Prin aceasta se respinge încercarea din literatura economică occidentală de a se construi modele de dezvoltare pe deasupra problemelor concrete, specifice pe care le ridică înlăturarea subdezvoltării și realizarea creșterii economice în țările ce și-au dobîndit independența politică, de a se construi modele fără a se lua în considerație diversitatea condițiilor specifice — economice, instituționale, ideologice, sociale ș.a. din statele rămase în urmă. În consecință, constelația complexă a factorilor economici, demografici și sociali din aceste țări, pusă în legătură cu problemele economiei mondiale, îi duce uneori pe economiști din lumea a treia la concluzia că dezvoltarea nu este posibilă decît prin adoptarea unor cîi originale, endogene.

Astfel, în viziunea acestora, stabilirea resurselor economice și sociale capabile de a fi extrase din propria țară și a forțelor ce vor contribui la dezvoltare trebuie să se sprijine „pe o creștere a puterii de acțiune a societății asupra ei înseși”, asigurîndu-se convergența necesară dintre modelul dezvoltării și modelul societății — dintre mijloacele și scopurile

dezvoltării în general. De aici, nu numai nonvalabilitatea modelelor societale oferite de țările dominante sau dificultatea aplicării unor modele de dezvoltare pentru un grup de țări ci însăși multiplicitatea căilor de dezvoltare conforme cu specificitatea problemelor concrete ce trebuie abordate în fiecare caz.

Aceste orientări problematice și totodată de principii referitoare la dezvoltarea țărilor recent suverane reprezintă o etapă importantă pe planul evoluției de idei și a tendințelor de înnoire și transformare a teoriei economice într-un instrument de utilitate socială concretă. Exprimînd refuzul acestor țări de a mai fi terenuri de încercare a diverselor modele și „experiențe de civilizație”, de a îndrepta sudoarea și fructele muncii lor în direcția străinătății, concepțiile despre dezvoltare din lumea a treia contribuie semnificativ la echilibrarea relației diagnostic-remediu din domeniul dezvoltării. Practic acest aport se materializează deopotrivă și în analiza și interpretarea diverselor situații cit și în rezolvarea unor probleme de acută importanță pentru comunitatea internațională. În acest front de idei și poziții se situează unele dintre cele mai recente concepții despre dezvoltare ale unor economiști din lumea a treia, pe care le-am putea considera ca aspecte ale teoriei dezvoltării independente și anume: concepția dezvoltării autentice, autocentrate și independente și concepția creșterii din interior.

dr. Sorica SAVA

¹) Irma Adelman „Theories of economic growth and development”. Stanford University Press, 1961. p.1.

²) Jacques Austrey „Le scandale du developpement”, Editions Marcel Riviere et Cie. Paris, 1965. p. 64.

³) Maxime Haubert „Tiers Monde, utopies, projets de societate” in Revue Tiers-Monde, tome XIX, Juillet-septembre 1978, p. 469.

⁴) Idem p. 659.

⁵) Albert Tévoédjre „La pauvreté, richesse des peuples”, Ed. Ouvrieres, 1978. p. 192.

⁶) Gilbert Etienne „Bibliographie sur le nouvel ordre international et les projets de societates”, Revue Tiers-Monde No. 75/1978, p. 657.

⁷) Ignacy Sachs „Developpement, utopie, projet de societate”, Revue Tiers Monde, Juillet-Septembre 1978, p. 646.

reformă agrară și dezvoltare rurală de la Roma, ca reformele agrare din țările „Lumii a treia”, în articol se consideră că puține concepte au cunoscut o aprobare verbală atât de largă dar o implementare atât de redusă. În unele țări s-au realizat redistribuirii limitate, dar în cazul „abordărilor graduale” proprietarii găsesc metode pentru a evita împărțirea pămîntului prin divizarea lui între membrii familiei. „Comparațiile statistice internaționale arată că nivelul violenței și instabilității politice tinde să fie cel mai ridicat în țările în care redistribuirea proprietății rurale este cea mai inechitabilă”. Marile puteri, se conchide în articol, ar trebui să ajungă la un grad de maturitate care să reflecte inevitabilitatea instabilității și deci nevoia de schimbare în „lumea a treia”.

Raționalitate procedurală

● Herbert A. Simon, laureat al premiului Nobel pentru economie în 1978, publică în revista Economic Impact nr. 3/1979 articolul On How to Decide What to Do (Asupra modului de a decide ce să se facă). În opinia sa, economiștii s-au ocupat mai mult cu ce decizii este bine să se ia decît cu modul cum să se procedeze în luarea deciziilor. Dar multe probleme economice nu pot fi rezolvate doar pe linia stabilirii raționalității esențiale a acțiunii, ci cer o înțelegere a procedeelelor utilizate pentru a obține decizii raționale. Această raționalitate procedurală, spune H.A.S., dobîndește importanță în situațiile în care lumea reală se dovedește a nu fi identică cu lumea percepută și calculată de economist sau de agentul economic. Domeniile în care cercetările operaționale și alte procedee ale

inteligenței artificiale se pot dovedi utile se caracterizează prin marea lor complexitate, variabilitate și incertitudine.

Sesiune științifică

● În cinstea celei de a XXXV-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă, Institutul de economie socialistă din cadrul Institutului Central de Cercetări Economice organizează o sesiune științifică consacrată bilanțului marilor realizări obținute de poporul nostru în construcția socialistă a economiei naționale și căilor de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintate a României spre comunism.

Potrivit programului sesiunii, vor fi prezentate șapte referate pe teme privind dezvoltarea eco-

FIȘE

nomiei românești în anii socializmului, modernizarea structurii economiei naționale, eficiența cumulatată a progresului tehnic, adîncirea specializării și cooperării în producție în condițiile noului mecanism economico-finanțiar, asigurarea și stabilizarea forței de muncă în industria cîrbunelui, modificări ale consumului populației, evoluția economică a României interbelice.

Referatele vor fi susținute de cadrele științifice ale Institutului de economie socialistă.

Sesiunea va avea loc în ziua de 11 august a.c. ora 9, în clădirea Academiei de Studii Economice, str. Mihai Eminescu nr. 15-17, sala nr. 1101.

Cerințe și posibilități în edificarea noii ordini economice internaționale

RITMURI DE CREȘTERE ÎN PERSPECTIVA ANULUI 2000 (I)

ÎN ULTIMUL TIMP nici un alt indicator economic nu este atît de asidu și frecvent urmărit ca indicatorul ritmului de creștere. Și aceasta din motive lesne de înțeles, deoarece el reflectă mai judicios și mai sintetic decît oricare altul efectul real și rezultatul complex al efortului național și internațional de dezvoltare, viteza de înaintare a unei economii naționale. Această ardoare statistică a devenit atît de puternică încît ritmul de creștere s-a impus nu numai ca un adevărat instrument de diagnosticare a conjuncturii economice, dar și de prognoză, stînd la baza scenariilor economiei viitorului.

De-a lungul întregii perioade 1950—1975, ritmurile de creștere ale țărilor în curs de dezvoltare au fost superioare celor realizate de țările industrial avansate ale lumii. Coeficientul de devansare a ritmului de creștere al țărilor în curs de dezvoltare față de ritmul de creștere economică a țărilor industrial avansate a fost, între 1950 și 1975, la producția totală (P.I.B.) de 1,18—2,06, la producția industrială de 1,56—3,65 și la producția agricolă de 1,52—1,63. Este adevărat că o asemenea tratare globală, nediferențiată, a ritmurilor de creștere economică între țările industrial dezvoltate și cele în curs de dezvoltare nu răspunde mării diversități manifestate în cadrul ambelor grupuri. Analizînd diferențierile de ritm pe baza unor exemple naționale, raportul de devansare în favoarea unor țări în curs de dezvoltare este de mărimea 3—4 și chiar 5, ca în cazul Braziliei sau Algeriei în deceniul 1965—1975.

În ceea ce privește dezvoltarea industrială a țărilor în curs de dezvoltare, o modificare radicală în domeniul ritmurilor de creștere intervine în deceniul 1950—1960, cînd pentru prima dată, per ansamblu, ele depășesc indicatorii similari din țările avansate. Între 1970—1975 fenomenul s-a manifestat la fel de pregnant în ciuda efectelor negative ale crizei din economia occidentală. Criza a impus o scădere a ritmului creșterii industriale în ambele grupuri de state, dar s-a manifestat mai intens în cele avansate (vezi tabelul nr. 1).

În momentul istoric în care ritmul de

Tabelul nr. 1

Dinamica ritmurilor de producție în țările în curs de dezvoltare și în cele industrial avansate (1950—1975, creșteri medii anuale)

Grupul de țări	P.I.B.	1950—1960	1960—1970	1970—1975
Țări în curs de dezvoltare	total	4,6	5,2	5,86
	industrie	7,2	7,5	6,35
	agricultură	3,5	2,8	2,84
Țări industrial dezvoltate	total	3,9	4,8	2,84
	industrie	4,6	5,8	1,71
	agricultură	2,3	2,1	1,74

Sursa: Calculat pe baza serilor dinamice ale P.I.B. (în prețuri constante) din U.N. Statistical Yearbook, 1969 și 1976.

creștere al țărilor în curs de dezvoltare a început să devanseze într-o proporție suficient de mare pe cel al țărilor occidentale a început, în realitate, procesul de reducere relativă a decalajului dintre economiile lor. Acest moment poate fi stabilit în prima parte a perioadei 1950—1970.

Însă, în ciuda ritmurilor mai înalte de creștere economică a țărilor în curs de dezvoltare, în comparație cu ritmurile „istorice” ale țărilor industrial avansate (sec. XVIII—XIX) și cu ritmurile lor actuale, nu s-a parcurs decît o cale infim de scurtă din distanța care separă cele două categorii de economii. Din numeroase studii, inclusiv din documentele și dezbaterile care au fost publicate la UNCTAD V, la Manila, rezultă că, deși decalajul relativ scade într-o oarecare măsură, decalajul absolut nu numai că se menține, dar există pericolul real ca acesta să se adîncească.

Presupunînd că produsul intern brut pe locuitor al țărilor în curs de dezvoltare ar crește și în perspectivă la nivelul ritmului atins între 1960 și 1970, deci în cursul primului Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare (ritm considerat, de altfel, ridicat), atunci acestor țări le-ar fi necesare cîteva decenii pentru a-și ridica produsul intern brut pe locuitor la nivelul, arbitrar ales, de 1 000 dolari (vezi tabelul nr. 2) ¹⁾.

Tabelul nr. 2

Regiunea	Nivelul atins în 1970 (dolari)	Perioada necesară (ani)
Ansamblul țărilor în curs de dezvoltare	190	40
— Africa	170	45
— America de Sud	450	17
— Asia de sud-est	120	57
— Orientul Apropiat	390	16

Sursa: Calcule proprii.

Dacă nivelul minim ales pentru depășirea stării de dezvoltare s-ar ridica la indicatorul P.I.B. pe locuitor al unei țări cu dezvoltare medie, respectiv la circa 2 500—3 000 de dolari, atunci termenul de recuperare a rămîinerii în urmă, păstrîndu-se ritmurile cunoscute pînă acum, ar trebui socotit mai mult decît în decenii.

Toate concluziile duc la convingerea că actualul nivel al ritmurilor de creștere nu este suficient pentru înlăturarea decalajului economic în lume și pentru lichidarea subdezvoltării. Este cu atît mai regretabil că rezultatele sesiunii UNCTAD V nu au dus la perspective încurajatoare în acest domeniu. Era de cea mai mare importanță să se fi ajuns la soluții concrete, îndeosebi în direcția elaborării unui ansamblu de măsuri practice, menite — așa cum subliniază mesajul președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, adresat forumului de la Manila — să asigure rezolvarea problemelor arzătoare ale vieții economice internaționale și accelerarea dezvoltării

social-economice a țărilor rămase în urmă.

EVIDENT, ritmul de creștere economică atins pînă în prezent, diminuat de efectele unei creșteri demografice susținute, este pe departe de a fi, din păcate, în măsură să permită depășirea în termen scurt, mai exact în limitele secolului XX, a decalajului care împarte lumea în săraci și bogați. Din această cauză factorii de decizie din țările vital interesate își pun sarcina de a determina teoretic și a găsi practic mijloace pentru menținerea pe o perioadă cît mai lungă a aceluia ritm de creștere care să asigure o viteză de înaintare a producției industriale și agrare, capabilă să înlătore cît mai rapid rămînerea în urmă.

O formulă utilizată în literatura economică românească sugerează că decalajul absolut poate fi micșorat, în limitele unei perioade scurte (în calcule se ia în considerare unitatea de timp echivalentă cu un deceniu), numai printr-un asemenea quantum de depășire a ritmului de creștere al țărilor avansate în care raportul între ritmul de creștere al țărilor în curs de dezvoltare și cel al țărilor avansate să fie invers proporțional cu raportul dintre nivelurile de producție al țărilor respective :

$$C_d = \frac{R_A}{R_B} \cdot \frac{X^B}{X^A}$$

în care C_d — quantumul de multiplicare a ritmurilor țărilor în curs de dezvoltare pentru a asigura înlăturarea decalajului în termenul t ; R_A și R_B — ritmurile de creștere în aceste țări, respectiv în țările industrial dezvoltate; X^A și X^B — volumul producției în cele două grupuri de țări. C_d care este de fapt un indicator al decalajului, reprezintă totodată și maximum a ceea ce se poate teoretic concepe în domeniul ritmului de creștere necesar lichidării subdezvoltării. Dar pentru un t prea mic (de exemplu, 10 sau chiar 25 de ani) formula este inoperantă, îndeosebi în cazurile în care decalajul este prea mare. Aici ne referim, în special, la țările cele mai rămase în urmă. De exemplu, să luăm în considerare decalajele la produsul intern brut per total și pe locuitor, așa cum erau ele în primii ani ai deceniului al VII-lea. Pentru a obține o creștere suficient de mare a ritmului în țările în curs de dezvoltare în așa fel încît să se ajungă la lichidarea decalajului în condițiile $t = 10$ ani, ritmul real atins în deceniul trecut ar trebui mărit (în funcție de C_d) în proporțiile redate în tabelul nr. 3.

¹⁾ Valoarea producției pe locuitor și a dolarului a fost aleasă cea din 1970, an încă neinfluențat de efectele crizei și ale inflației care au urmat după 1973

MACHINOEXPORT

Șublere burghie elicoidale, burghie de filetat ; plăci de filetat, freze

Oferim :

Șublere din oțeluri superioare, în finisare lucioasă sau mată. Domeniu de măsurare : 0–150 mm, precizia de cotire între 0,05 și 0,1 mm. Scală milimetrică sau o combinație de milimetri și inci. Frână pneumatică acționată de policar. Suprafețele călite împiedică uzura.

Burghie elicoidale din oțel dur, structură uniformă prin laminare, precizie prin rectificare profilată. Se livrează cu diametre între 0,03 mm și 60 mm. Burghie elicoidale placate în metale dure pentru fontă și oțel.

Burghie de filetat acționate manual sau mecanic din oțel dur aliat, se livrează pentru filete : metrice și Whitworth. Plăci de filetat pentru filete metrice și filete pentru țevi.

Freze cu miner și freze deget, freze cilindrice, freze frontale cu dinți demontabili cilindrice, freze unghiulare pentru lucrări de degroșare și de finisare.

Freze tip N, H și W. Freze modulare pentru roți melcate și roți.

Se livrează în varianta oțel aliat sau placat cu metale dure.

Exportator : Organizația de comerț exterior
MACHINOEXPORT

Sofia — Bulgaria
str. Aksakov 5
Telefon : 885321 ; telex 023425

PUBLICOM

Potențial crescând în cercetare

DUPĂ CUM S-A RELEVAT la cea de-a doua conferință a miniștrilor pe probleme tehnico-științifice din țările Europei și ale Americii de Nord (Belgrad, 1978), se manifestă tendința de egalizare între nivelul potențialului de cercetare științifică din țările socialiste europene, pe de o parte, și cel al potențialului respectiv din țările vest-europene și America de Nord.

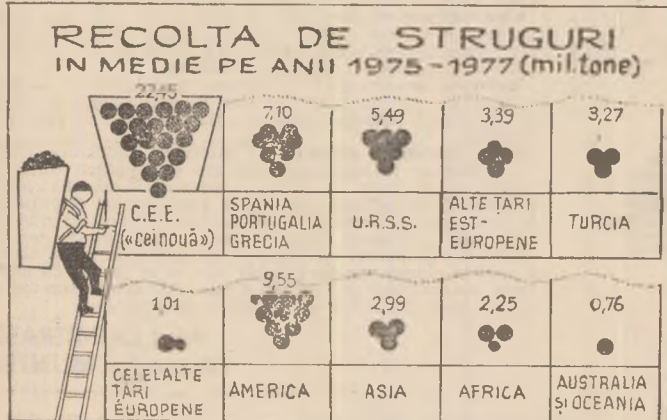
Astfel, datorită ponderii relativ ridicate a alocațiilor din venitul național al țărilor socialiste din Europa pentru dezvoltarea cercetării științifice, aceasta utilizează anul trecut 4,5 milioane de lucrători, doar cu 10—15% mai puțin decât în cadrul celui alt grup de țări. Totodată, ca urmare a creșterii, în țările socialiste, a numărului oamenilor de știință și specialiștilor ocupați în domeniul cercetărilor științifice (inclusiv raportat la mia de locuitori), s-a ajuns la valori apropiate în ceea ce privește ponderea acestor cadre în ansamblul personalului ocupat în cercetare, și anume: de peste 50% în Bulgaria și Finlanda, de 40—50% în Belgia, Grecia, Suedia și Iugoslavia, de 30—40% în Austria, Canada, Ungaria, U.R.S.S., Spania, S.U.A. ș.a.m.d.

Evoluții diferențiate ale productivității muncii

ÎN ULTIMA PERIOADĂ, între altele sub efectul deficitului crescând al balanței comerciale a S.U.A., atât Administrația cât și cercurile de afaceri din această țară se arată a fi tot mai preocupate de eroziunea pozițiilor americane pe piața mondială. Datele statistice evidențiază că numai în perioada 1970—1978 ponderea exporturilor S.U.A. în ansamblul exporturilor lumii nesocialiste a scăzut de la peste 15% la ceva mai puțin de 12%.

Repartiția producției mondiale de struguri

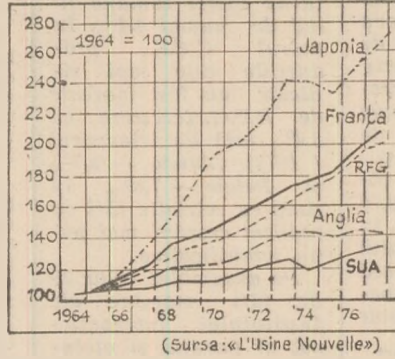
UN ROL deosebit în producția mondială de struguri revine Europei, iar

(După «Privredni vjesnik»)

Printre principalele cauze generatoare ale unei asemenea evoluții este invocată și creșterea comparativ mai lentă a productivității muncii în indus-

DINAMICA PRODUCTIVITĂȚII ORARE A MUNCII (ÎN INDUSTRIE)

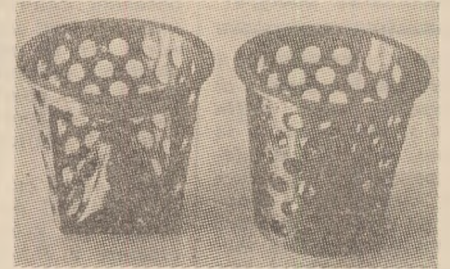
tria americană. Se apreciază că în deceniul 1968—1978 producția realizată pe om/oră în industria S.U.A. a crescut doar cu 1,6% pe an, indice situat uneori cu mult sub cel realizat de industria altor țări capitaliste industrializate (vezi graficul).

ES 22 economisește carburantul

CRIZA ENERGETICĂ a stimulat și stimulează pe diverse meridiane și paralele gândirea inovatoare în găsirea de soluții și instrumente, uneri simple și puțin costisitoare, pentru realizarea de economii la consumul de energie și combustibil. Un asemenea dispozitiv, inventat în Franța și denumit ES 22, a fost montat deja pe câteva zeci de mii de autoturisme în circulație.

Dispozitivul reprezintă un trunchi de con (din alamă) perforat, care conține în interior un alt trunchi de con perforat, amplasat în sens invers (vezi figura alăturată). Experimentele efectuate au arătat că, prin montarea dispozitivului sub carburator, în conducta de admisie, rezultă un amestec mai omogen de aer și benzină; în ultima analiză, se obține

o economie de carburant de 8—15% (față de un motor de aceeași putere,

dar neechipat cu un asemenea dispozitiv) reduându-se totodată și poluarea atmosferei.

Valențele microundelor

DEZBATERILE care au avut loc în cadrul recentului simpozion de la Monaco consacrat utilizării sistemelor de încălzire bazate pe microunde au evidențiat existența unor domenii în care acestea permit realizarea unor apreciable economii de energie și scurtarea duratei proceselor tehnologice, pre-um și — în cazul tratamentului termic al produselor alimentare — reducerea pierderilor de materie primă și îmbunătățirea calităților organoleptice ale produselor rezultate.

Instalații bazate pe microunde sînt folosite în prezent în numeroase procese tehnologice cum sînt deshidratarea, coacerea, fierberea sau decongelarea produselor agroalimentare, polimerizarea rășinilor sintetice, vulcanizarea cauciucului, uscarea produselor ceramice sau a hîrtiei ș.a. În privința economiilor este elocvent exemplul unei linii de tratament termic a sardelor în ulei (după ambalarea lor în cutii metalice); față de procedeul tradițional pierderile la prelucrarea termică se reduc cu 10%, economiile de energie reprezintă 40%, îmbunătățindu-se totodată calitatea produsului finit.

Studiul... concurenței

O ANCHETA efectuată de revista *L'Usine Nouvelle* a relevat importanța cunoașterii — de către întreprinderile industriale și comerciale — a dimensiunilor și orientărilor concurenței. Și aceasta nu numai pe baza unor studii — mai mult sau mai puțin costisitoare — de cercetare a pieței, ci folosind toate mijloacele și posibilitățile de informare, inclusiv cele tradiționale (de pildă, înregistrarea opiniilor clienților), aparent rudimentare.

După aprecierea unor specialiști, de o importanță capitală pentru întreprindere, în vederea elaborării unei politici eficiente, este cunoașterea nu numai a situației pieței, a locului ocupat de fiecare dintre concurenți, ci și informarea asupra activității trecute și viitoare a concurenților, asupra strategiei lor comerciale. În cadrul acesteia un loc de seamă ocupă strategia publicitară și politici a prețurilor, dar nu mai puțin importantă este cunoașterea țelurilor urmărite în politica de înnoire și modernizare a produselor, de promovare a unor noi tehnologii, un teren favorabil oferind în acest sens contactele în cadrul expozițiilor specializate.

Viticultura este dezvoltată, de asemenea, într-o serie de țări socialiste din Europa (U.R.S.S., România, Iugoslavia, Ungaria și Bulgaria), în Turcia, în America — S.U.A., Argentina și Chile. Pe celelalte continente producția de struguri este mai restrînsă, cu excepția Algeriei și R.S.A. (în Africa), a Iranului (în Asia) și a Australiei.

GLOSAR

„Profit taking“

TERMENUL englez de „profit taking“ (în franceză „ventes bénéficiaires“), care în traducere înseamnă „incasarea profitului“, este termenul consacrat — folosit inclusiv la rubrica permanentă „Evoluții monetare“ din această revistă — pentru definierea unor operații pe piețele monetare și ale aurului. Este vorba de operațiuni de revinzare sau de răscumpărare a unor monede sau a unei cantități de aur care au fost cumpărate sau vindute numai cu scopul obținerii unui profit imediat. Asemenea operațiuni de speculație pe termen foarte scurt, uneori chiar două-trei ore, de cele mai multe ori o zi-două, se practică de multă vreme. Ele erau considerate în trecut ca având un rol pozitiv, de adaptare a cursului unei monede la realitățile pieței, contribuind prin aceasta la stabilizarea lor în condițiile fluctuării libere. Volumul unor astfel de operații speculative era în general redus, ele apărând atunci când era tulburat echilibrul ce se realiza pe baza cererii și ofertei pentru nevoi curente de plăți.

În prezent, datorită frecvenței folosirii și a proporțiilor însemnate pe care le-au luat, aceste operațiuni se dovedesc a fi devenit o sursă de instabilitate. Este suficient să amintim că toate băncile care lucrează și în domeniul operațiunilor internaționale, au servicii speciale care se ocupă cu cumpărarea și vânzarea de valute pentru contul clienților și pentru nevoile proprii. Operațiunile acestea nu sînt însă determinate toate de nevoi de plăți. Firmele, organismele financiare și deținătorii particulari de fonduri fac operațiuni de acest gen și în scop speculativ, dispunînd direct cumpărarea sau vânzarea ori încredințînd băncilor administrarea fondurilor, astfel ca să le aducă profituri cît mai mari. În aceste cazuri, pentru a reduce riscurile, băncile fac operațiuni pe termene foarte scurte.

Dar la un moment dat se pot întîlni pe piețe numeroși astfel de „jucători“: unii, mizînd, de exemplu, pe scăderea cursului dolarului, vînd dolari cumpărînd alte monede considerate mai stabile; alții, care se așteaptă să crească în mod deosebit o monedă (de exemplu, moneda vest-germană, francul elvețian sau lira sterlină), cumpără astfel de monede vînzînd tot dolari. Din această cauză se înregistrează fluctuații însemnate, care pot declanșa un proces în lanț de vînzări și cumpărări. Se produce astfel o depreciere a dolarului și o apreciere a celorlalte monede fără vreo justificare economică reală. Asemenea situații apar și nu pot fi redresate decît prin intervenții masive ale băncilor centrale, care modifică sensul operațiilor de „profit taking“.

Pentru exemplificare, menționăm că operatorii care au vîndut dolari pe piața monetară de la Frankfurt-Main în 17 iulie a.c. cu 1810 mărci/1 000 dolari și i-au răscumpărat în 18 iulie cu 1800 mărci/1 000 dolari au cîștigat 10 mărci la 1 000 dolari, respectiv în 24 de ore echivalentul unei dobinzi de circa 150% pe an.

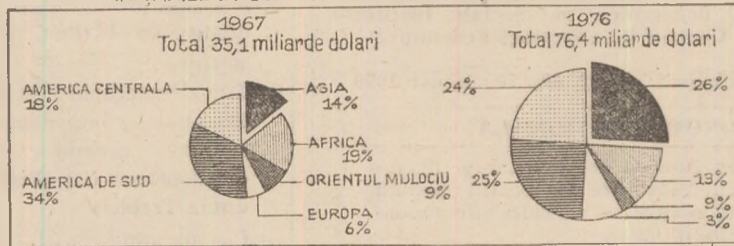
D.O.

Investiții străine

I. Vlad, Tirgoviste — Dintre marile regiuni în curs de dezvoltare ale lumii, Asia este cea care deține acum ponderea cea mai ridicată a investițiilor particulare directe în străinătate efectuate de țările capitaliste dezvoltate (vezi graficul). Condițiile în care pătrunde capitalul străin sînt însă în măsură crescîndă reglementate de guvernele țărilor gazdă. Astfel, de pildă, proprietatea străină nu este permisă în nici o țară în curs de dezvoltare din Asia în sectorul unor servicii publice ca apă, gaz, electricitate, în industria de armament, în

sectorul căilor ferate și într-o anumită măsură în cel al telecomunicațiilor. Din ce în ce mai puternice țările în curs de dezvoltare luptă să redobîndească proprietatea asupra resurselor lor naturale. În marea lor majoritate acestea sînt exportate acum în stare brută de marile monopoluri străine care le exploatează. Numai 2,5% din producția de cauciuc a Malaeziei, de pildă, este prelucrată în întreprinderi locale, restul fiind exportat ca atare. Pentru a preveni o situație asemănătoare, guvernul filipinez a instituit o taxă de 8% asupra exporturilor de materii prime, supuse în același timp și unor restricții cantitative. Pe măsură ce se dezvoltă industria, tot

TOTALUL INVESTIȚIILOR PARTICULARE DIRECTE ALE ȚĂRILOR O.C.D.E. ÎN ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE (la sfîrșitul anului)

(după The Economist)

mai multe guverne insistă ca produsele mai complexe (televizoare, frigider, automobile) asamblate în țările lor să includă o anumită cotă de componente locale de calitate corespunzătoare: Thailanda, de exemplu, urmărește ca participarea

întreprinderilor locale să ajungă la 40% în 1980 în cazul automobilelor.

Pe de altă parte, așa cum reamărea de curînd o cunoscută revistă britanică, normele severe de protecție a mediului adoptate de un număr crescînd de țări în curs

de dezvoltare din Asia fac să devină eronat raționamentul potrivit căruia aceste țări ar consimți să primească fără nici o obiecție activități industriale pe care statele dezvoltate le consideră acum prea poluante.

Cursuri valutare

Sorin Șerbănescu, București — Cursul principalelor valute occidentale de care întrebăm a evoluat în ultimele două de-

cenii așa cum rezultă din tabelul de mai jos. Datele sînt calculate pe baza mediei cursurilor zilnice ale valutelor respective față de 1 dolar S.U.A.

Dincolo de oscilațiile cursurilor de la un an la

	1960	1965	1970	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Yenul japonez	360	361	358	308	271	292	297	297	298	210
Marca vest-germană	4,17	4,00	3,65	3,19	2,67	2,59	2,46	2,52	2,32	2,01
Lira sterlină	0,36	0,36	0,42	0,40	0,41	0,43	0,45	0,56	0,57	0,52
Francul elvețian	4,32	4,33	4,31	3,82	3,17	2,98	2,58	2,50	2,40	1,70

Sursa: Perspectives économiques de l'O.C.D.E., nr. 25, juillet 1978, p. 169.

București: Reuniunea ministerială a „Grupului celor 77“

E. Nichifor, București — Între 15 și 17 august a.c. se va desfășura la București, în pregătirea apropiatei Conferințe a Națiunilor Unite pentru știință și tehnologie în folosul dezvoltării, reuniunea ministerială a Grupului celor 77 organizată în baza unei hotărîri a Grupului adoptată la ultima sesiune a Comitetului pregător al conferinței, reuniunea de la București are ca scop să evalueze stadiul pregătirii conferinței, să pună la punct platforma politică cu care se vor prezenta țările în curs de dezvoltare, să definească strategia Grupului celor 77 pentru negocierile cu țările dezvoltate.

Conferința, care se va desfășura la Viena între 20 și 31 august, constituie o parte integrantă a eforturilor comunității internaționale pentru instaurarea noii ordini economice internaționale prin adoptarea de decizii, recomandări și măsuri concrete în vederea folosirii științei și tehnologiei pentru accelerarea dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare.

Cele 118 țări membre ale Grupului celor 77, între care se numără și țara noastră, au jucat un rol deosebit de activ în pregătirea conferinței și elaborarea proiectului Programului de acțiune, principalul document ce va fi adoptat de conferință.

Constituit în anul 1964, Grupul celor 77, este o mișcare de solidaritate și o formă de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare pentru examinarea problemelor economice internaționale de interes major, pentru elaborarea de propuneri de măsuri vizînd rezolvarea acestor probleme, pentru stabilirea unei poziții unitare și promovarea acesteia în negocierile cu țările dezvoltate. Activitățile grupului au loc sub forma consultărilor, a reuniunilor la diferite nivele și a

altul, din datele tabelului rezultă puternica întărire a yenului japonez, a mărcii vest-germane și mai ales a francului elvețian în raport cu dolarul, paralel cu deprecierea lirei sterline de la 0,36 lire/1 dolar în 1960 la 0,52 lire/1 dolar anul trecut. Evoluția citată explică sporirea rolului primelor trei monede ca active de rezervă pe plan internațional, paralel cu reducerea relativă a importanței dolarului.

unor întîlniri ad-hoc ale delegațiilor țărilor membre ale grupului participante la diferite reuniuni internaționale sau ale reprezentanților permanenți ai acestor țări pe lângă unele organizații internaționale (cu sediul la New York, Geneva, Viena, Roma, Paris etc.). Prin activitățile sale Grupul celor 77 urmărește abolirea vechii politici imperialiste de forță și dictat și promovarea unei politici noi de respect reciproc, de înțelegere și conlucrare activă pe baza principiilor și normelor dreptului internațional.

Promovarea pe plan mondial a poziției și intereselor legitime ale țărilor în curs de dezvoltare în vederea soluționării durabile a problemelor majore care confruntă omenirea depinde într-o foarte mare măsură de întărirea solidarității și unității lor de acțiune.

În acest sens, reuniunea de la București este chemată să dea expresie și să contribuie la întărirea solidarității și unității de acțiune a tuturor țărilor membre ale Grupului celor 77, de care vor depinde în mare măsură rezultatele Conferinței de la Viena.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvol-
tării Economice și Sociale, Institutul
Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 32 din 10 august 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- În lumina orientărilor și măsu-
rilor stabilite de partid pentru
economisirea energiei și combus-
tibilului. 2
- Economisirea energiei în reali-
zarea și exploatarea construcții-
lor — o cerință majoră pentru toți
participanții la procesul investi-
țional (dr. arh. Gheorghe Polizu,
dr. ing. Traian Ispas, ing. Vlad
Dumitrescu) 2
- Raționalizarea transporturilor —
contribuție valoroasă la redu-
cerea consumurilor energetice
(Anastasic Mănescu) 5
- Indicatorsi stimulativi pentru re-
ducerea consumului energetic pe
unitatea de venit național (N.
Săvoiu) 7

STRATEGIA PARTIDULUI DE CONSTRUIRE A VIITORULUI ROMÂNIEI SOCIALISTE — SALTUL REVOLUȚIONAR LA O NOUĂ CALITATE

- Un vast program în slujba înflo-
ririi patriei
- Economisirea energiei și resurse-
lor — criteriu fundamental în
proiectarea structurilor indus-
triale (dr. Corneliu Russu) 8
- Obiective și priorități în indus-
tria metalurgică. Modernizarea
și ridicarea nivelului calitativ al
producției (ing. Neculai Agachi) 10
- 35 de ani de impetuos progres
economico-social
- Politica demografică — compo-
nentă esențială a dezvoltării
economico-sociale (II) (prof. dr.
Vladimir Trebici) 13
- Cooperarea cu țările în curs de
dezvoltare — factor activ de lăr-
gire a participării României la
circuitul economic mondial, de
afirmare a principiilor noii or-
dini economice internaționale
(dr. ing. G. Cristea, dr. I. Niță) 16
- Eficiența economică a extinderii
tipizării produselor (V. Boescu,
L. Țintea) 18
- Cititorii au cuvântul 20

TEORII ● IDEI

- Unele probleme privind criteriile
definirii stadiului de dezvoltare
medie (prof. dr. Ion Trăistaru) 21
- Îmbogățirea instrumentarului
de investigație economică
(acad. Gh. Mihoc, dr. V. Ur-
seanu) 23
- Școli ● curente ● economiști.
Confruntări și tendințe în gin-
direa privind dezvoltarea (I)
(dr. Sorica Sava) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Ritmuri de creștere în perspec-
tiva anului 2000 (I) (Andrei Vela) 26
- Tendințe-conjuncturi 29
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI :
Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- Directions and priorities for the
metallurgical industry. Moder-
nise and grow up the production
quality level (Eng. Neculai A-
gachi) 10
- The demographic policy — an
essential component in the
country's economic and social
development (II) (Prof. Dr. Vla-
dimir Trebici) 13
- Co-operation with developing
countries — an active element
to extend Romania's participa-

- tion to the world economic
circuit, to express the principles
of a new international economic
order (Dr. Eng. G. Cristea, Dr.
I. Niță) 16
- Some aspects concerning the cri-
teria to define the medium de-
velopment level (Prof. Dr. Ion
Trăistaru) 21
- Schools • currents • economists.
Contrasts and trends in the
theories of development (I) (Dr.
Sorica Sava) 24
- Growth rhythms in the view of
the year 2000 (I) (Andrei Vela) 26

DANS LE NUMÉRO

- Objectifs et priorités dans l'in-
dustrie métallurgique. La moder-
nisation et l'élevation du niveau
qualitatif de la production (ing.
Neculai Agachi) 10
- La politique démographique —
une composante essentielle du
développement économique et
social du pays (II) (prof. dr.
Vladimir Trebici) 13
- La coopération avec les pays en
voie de développement — un
facteur actif de l'élargissement
de la participation de la Rouma-

- nie dans le circuit économique
mondial, de l'affirmation des
principes du nouvel ordre éco-
nomique international (dr. ing.
G. Cristea, dr. I. Niță) 16
- Quelques problèmes concernant
les critères pour définir le stade
de développement moyen (prof.
dr. Ion Trăistaru) 21
- Ecoles • courants • écono-
mistes. Confrontations et ten-
dances dans les théories du dé-
veloppement (I) (dr. Sorica Sava) 24
- Rythmes de croissance dans la
perspective de l'année 2000 (I)
(Andrei Vela) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Цели и приоритеты в металлур-
гической промышленности. Мо-
дернизация и повышение ка-
чественного уровня производства
(инж. Некулай Агачи) 10
- Демографическая политика —
основная часть социально-эко-
номического развития страны (II)
(проф. др. Владимир Требич) .. 13
- Кооперирование с развиваю-
щими странами — активный
фактор расширения участия Ру-

- мынии в мировом экономическом
обороте, утверждения принци-
пов нового экономического по-
рядка (др. инж.
Г. Кристя, др. И. Ниță) 16
- Некоторые вопросы относи-
тельно критерий определения
стадии среднего развития (проф.
др. Ион Трăйстару) 21
- Школы. Течения. Экономисты.
Сопоставления и тенденции в
теориях развития (I) (др. Сорика
Сава) 24
- Темпы роста в перспективе года
2000 (I) (Андрей Вела) 26

Abonamentele se încheie la oficiile postale, factorii postali și difuzorii
voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (in-
clusiv suplimentul săptămânal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei
anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional,
elevi, studenți — 136 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen
limită de încheiere a abonamentului : 20 ale lunii anterioare perioadei de
abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11-25. 71 131 București,
telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1
București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Științei”.

Odată cu venirea sezonului cald

in magazinele comerțului de stat a sosit un bogat și variat sortiment de articole de îmbrăcăminte, printre ele remarcând : rochiile, fustele, compleurile, bluzele, jachetele, cu croială lejeră, gulere mici, talii culisante ; pantofii comozi, cu virf alungit și toc subțire, precum și multe alte piese vestimentare, executate conform ultimelor tendințe ale modei actuale.

O VACANȚĂ PLĂCUTĂ... LA UNITĂȚILE TURISTICE ALE COOPERĂȚIEI DE CONSUM

In orice anotimp puteti vizita :

Hotelul „Agnita“ din orașul Agnita, jud. Sibiu, pe șoseaua Sibiu — Agnita — Sighișoara ; hotelul dispune de camere elegante cu încălzire centrală și un restaurant.

Cabana „Fintinița Haiducului“ din județul Sibiu se află în apropiere de Avrig, pe șoseaua București — Sibiu, nu departe de intersecția cu șoseaua care coboară pe Valea Oltului, în apropierea pădurii Bradului. Unitatea are locuri de cazare în camere și căsuțe tip camping. Restaurantul, cu o capacitate de peste 400 locuri la mese oferă în permanență gustoase preparate culinare. Tel. 1 91 64 of. Avrig.

In fotografie : Cabana „Fintinița Haiducului

Hanul „Prundul Birgăului“ este o nouă unitate a cooperăției de consum din județul Bistrița-Năsăud. Hanul este amplasat pe șoseaua națională Bistrița — Vatra Dornei (DN 17, km 20 de la Bistrița) și dispune de camere cu încălzire centrală și restaurant. Pentru reținerea locurilor se poate telefona la Oficiul Prundul Birgăului.

